

Bundel - Algemeen Bestuur van 30 september 2026

- 1 Opening en vaststelling agenda
- 1.1 Benoeming en installatie commissielid M.F.L. Vriens
Dossier 4822 voorblad
AB-voorstel Benoeming commissielid M.F.L. Vriens
- 2 Ingekomen stukken en mededelingen
- 2.1 Overzicht ingekomen brieven
20260930 Overzicht ingekomen brieven
- 2.2 Overzicht waterbrieven
20260930 Overzicht waterbrieven
- 2.3 Overzicht schriftelijke vragen van AB-leden (art. 54)
20260930 Overzicht schriftelijke vragen art. 54 AB-leden
- 2.4 Memorie van antwoord
Memorie van antwoord tbv AB 20260930
LEADER-Kempenland-Midterm-Jaarverslag-2024-2025
- 3 Notulen en toezeggingen
- 3.1 Vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 1 juli 2026
Notulen AB 1 juli 2026
Besluitenlijst Algemeen Bestuur 1 juli 2026
- 3.2 Vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 8 juli 2026
Notulen AB 8 juli 2026
Besluitenlijst Algemeen Bestuur 8 juli 2026
- 3.3 Overzicht toezeggingen
20260930 - Overzicht Toezeggingen AB 2026
- 4 Bestuur, communicatie en financiën
- 4.1 Rapportage verbonden partijen en overige samenwerkingsvormen 2026
Dossier 4673 voorblad
AB-voorstel Rapportage verbonden partijen 2026
Bijlage 1 Rapportage verbonden partijen 2026
Bijlage 2 Rapportage overige samenwerkingsvormen 2026
Bijlage 3 Definitie verbonden partij
- 4.2 Controleprotocol 2026 en Normen/Toetsingskader 2026
Dossier 4809 voorblad
AB-voorstel Controleprotocol en Normen Toetsingskader 2026 definitief
Bijlage 1 Controleprotocol 2026
Bijlage 2 Normen Toetsingskader 2026 externe regelingen
Bijlage 3 Normen Toetsingskader 2026 externe regelingen wijzigingen 2026
Bijlage 4 Normen Toetsingskader 2026 interne regelingen
- 4.3 Financieel overzicht jaareindeverwachting 2026-2
Dossier 4457 voorblad
AB-voorstel Jaareindeverwachting 2026-2 (JEV2026-2)
- 5 Voldoende water en droge voeten
- 6 Waterkwaliteit en waterketen
- 7 Moties vreemd

- 7.1 Motie vreemd CDA - Dommeldialoog over het aanvullen van grondwater
7.1 Motie vreemd CDA - Dommeldialoog over het aanvullen van grondwater
- 7.2 Motie vreemd CDA - Minder procederen, schade voorkomen of vergoeden
7.2 Motie vreemd CDA - Minder procederen, schade voorkomen of vergoeden
- 8 Rondvraag (VWDV)
- 9 Sluiting

Algemeen Bestuur

Dossiernummer 4822
Extern Zaak ID 0539406569
Vergaderdatum 30 september 2026
Agendapunt 1.1
Titel Benoeming en installatie commissielid M.F.L. Vriens

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	30 september 2026

Kenmerk: 406569 / 406572

Aan het algemeen bestuur

Datum: 30 september 2026

Benoeming en installatie commissielid M.F.L. Vriens

Voorstel

1. In de vergadering van het algemeen bestuur kennis te nemen van de bevindingen van de commissie geloofsbrieven over het onderzoek naar de geloofsbrieven van de heer M.F.L. Vriens;
2. De heer M.F.L. Vriens te benoemen als commissielid voor de fractie 50PLUS van Waterschap De Dommel;
3. Over te gaan tot aflegging van de eed of verklaring en belofte door de heer M.F.L. Vriens.

0. Korte samenvatting

De fractie van 50PLUS van het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel heeft de heer M.F.L. Vriens voorgedragen als commissielid. Dit voorstel voorziet in zijn benoeming en installatie.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Binnen de fractie van 50Plus van het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel bestaat een openstaande vacature voor een commissielid. Dit voorstel voorziet in de invulling van deze vacature.

1.2. Beleidscontext/Historie

Fracties kunnen personen voordragen als commissielid. Een commissielid maakt geen onderdeel uit van het algemeen bestuur, maar mag namens een fractie wel volledig meedoen aan commissievergaderingen, beeldvormende bijeenkomsten en AB-dagen.

Commissieleden worden benoemd door het algemeen bestuur en moeten voldoen aan de voorwaarden die de Waterschapswet stelt aan het lidmaatschap van het algemeen bestuur (zie artikel 5 Reglement van orde algemeen bestuur Waterschap De Dommel 2026).

Aan het begin van iedere bestuursperiode worden in het fractievoorzittersoverleg afspraken gemaakt over het maximale aantal personen dat elke fractie mag voordragen. In de huidige bestuursperiode is een maximum van twee commissieleden per fractie afgesproken. Op dit moment heeft de fractie van 50PLUS één commissielid.

2. Doel/meetbaar effect

Het doel is om in de vergadering van het algemeen bestuur op 30 september 2026 over te gaan tot benoeming en installatie van de heer M.F.L. Vriens als commissielid voor de fractie van 50PLUS.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Om de heer M.F.L. Vriens te kunnen benoemen als commissielid, dient het algemeen bestuur zijn geloofsbrieven te onderzoeken. Dit onderzoek heeft tot doel vast te stellen dat de heer M.F.L. Vriens voldoet aan de vereisten voor benoeming.

Voor het onderzoek naar de geloofsbrieven, is een commissie geloofsbrieven aangewezen. Deze bestaat conform het Reglement van Orde van het algemeen bestuur uit (minimaal) drie leden van het algemeen bestuur: mevrouw B.W.A.M. Kisters, de heer M.M.F. Dewachter en mevrouw M.C.H. Jansen. Tijdens de vergadering van het algemeen bestuur brengt de commissie geloofsbrieven bij monde van een uit zijn midden aangewezen rapporteur verslag uit van zijn onderzoek. Vervolgens neemt het algemeen bestuur een besluit over de benoeming van de heer M.F.L. Vriens. Voor zijn installatie kan de heer M.F.L. Vriens kiezen tussen het afleggen van de eed of het afleggen van de verklaring en belofte.

3.2. Risico's

Aan dit voorstel zijn geen risico's verbonden.

4. Financiën

Niet van toepassing.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1. Bestuurlijke vervolgstappen

Na aflegging van de eed of verklaring en belofte kan de heer M.F.L. Vriens zijn functie als commissielid uitoefenen.

5.2. Externe communicatie

De informatie op de website van Waterschap De Dommel wordt aangepast op basis van het besluit tot benoeming van de heer M.F.L. Vriens.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Besluit

Benoeming en installatie commissielid M.F.L. Vriens

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

1. In de vergadering van het algemeen bestuur kennis te nemen van de bevindingen van de commissie geloofsbrieven over het onderzoek naar de geloofsbrieven van de heer M.F.L. Vriens;
2. De heer M.F.L. Vriens te benoemen als commissielid voor de fractie 50PLUS van Waterschap De Dommel;
3. Over te gaan tot aflegging van de eed of verklaring en belofte door de heer M.F.L. Vriens.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 september 2026.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Overzicht ingekomen brieven		Afzender	Gepubliceerd
1	OPEN BRIEF: reactie n.a.v. Bijlage IV bij stikstofplan kabinet	Stichting Samenleving Landbouw Natuur	06-07-2026
2	Handreiking (Her)benoemingsprocedure en ambtstermijn voorzitter waterschap en hoogheemraadschap	Ministerie van Infra-structuur en Waterstaat	07-07-2026
3	Programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031	Aquon	10-07-2026
4	Jaarverslag en Jaarrekening 2025	RNOB	10-07-2026
5	Begroting 2027	BHIC	10-07-2026
6	Jaarplan RNOB	RNOB	23-09-2026

Overzicht waterbrieven		Gepubliceerd
1	Kamerbrief Ruimte voor boer, natuur en bouw en Waterschap De Dommel	10-07-2026
2	Ontwikkeling Doelen Resultaten Inspanningen Netwerken (DRIN) 2026	10-07-2026
3	Update visie op varen (vaarbeleid)	10-07-2026
4	Beleidsrijke Brabantbrede waterschapsverordening	17-07-2026
5	Grootste grondwatergebruikers	17-07-2026
6	Participatie en contact met omgeving	19-08-2026
7	Alternatieven BHIC	01-09-2026
8	Opvolging aangehouden motie nullijn afvalwatertransport	16-09-2026

AB-vergadering 30 september 2026
Agendapunt 2.3

Overzicht schriftelijke vragen AB-leden (art. 54)		Datum	Antwoord
1	<u>E. Niemeijer – BBB - Hervorm de watersector, Red de delta</u>	08-06-2026	10-07-2026
2	<u>E. Niemeijer – BBB - Zoutdump bedreigt Brabantse bodem</u>	08-06-2026	13-07-2026
3	<u>M. de Bijl – WN - Zoutdump bedreigt Brabantse bodem</u>	08-06-2026 ⁹	13-07-2026
4	<u>J. Lammers – PvdD - Art. 54-vragen - Waterkwaliteit om ziek van te worden</u>	26-06-2026	19-08-2026
5	<u>W. van der Hulst – CDA - Participatietraject aanpassingen verordening</u>	02-07-2026	19-08-2026
6	<u>J. Lammers – PvdD – Water en bodem sturend in de schaa sprong</u>	20-07-2026	23-09-2026
7	<u>M. Bemelmans – WN – Convenant gewasbeschermingsmiddelen</u>	23-07-2026	27-08-2026
8	<u>J. Lammers – WN – Convenant gewasbeschermingsmiddelen</u>	23-07-2026	27-08-2026
9	<u>M. Bemelmans – WN – Klimaatcommunicatie en waterbewustzijn</u>	11-08-2026	02-09-2026
10	<u>M. van der Zanden – Ongebouwd – Definitie extreem weer</u>	26-08-2026	
11	<u>M. Bemelmans – WN – Vervolg vragen convenant gewasbeschermingsmiddelen</u>	01-09-2026	
12	<u>J. Lammers – PvdD – Meanderende beken</u>	18-09-2026	

Naar aanleiding van de vergaderingen van de commissievergaderingen op 16 september 2026

Voor de in de vaste commissies gestelde vragen en aandachtspunten wordt de volgende procedure gehanteerd:

1. Het dagelijks bestuur stelt na commissievergaderingen een memorie van antwoord op. Hierin wordt uitgelegd welke onderdelen in het AB-voorstel zijn aangepast op basis van de inbreng van de fracties in de commissie. Het dagelijks bestuur beantwoordt in deze memorie van antwoord ook nog openstaande bestuurlijke vragen over deze voorstellen. In de memorie van antwoord worden alleen die commissiestukken opgenomen die op de AB-agenda zijn geagendeerd.
2. Overige, niet op de AB-agenda geagendeerde, stukken worden dus niet in de memorie van antwoord opgenomen, tenzij er tijdens de commissievergaderingen is toegezegd dat iets in de memorie van antwoord wordt opgenomen.
Vragen en opmerkingen - m.b.t. deze overige stukken - die door de portefeuillehouder vanuit de commissie worden meegenomen naar het DB, komen in de volgende commissievergadering aan de orde bij het vaste agendapunt "Terugkoppeling door portefeuillehouders".
3. Een commissie geeft advies over hoe een AB-voorstel in de AB-vergadering behandeld moet worden. De commissie kan adviseren dat het voorstel een hamerstuk is, een bespreekstuk of dat het voorstel nog niet klaar is voor besluitvorming. Als het een bespreekstuk is, geeft de commissie ook aan welke specifieke onderdelen in de AB-vergadering nog besproken moeten worden.

Ag.AB	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
4.1	Rapportage verbonden partijen en overige samenwerkingsvormen 2026	
	- Naar aanleiding van de inbreng van de fracties is toegezegd dat de volgende vragen schriftelijk worden beantwoord: - Kan een indicatie worden gegeven van het soort projecten dat is/wordt gefinancierd in het kader van de LAG Kempenland-West (bijlage 2, p. 4)? (Werken aan Water) - Wat is de stand van zaken ten aanzien van de kwijtschelding in onze gemeenten (BSOB, bijlage 1, p. 13)? (Water Natuurlijk) - Bij de GR muskusrattenbestrijding (bijlage 1, p. 10) staat dat de evaluatiebepaling en uittredingsregeling in de GR is aangepast en dat het AB hier naar verwachting mee instemt op 2 juli 2025. Wat is de status hiervan? (Water Natuurlijk) - Wat is het effect van het bij de SNB genoemde aandachtspunt/risico rondom de beschikbaarheid van voldoende verwerkingscapaciteit voor de eigen aandeelhoudende waterschappen in relatie tot de benodigde bezetting van de installatie en de ontwikkelingen op de slibmarkt (bijlage 1, p. 7)? (Water Natuurlijk)	- Hiervoor wordt verwezen naar de website www.leaderkempenland.nl en meer specifiek het bijgevoegde midterm jaarverslag 2024-2025. - Op dit moment bedraagt het saldo van de kwijtschelding € 1,8 mln., circa 1% van de opgelegde aanslagen in 2026. Van het bedrag van € 1,8 mln. is 52% automatisch opgelegd. In boekjaar 2025 bedroeg de kwijtschelding € 1,1 mln., circa 0,7% van de waterschapsbelastingen. Op dit moment zijn er nog geen nieuwe afspraken gemaakt met andere gemeenten om zich aan te sluiten bij BSOB. Door aansluiting bij BSOB wordt automatische kwijtschelding vergemakkelijkt. - Deze passage betreft een oude tekst. Het AB heeft op 2 juli 2025 conform voorstel ingestemd met de 1e wijziging Gemeenschappelijke Regeling Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant en daarmee de evaluatie- en uittredingsbepaling. De rapportage is hierop aangepast. Daarnaast is een enkele redactionele wijziging doorgevoerd. - De verwerkingscapaciteit van SNB neemt in 2027 toe door de oplevering van het speerpuntproject 'upgrade lijn 1 en 4' in maart 2027. De technische verwerkingscapaciteit wordt geraamd op 426.000 ton ontwaterd zuiveringsslib per jaar. Volgens de afspraken uit het Robuust Plan Slibeindverwerking van de Unie van Waterschappen wordt 11.000 ton gereserveerd als bedrijfsmatige reservecapaciteit, waardoor de beschikbare verwerkingscapaciteit voor reguliere aanvoer uitkomt op 415.000 ton. Verwachte aanlevering door aandeelhouders in 2027 is circa 423.000 ton. Waterschap Limburg maakt, vanwege de beperkte beschikbare capaciteit bij SNB in 2027, tijdelijk gebruik van een alternatieve verwerkingsmogelijkheid (conform gemaakte afspraken bij toetreding). Na volgend jaar neemt de verwerkingscapaciteit

		naar verwachting verder toe naar circa 443.000 ton per jaar. Dit betekent dat een deel extern verwerkt moet worden (ca. 15.000 tot 20.000 ton per jaar). In het Strategisch Keten Overleg wordt gekeken naar mogelijkheden om deze externe verwerking te vermijden. Hierbij wordt gekeken naar de afname van zuiveringsslib door verdere vergisting op de RWZI's en het ontwikkelen van een innovatieve verwerkingsinstallatie (spoor 3 Innovatieve Scout uit het ondernemingsplan van SNB).
	Advies commissie BCF: hamerstuk	
Ag.AB	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
4.2	Controleprotocol 2026 en Normenkader 2026	
	-	-
	Advies commissie BCF: hamerstuk	
Ag.AB	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
4.3	Financieel overzicht JEV-2	
	- Toegezegd is dat de volgende vraag van de fractie van Water Natuurlijk schriftelijk wordt beantwoord: - Wat is de stand van zaken ten aanzien van de kwijtschelding in onze gemeenten? Zit er een verschil tussen de grote steden (waarmee het BSOB geen samenwerking heeft) en andere gemeenten?	- Zie de reactie bij agendapunt 4.1. Op dit moment kan niet uit de beschikbare management informatie vanuit de BSOB worden achterhaald of er een verschil zit in de grote steden en de andere gemeenten. De vraag is gesteld aan de BSOB of zij deze gegevens op kunnen leveren. U wordt geïnformeerd als deze gegevens beschikbaar zijn.
	Advies commissie BCF: bespreekstuk	

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027. De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

Hieronder vindt u het midterm jaarverslag van de Lokale Actiegroep (LAG) Kempenland-West, gebaseerd op de operationele voortgang en strategische ontwikkelingen in de periode 2024-2025.

MIDTERM JAARVERSLAG 2024-2025: SAMEN BOUWEN AAN EEN KRACHTIG KEMPENLAND-WEST

1. Inleiding

Voor u ligt het midterm-verslag van de Lokale Actiegroep (LAG) Kempenland-West over de periode 2024-2025. Deze periode markeert de cruciale opstartfase van het LEADER-programma binnen onze regio, als onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027. In een tijd waarin het landelijk gebied voor grote uitdagingen staat op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid en economische veerkracht, fungeert de LAG als de motor achter lokale initiatieven die van onderaf ("bottom-up") ontstaan.

Gedurende de verslagperiode is de basis gelegd voor een robuuste organisatie. De LAG, bestaande uit dertien betrokken leden uit de streek onder voorzitterschap van Lambert van Nistelrooij, heeft zich gevestigd als het besluitvormend orgaan dat projecten toetst aan de Lokale Ontwikkelstrategie (LOS). Waar 2024 in het teken stond van het inrichten van processen en het opbouwen van naamsbekendheid, zagen we in 2025 de eerste concrete vruchten van deze inspanningen met de toekenning van subsidies aan vernieuwende projecten.

2. Doelstellingen en strategie

De kern van de strategie van Kempenland-West is vastgelegd in de Lokale Ontwikkelstrategie (LOS). Deze strategie richt zich op het stimuleren van samenwerking tussen inwoners, bedrijven en organisaties om de regio vitaal te houden. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat LEADER-middelen niet fungeren als regulier 'uitvoeringsgeld', maar specifiek bedoeld zijn voor innovatieve conceptontwikkeling en projecten die een collectief belang dienen.

De LAG heeft gedurende 2024-2025 jaar de focus aangescherpt op drie centrale thema's: leefbaarheid, duurzame landbouw en klimaat/milieu. Om de impact te maximaliseren, is besloten dat grote projecten idealiter een regionale uitstraling moeten hebben, waarbij de opgedane kennis ook buiten de eigen gemeentegrenzen binnen het LEADER-gebied bruikbaar is. De strategie is erop gericht om dromen van initiatiefnemers om te zetten in concrete, haalbare plannen die na de subsidieperiode structureel ingebed kunnen worden in de lokale- en regionale samenleving.

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027. De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

3. Organisatie en werkwijze

De organisatie van Kempenland-West is gebouwd op een publiek-private samenwerking. Stichting de Brabantse Kempen fungeert hierbij als penvoerder en uitvoeringsorganisatie, waardoor de financiële en administratieve continuïteit gewaarborgd is. Deze waarborg is vastgelegd in statuten voor deze nieuw ingerichte stichting en in de notitie 'Administratieve organisatie en interne beheersing'. De LAG zelf opereert onafhankelijk en besluit autonoom over de inhoudelijke waardering van projectaanvragen.

Het beoordelingsproces is strikt doch transparant: na een positieve eerste verkenning door de LAG wordt een aanvraag ingediend via het portaal van Stimulus voor een eerste financieel-technische toets, waarna de LAG de definitieve score toekent op basis van vooraf vastgestelde criteria. In 2025 is de organisatie verder geprofessionaliseerd door de aanstelling van een vaste secretaris-coördinator, Peter Tijssen, die de continuïteit tot het einde van de LEADER-periode in 2028 bewaakt.

4. Activiteiten en projecten

Het afgelopen jaar is intensief ingezet op het 'aanjagen' van de regio. Een cruciaal onderdeel van de werkwijze was het werken met 'proefcasussen', zoals het project Smart Village Hilvarenbeek, om de eigen beoordelingssystematiek te toetsen en aan te scherpen.

Concrete projecten die in de verslagperiode groen licht hebben gekregen, illustreren de breedte van het programma:

- **Kempenergie:** Een vernieuwend project dat structurele oplossingen biedt voor energievraagstukken in de regio en potentie heeft voor opschaling buiten de gemeente Bladel.
- **Smart Village Hilvarenbeek (Tussenheid):** Een omvangrijk initiatief gericht op het verbinden van de gemeenschap en het faciliteren van lokale projecten via professionele 'verbinders'. Deel 1 in 2024, deel 2 in 2025.
- **Geven om Beekse Kernen:** De sociale economie versterken binnen de plattelands gemeente Hilvarenbeek voor continuïteit van leefbaarheid op het gebied van sport, cultuur en maatschappelijk welzijn.
- **Doorontwikkeling LandartBrabant in Kempenland:** haalbaarheidsonderzoek c.q. toekomstverkenning uitvoeren naar het structureel organisatorisch en financieel inbedden van LandArtBrabant Kunstroute.
- **Hart van Haghorst:** Dit project bereidt Coöperatie Haghorst voor op de exploitatie van het toekomstige MFA door organisatorische en juridische structuren op te zetten, een exploitatieplan uit te werken en samenwerkingen te versterken.

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027. De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

- **De Beemde:** Het project streeft naar een duurzame toekomst voor De Weebosch door natuur, gemeenschap en economie met elkaar te verbinden in een innovatief en inspirerend model.
- **Woonstroom CPO:** Doel is om een praktisch toepasbaar, juridisch houdbaar concept te ontwikkelen waarmee verschillende stappen c.q. groepen in de cycli van woning-doorstroom aan elkaar worden verbonden. Daarmee wordt de doorstroming bevordert en wordt er versterking gegeven aan organiserend vermogen van de gemeenschap binnen het eigen dorp waarbij je de sociale structuren en leefbaarheid in stand houdt en versterkt.
- **De Oude Toren Oostelbeers:** De stichting heeft als ambitie het in standhouden van 'de Oude Toren' en zijn omgeving en een ontmoetingsplaats voor cultuur, educatie en verbroedering van jong en oud, mede om dit te waarborgen voor het nageslacht alsmede het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.
- **Portinc Van Eyck Bergeijk:** De Stichting Portinc Van Eyck wil het verdwenen kasteel Portinc in Bergeijk in een nader te bepalen vorm laten herleven. Het kasteel is het geboortehuis van de vooraanstaande middeleeuwse schilders Jan en Hubert van Eyck. Bij herbouw kan in het kasteel aandacht aan deze historie worden gegeven. Bovendien ligt de locatie aan de rand van een mooi natuurgebied, dat zich uitstekend leent voor wandelingen en fietstochten.
- **Plein De Mostaert Esbeek:** Doel van het project is een door de gemeenschap gedragen ontwerpplan voor de aanleg van een groen, historisch dorpsplein dat dient als nieuwe ontmoetingsplek. Dit ontwerp vormt de basis voor de toekomstige realisatie.
- **Natuurpark Hapert:** Natuurpark Hapert wil van het dorp een levendig natuurpark maken waar mens en natuur elkaar versterken. Door inwoners te inspireren en te betrekken, zetten we samen stappen om biodiversiteit te vergroten en een groenere, gezondere leefomgeving te creëren. Het project richt zich op praktische initiatieven in de dorpskern, zoals nestkasten, groene routes en informatieborden, die laten zien hoe iedereen kan bijdragen.
- **Parkinson2Beat:** doel met dit project is dat in de Kempen méér mensen met Parkinson méér gaan bewegen: Parkinson is de snelst groeiende hersenziekte ter wereld en komt relatief vaker voor in landbouwgebieden. Er is geen genezing voor deze ziekte, wel helpt bewegen klachten te vertragen en de kwaliteit van leven langer hoog te houden. Het project verbetert de leefbaarheid in de Kempen door samen met de lokale gemeenschap, waaronder de sportverenigingen, vanuit de praktijk beweegactiviteiten op te zetten voor mensen met Parkinson.

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027. De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

In 2024 en 2025 zijn 36 projecten besproken en behandeld in de LAG. 32 initiatiefnemers hielden een pitch in de LAG. Er zijn 14 projecten ingediend bij Stimulus. 13 projecten zijn gehonoreerd, 1 project is afgewezen. Het volledige projectoverzicht treft u aan in bijlage 1. Naast projectbeoordeling is er veel aandacht besteed aan communicatie. Er zijn een nieuwe huisstijl en website ontwikkeld om de herkenbaarheid van LEADER in de Kempen te vergroten.

5. Resultaten en impact

De belangrijkste resultaten van de afgelopen periode liggen in de totstandkoming van een krachtig netwerk. De LAG heeft succesvol de weg naar de dorpsraden, gemeenten en ondernemers gevonden. Door het projectvolgsysteem is er inzicht in de voortgang van initiatieven, wat de transparantie en verantwoording ten goede komt.

De impact vertaalt zich niet alleen in toegekende euro's, maar vooral in de gestimuleerde samenwerking. Er zijn dwarsverbanden gelegd tussen voorheen gescheiden sectoren, zoals de koppeling tussen kunstprojecten en basisscholen, en de integratie van landschapsbeheer met burgerinitiatieven. De LAG heeft hiermee een platform gecreëerd waar ideeën uit de streek een realistische kans krijgen op verwezenlijking.

6. Financiën

De financiële huishouding van Kempenland-West is ingericht met een strikte scheiding tussen beheerkosten en projectbudgetten. De beheerkosten worden gefinancierd via een specifieke subsidieaanvraag waarbij de Stichting de Brabantse Kempen verantwoordelijk is voor het adequate beheer. Het projectbudget wordt gevoed door Europese LEADER-middelen, aangevuld met cofinanciering van de provincie Noord-Brabant, de deelnemende gemeenten en waterschap De Dommel.

In 2024 is het budgettair kader definitief vastgesteld nadat de provincie de perspectiefnota goedkeurde, waardoor het volledige budget voor de regio beschikbaar kwam. Er wordt nauwlettend toegezien op de kosteneffectiviteit van de ingediende projecten, waarbij kritisch wordt beoordeeld of de gevraagde middelen in verhouding staan tot de beoogde maatschappelijke impact en duurzaamheid op lange termijn. Het overzicht van beheer- en projectkosten treft u aan in bijlage 2.

7. Vooruitblik

Kijkend naar de toekomst ligt de focus op het handhaven van de kwaliteit en de regionale balans. Eind 2025 is door de LAG leden een zelfevaluatie ingevuld over de periode 2024-2025. De resultaten hiervan treft u aan in bijlage 3. De betrokkenheid van jongeren staat hoog op de agenda, waarbij gezocht wordt naar specifieke methodieken om deze doelgroep te enthousiasmeren voor plattelandsontwikkeling. Bij het invullen van vacatures in de LAG wordt extra aandacht besteed aan het werven van kandidaten uit deze doelgroep.

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027.
De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken
aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandsonwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

De komende jaren zullen ook in het teken staan van 'volhoudbaarheid'. Het doel is dat de opgestarte projecten na de LEADER-ondersteuning een structurele plek vinden in de regio, ondersteund door een visie voor de komende tien jaar. De LAG Kempenland-West blijft zich inzetten als de verbindende factor die lokale energie omzet in blijvende regionale kracht.

8. Strategische afwegingen richting 2026

De ervaringen in de eerste twee uitvoeringsjaren bieden aanleiding om vooruit te kijken naar de verdere invulling van het programma.

Zo roept de huidige portefeuille de vraag op naar de gewenste balans tussen grotere en kleinere projecten, mede in relatie tot impact, uitvoerbaarheid en betrokkenheid van initiatiefnemers.

Daarnaast laat de spreiding van projecten over de verschillende gemeenten zien dat niet in alle gebieden in gelijke mate gebruik wordt gemaakt van de regeling. Dit kan aanleiding zijn om in de komende periode gericht te kijken naar het stimuleren van initiatieven in ondervertegenwoordigde gebieden.

Ook de doorlooptijd van projecten, van initiatief tot realisatie, vraagt aandacht. In de praktijk blijkt deze in een aantal gevallen langer dan gewenst, mede als gevolg van administratieve vereisten binnen de LEADER-systematiek.

Tegelijkertijd is zichtbaar dat de uitvoering in 2024 in belangrijke mate in het teken stond van opbouw, passend bij de positie van Kempenland West als nieuw LEADER-gebied. In dit kader zijn inmiddels stappen gezet in de samenwerking met uitvoeringpartners, al blijft verdere optimalisatie wenselijk.

Deze en andere aandachtspunten zullen in 2026 en 2027 nader worden verkend, mede met het oog op een eventuele volgende LEADER-periode.

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027.
De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken
aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

Bijlage 1: Overzicht van projecten in de pijplijn (per 31-12-2025).

Nr.	Project	Locatie	Status in één oogopslag
ACTIEVE pijplijn lopende initiatieven in ontwikkeling			
12	Ecozone 'De groene ader'	Bladel	Presentatie gehouden in LAG 11-12-24. Vergevorderd in voorbereiding
21	Zorgboerderij De Hooiberg	Netersel	Presentatie gehouden in kerngroep projecten 12-3-25 en 3-9-25. Project on hold gezet (zoeken bureau op maat.
24	Cultuurpark de Schijf	Hilvarenbeek	Projectidee 17-3-25 ingediend. Presentatie gehouden in kerngroep projecten 21-5-25. In overleg met gemeente en provincie over bestemmingsplan.
25	Beweegplan Parkinson Kempen	Hapert	Projectidee mondeling besproken. Gaan projectplan schrijven. Presentatie gehouden in kerngroep projecten 21-5-25. Gaan projectplan verder aanvullen. Beoordeling LAG 11-2-2026
32	Stichting Kunstsafari Hilvarenbeek	Hilvarenbeek	Bezig met projectplan, pitch LAG 5-11-2025. Project ingetrokken.
35	Eiffel project	Hapert	Bezig met projectplan. Pitch LAG 11-2-2026
36	Schaalsprong	Steensel	Bezig met projectplan. Pitch LAG 11-2-2026
37	Landschotse Heide	ZLTO	Info verstrekt en teams overleg (13-1-2026)
38	't Verbind	Vessem	Info verstrekt (19-1-2026). Pitch LAG 1-4-2026
39	Kempenmuseum	Eersel	Info verstrekt (19-1-2026). Pitch LAG 1-4-2026
Goedgekeurde aanvragen			
1	Hilvarenbeek Smart Village (00768)	Hilvarenbeek	HSV deel 1: Goedgekeurd. Tussenevaluatie gehouden in LAG 4-6-25. Beschikt.
2	Geven om Beek (00771)	Hilvarenbeek	Beoordeeld in LAG 11-12-24. Beschikt.
3	LandArt Brabant (00944)	Eersel	Beoordeeld in LAG 11-12-24. Beschikt.

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027.
De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken
aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

Nr.	Project	Locatie	Status in één oogopslag
4	Coöperatie Haghorst – MFA (01320)	Haghorst	Presentatie gehouden in LAG 11-12-24. Beoordeeld in LAG 4-6-25. In behandeling bij Stimulus.
5	Natuurgebied 'De Beemde' (01316)	Bergeijk	Presentatie gehouden in LAG 30-10-24. Beoordeeld in LAG 4-6-25. In behandeling bij Stimulus.
6	CPO Woonstroom – doorstroming (01311)	Bladel	Aanvraag 14-3-25 ingediend door aanvrager bij Stimulus. Beoordeeld in LAG 4-6-25. Beschikt.
7	De Oude Toren (01254/01323)	Oirschot	Pitch aan LAG op 5-2-25 gegeven. Beoordeeld in LAG 4-6-25. In behandeling bij Stimulus.
8	Vereniging Kempenenergie (01348)	Hapert	Presentatie gehouden in LAG 2-4-25. Beoordeeld in LAG 17-9-25. In behandeling bij Stimulus.
9	Hilvarenbeek Smart Village (01338)	Hilvarenbeek	Deel 2: presentatie in KGP 3-9-2025. Beoordeeld in LAG 17-9-25. In behandeling bij Stimulus.
10	Kasteel Portinc Bergeijk (01539)	Bergeijk	Presentatie gehouden in kerngroep projecten 21-5-25. Beoordeeld in LAG 5-11-2025. In Behandeling bij Stimulus.
11	Coöperatie historisch dorpsplein Mostaert Esbeek (01540)	Esbeek	Presentatie gehouden in kerngroep Projecten 3-9-25. Beoordeeld in LAG 5-11-2025. In behandeling bij Stimulus.
12	Natuurpark Hapert (01537)	Hapert	Presentatie gehouden in kerngroep Projecten 3-9-25. Beoordeeld in LAG 5-11-2025. In behandeling bij Stimulus.
Afgewezen aanvragen – negatief beoordeeld door LAG			
3	BPG / Landgoederen (00977)	meerdere	LAG negatief 11-12-24. 5-2-25 afwijzingsbeschikking door Stimulus verstuurd naar aanvragers.
Ingetrokken aanvragen			
30	Stichting Natuurlijk Hilvarenbeek Zuid	Hilvarenbeek	Projectidee is opgesteld. Presentatie gehouden in kerngroep Projecten 3-9-25. Initiatief geparkeerd.

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027.
De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

Bijlage 2 Beheer- en projectkosten overzicht 2024-2025

Exploitatie-overzicht beheerkosten 2024 - 2025 LEADER-programma 'Kempenland West'

Alle kosten zijn incl. BTW.

Gerealiseerde beheerkosten

	Begroot	Betaalde facturen	Beschikbaar budget
Aanjaagactiviteiten	40.000,00		40.000,00
Ondersteuning van projecten	105.000,00		105.000,00
Ondersteuning van de LAG	340.500,00	180.352,35	160.147,65
Communicatie-activiteiten	105.000,00	15.306,36	89.693,64
Overleg en afstemming met partners	8.611,00		8.611,00
Afstemming andere LEADER-regio's	5.000,00		5.000,00
Overige projectkosten			
Totaal	€ 604.111,00	€ 195.658,71	€ 408.452,29

Financiële dekking beheerkosten

	Begroot	Ontvangen	Nog te factureren / ontvangen	Totaal te ontvangen
EU- en provinciale middelen	604.111,00	302.055,50	302.055,50	604.111,00
Totaal	€ 604.111,00	€ 302.055,50	€ 302.055,50	€ 604.111,00

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027.
De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken
aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

Exploitatie-overzicht projectkosten 2024-2025 LEADER-progr. 'Kempenland West'

Alle kosten zijn incl. BTW. Dit overzicht gaat uit van goedkeuring van BTW-vrijstelling Stichting De Brabantse Kempen.

Co-financiering projectkosten (< 25.000)

	Begroot	Co-financiering gemeenten	Betaald	Beschikbaar budget
GLBZ-00771 Geven om Beek	24.528,00	3.269,55	1.634,78	1.634,77
GLBZ-00944 Doorontw. LAB	20.800,00	2.772,64	1.386,32	1.386,32
GLBZ-01311 De Woonstroom	24.948,00	3.325,57	1.662,79	1.662,78
Project 4				0,00
Project 5				0,00
Project 6				0,00
Project 7				0,00
Project 8				0,00
Subtotaal	€ 70.276,00	€ 9.367,76	€ 4.683,89	€ 4.683,87
Nog toe te kennen	357.888,00			
Totaal toe te kennen	€ 428.164,00			

Co-financiering projectkosten (> 25.000)

	Begroot	Co-financiering gemeenten	Betaald	Beschikbaar budget
GLBZ-00768 H'beek Sm Vill	196.304,72	26.167,42	13.083,71	13.083,71
Project 2				0,00
Project 3				0,00
Project 4				0,00
Project 5				0,00
Project 6				0,00
Project 7				0,00
Project 8				0,00
Subtotaal	€ 196.304,72	€ 26.167,42	€ 13.083,71	€ 13.083,71
Nog toe te kennen	734.781,28			
Totaal toe te kennen	€ 931.086,00			

Het projectbudget wordt aangepast van € 1.359.250 naar € 1.812.333. Dit betreft een wijziging van artikel 2.7.7 lid c [1]. De LAG heeft in eerste instantie 75% van het budget beschikbaar gesteld om het in een later stadium te kunnen evalueren en eventueel inhoudelijk, regionaal of thematisch bij te sturen.

Bijlage 3: Zelfevaluatie LAG 2024-2025

Dit document geeft een integraal beeld van de voortgang, ervaringen en ontwikkelpunten van de Lokale Actie Groep (LAG) Kempeiland. De inhoud is gebaseerd op een interne zelfevaluatie onder LAG-leden en biedt inzicht in de werking van de groep, de toepassing van de LEADER-methodiek en de ervaren impact in het gebied.

De LAG bevindt zich nog in een relatief vroege fase van de programmaperiode. Dit komt duidelijk terug in de resultaten: er is sprake van groei, ontwikkeling en het verder vormgeven van werkwijzen en samenwerking.

1. Samenstelling en ontwikkeling van de LAG

Alle respondenten zijn betrokken geweest bij de opstart van de huidige LAG-periode. De groep bestaat uit een brede vertegenwoordiging van publieke en private partijen, met leden uit verschillende dorpen en sectoren binnen de Kempen.

Sinds de start heeft een deel van de leden een duidelijke ontwikkeling doorgemaakt:

- Vergroting van inhoudelijke kennis (o.a. verbreding van thema's zoals natuur, leefomgeving en maatschappelijke vraagstukken)
- Uitbreiding van netwerken
- Inzicht in regionale samenwerkingsstructuren

Tegelijkertijd geeft een aantal leden aan nog relatief nieuw te zijn in de LAG-context, wat invloed heeft op hun mate van betrokkenheid en oordeelsvorming.

2. Functioneren van de LAG

2.1 Samenwerking en groepsdynamiek

Over het algemeen wordt de samenwerking binnen de LAG als positief ervaren. Kenmerkend zijn:

- Goede samenwerking tussen publieke en private partijen
- Een constructieve sfeer en onderling vertrouwen
- Betrokkenheid bij gezamenlijke activiteiten

De LAG functioneert met name sterk in de beoordeling van projectaanvragen. Leden ervaren deze rol als duidelijk en effectief.

Tegelijkertijd wordt aangegeven dat:

- De LAG als groep nog zoekende is in haar bredere rol buiten de projectbeoordeling
- De samenwerking en interactie met externe partijen verder kan worden versterkt
- Niet alle leden zich in gelijke mate betrokken voelen bij alle onderdelen

2.2 Effectiviteit en rolopvatting

De effectiviteit van de LAG wordt als voldoende tot goed beoordeeld, maar met ruimte voor verbetering. Belangrijke aandachtspunten zijn:

- Versterken van de ambassadeursrol van leden
- Actiever bijdragen aan het genereren van projectideeën
- Meer zichtbaarheid en profilering in de Kempen als geheel

3. Projecten en impact

Omdat de LAG nog relatief kort actief is, wordt de impact van projecten voorzichtig beoordeeld. Er is waardering voor:

- De inzet van de coördinator en voorzitter
- De eerste projecten die zijn ondersteund
- Het proces van ideeontwikkeling

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027. De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

Tegelijkertijd wordt benadrukt dat:

- Veel effecten zullen in de periode 2026-2027 pas zichtbaar zijn
- Meer tijd nodig is om resultaten te realiseren en te beoordelen
- De focus nu ligt op het opbouwen van een stevige projectportefeuille

4. Toepassing van de LEADER-methodiek

4.1 Waardering van de werkwijze

De LEADER-methodiek wordt als waardevol gezien, met name vanwege:

- De bottom-up benadering
- De ruimte voor lokale initiatieven
- Het stimuleren van samenwerking en innovatie

Concrete meerwaarden die worden genoemd:

- Initiatieven krijgen kans om van idee tot realisatie te komen
- Versterking van lokale netwerken en betrokkenheid
- Vergroting van eigenaarschap bij bewoners en organisaties
- Ondersteuning van zowel kleine als grotere projecten

4.2 Werking in de praktijk

De toepassing van de methodiek is nog in ontwikkeling. Uit de evaluatie blijkt:

- Het vinden en ontwikkelen van projectideeën verloopt redelijk, maar kan sterker
- Begeleiding van initiatiefnemers wordt positief beoordeeld, maar kan consistent
- De meerwaarde van LEADER wordt nog niet altijd duidelijk gecommuniceerd

Daarnaast wordt aangegeven dat:

- Administratieve lasten een drempel kunnen vormen
- De werkwijze nog verder moet worden verfijnd
- De LAG nog lerende is in het optimaal benutten van de methodiek

5. Ervaringen van LAG-leden

5.1 Algemeen beeld

LAG-leden ervaren hun rol overwegend als:

- Leerzaam en verbredend
- Zinvol en maatschappelijk relevant
- Netwerkversterkend

Tegelijkertijd wordt ook genoemd:

- De tijdsinvestering is hoger dan verwacht
- De rol en verwachtingen zijn niet altijd volledig duidelijk

5.2 Belangrijkste opbrengsten

Leden geven aan dat het lidmaatschap heeft geleid tot:

- Nieuwe inzichten in regionale vraagstukken
- Kennismaking met andere sectoren en thema's
- Uitbreiding van persoonlijke en professionele netwerken

5.3 Trots en motivatie

Er is trots op:

- De bottom-up aanpak
- Het ondersteunen van concrete projecten

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027.
De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

- Het ontstaan van nieuwe ideeën en initiatieven

6. Ontwikkelpunten en zorgen

Uit de evaluatie komen enkele duidelijke aandachtspunten naar voren:

6.1 Organisatie en werkwijze

- Verdere professionalisering van de werkwijze
- Betere afstemming en rolverdeling binnen de LAG
- Meer structuur in budgetplanning

6.2 Bereik en communicatie

- Vergroten van zichtbaarheid van LEADER in het gebied
- Betere communicatie over mogelijkheden en resultaten
- Actiever bereiken van nieuwe en moeilijk bereikbare doelgroepen

6.3 Administratieve lasten

- Vereenvoudigen of beter uitleggen van procedures
- Voorkomen dat administratie initiatiefnemers afschrikt

6.4 Ontwikkeling van leden

- Behoeftte aan training en ondersteuning (bijv. in LEADER-methodiek)
- Versterken van netwerk- en ambassadeursvaardigheden

7. Aanbevelingen voor de toekomst

Op basis van de evaluatie worden de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Versterk de rol van de LAG als netwerkorganisatie
Stimuleer actieve betrokkenheid van leden in het veld en vergroot de zichtbaarheid.
2. Investeer in communicatie en profilering
Maak de meerwaarde van LEADER concreter en zichtbaarder voor het gebied.
3. Verbeter begeleiding van initiatiefnemers
Zorg voor duidelijke ondersteuning van idee tot uitvoering.
4. Verminder ervaren administratieve drempels
Door betere uitleg, begeleiding en waar mogelijk vereenvoudiging.
5. Ontwikkel de competenties van LAG-leden
Bijvoorbeeld via trainingen en kennisuitwisseling.
6. Werk aan een strategische budgetplanning
Om middelen effectief en tijdig in te zetten.
7. Blijf de werkwijze door-ontwikkelen
De LAG bevindt zich in een groeifase; flexibiliteit en lerend vermogen zijn essentieel.

8. Conclusie

De LAG Kempenland heeft in de huidige periode een solide basis gelegd. De samenwerking is positief, de eerste projecten zijn gestart en de LEADER-methodiek wordt als waardevol ervaren. Tegelijkertijd bevindt de organisatie zich nog in een ontwikkelfase waarin verdere professionalisering, zichtbaarheid en effectiviteit centraal staan.

Met gerichte aandacht voor de genoemde ontwikkelpunten heeft de LAG duidelijke potentie om haar impact in het gebied de komende jaren aanzienlijk te vergroten.

LEADER is onderdeel van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023-2027.
De Europese subsidie stimuleert inwoners, bedrijven en organisaties om samen te werken
aan een leefbaar, duurzaam en economisch krachtig platteland.

Samenstelling LAG Kempenland-West 2024-2025

Representant	Naam	Functie
Bewoners		
Fysiek ruimtelijk	Jan Rots	Bosbouwer bij Bosgroep Zuid
	Michiel Bruurs	Medewerker Brabants Landschap; zoon fam. Bruurs initiatief Den Elshorst
Sociaal economisch	Jan van de Broek	Biologische boer 't Schop; betrokken bij allerlei bio-netwerken Noord-Brabant; deelnemer Natuurboeren de Hilver
Fysiek economisch	Anja van Lieshout	Mede-eigenaar Van Lieshout Vleesvee, buurtbeheer West-Middelbeers
	Marielle Vervest	Merkstrateeg
	Peter Paridaans	Eigenaar Com-plan
Sociaal maatschappelijk	Dorien Vervest	Projectleider Summa
Fysiek maatschappelijk	Annemiek van de Sande	Eigenaar zorgboerderij
Publiek		
Semi-overheid	Wim de Jong	Terreinbeheerder Brabants Landschap
Overheid	Fons d'Haens	Wethouder Bladel
	Joep van de Ven	Wethouder Oirschot
	Marien Sonneveld	Adviseur Water, Ruimte en Gebieds-ontwikkeling Waterschap De Dommel
Voorzitter (onafhankelijk)	Lambert van Nistelrooij	Politicus EU; netwerk Smart Villages

**Concept notulen van de openbare vergadering van het
Algemeen Bestuur van Waterschap De Dommel op 1 juli 2026 in Boxtel**

Voorzitter *E. de Ridder, watergraaf*

Secretaris *H.J. Kielenstijn, secretaris-directeur*

Aanwezig:

de leden: F.H.G. Aarts (50PLUS), C.J.W.M. Aerds (Water Natuurlijk), M.W.A. Bemelmans (Water Natuurlijk), P. van Benthem (PvdA), M.G.M. de Bijl (Water Natuurlijk), M.M.F. Dewachter (Water Natuurlijk), W.H.M. van der Hulst (CDA), M.C.H. Jansen (BBB), B.W.A.M. Kisters (VVD), J.W.M. Kuppens (VVD), J. Lammers (PvdD), V.E.C. Lokin (Natuurterreinen), E. Niemeijer (BBB), S.J. Peeters (VVD), B.F.A.M. van Rijckevorsel (Natuurterreinen), H.L.S. de Rooij (PvdD), M.M. Ruijs (Water Natuurlijk), M.P. van Santvoort (AWP), A.T.J.M. van Selst (BBB), V.T.C. Slegers (Water Natuurlijk), B. Steunenbergh (VVD), M.J.P.A. Tholen (Ongebouwd), F.L.M. Tijhof (PvdA), M. Tollenaar (Water Natuurlijk), C.A.A.A. Tönissen (PvdA), G.A.C.M. Verhoeven (CDA) en M.H.E. van der Zanden-van Rooij (Ongebouwd).

Afwezig:

De leden: J.W.M. van Gerven (Werken aan Water), I.M. van der Honing (PvdD) en M.J.H. van de Ven (BBB).

Notulist:

R. Boot.

1. Opening en vaststelling agenda.

De voorzitter opent de vergadering met de volgende woorden: "Aan het begin van deze bijeenkomst, waarin wij samenkomen om de taakuitoefening van Waterschap De Dommel te dienen, spreken wij uit dat wij ons zullen inzetten voor een goede waterhuishouding, dat wij verantwoordelijkheid nemen voor onze beslissingen en respect hebben voor elkaars mening."

Hij heet de aanwezigen hartelijk welkom.

Hierna trekt hij nr. 11, zodat eventuele hoofdelijke stemmingen zullen aanvangen bij mevrouw Kisters.

Bericht van verhindering is ingekomen van de heer Van Gerven, die hij een goed herstel en van harte beterschap wenst, alsmede van mevrouw Van der Honing en de heer Van de Ven. Hij feliciteert de jarige heer Niemeijer.

Spreker merkt op dat deze AB-vergadering iets later begint dan gebruikelijk, omdat het AB en de commissieleden al een postersessie op hebben zitten in het kader van WBP6. Na het zomerreces wordt doorgepraat over dit belangrijke document. De postersessie was een mooie bijeenkomst. De posters worden de komende week hier in het Waterschapshuis opgesteld. Kijkers zijn welkom.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Ingekomen stukken en mededelingen.

2.1 Overzicht ingekomen brieven.

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

2.2 Overzicht waterbrieven

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

2.3 Overzicht schriftelijke vragen van AB-leden (art. 54).

De voorzitter wijst erop dat er vijf sets schriftelijke vragen zijn ingediend. De beantwoording van twee sets is gepubliceerd; de andere drie zullen spoedig worden beantwoord.

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

2.4 Memorie van antwoord

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

3. Notulen en toezeggingen.

3.1 Vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 20 mei 2026.

De voorzitter merkt over de notulen op dat tijdens de AB-vergadering is gesproken over de wijze waarop het DB reageert op de vragen en adviezen van de auditcommissie. Hij had toen zelf de vergadering net verlaten, maar heeft begrepen dat dit verwarring heeft veroorzaakt. Hij wil in zijn rol als voorzitter van het AB en het DB duidelijk markeren dat er geen misverstand over kan bestaan dat vragen van de auditcommissie en het AB altijd dienen te worden beantwoord door het DB. Het kan dat het DB voor de beantwoording van vragen van de auditcommissie wilde weten hoe andere fracties in het AB hierover dachten, maar juist dat leidde tot verwarring en ruis.

Een en ander zal worden opgenomen in de notulen van deze AB-vergadering. Hij constateert dat leden van de auditcommissie instemmend knikken.

Zonder hoofdelijke stemming worden de notulen en besluitenlijst ongewijzigd vastgesteld.

3.2 Overzicht toezeggingen.

Het overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Bestuur communicatie en financiën.

4.1 Evaluatie pilot herwaardering landbouwgronden.

Voorstelnr. 275091.

De voorzitter geeft gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

Mevrouw De Rooij verklaart dat haar fractie instemt, maar wel een dringende oproep doet om de verbeteringen naar aanleiding van de evaluatie waar mogelijk door te voeren naar de EU.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

- 4.2 Meerjarenbegroting 2026-2030 BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) en vastgestelde Jaarstukken 2025.**
Voorstelnr. 383184.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

- 4.3 2e en 3e Wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB).**
Voorstelnr. 387594.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

- 4.4 Zienswijze Aquon programmabegroting 2027, meerjarenraming 2028-2031 en toetreding Waterschap Limburg tot GR Aquon.**
Voorstelnr. 388620.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

- 4.5 Zienswijze ontwerp-begroting BHIC 2027 en meerjarenplan 2027-2030.**
Voorstelnr. 383895.

De heer Niemeijer stelt dat op een vraag van hem in de commissie BCF of er is vergeleken met andere instellingen, positief is geantwoord. Maar hij vindt dat niet terug.

De heer Lokin wijst erop dat hij heeft toegezegd dat er een scan zou worden gedaan of BHIC nog marktconform is, maar hij had niet de intentie dat voorafgaand aan deze vergadering te doen, want die scan is niet zomaar gemaakt. Die zit dus in de pijplijn. Het wordt geen diepgravende analyse, maar wel een scan of het waterschap nog in een uitlegbare bandbreedte zit.

De voorzitter meent dat dit een punt is voor de lijst van toezeggingen.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

5. Voldoende water en droge voeten.

- 5.1 Kaderrichtlijn Water en Stroomgebiedsbeheerplan 2028-2033.**
Voorstelnr. 362289.

De voorzitter geeft gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

Mevrouw Lammers verklaart dat het stroomgebiedsbeheersplan niet voldoende is, omdat De Dommel daarin niet alles op alles zet. Er is uitvoerig over gediscussieerd in de meningsvorming, zodat de standpunten van de PvdD bekend zijn.

Zonder hoofdelijke stemming wordt overeenkomstig het voorstel besloten.

6. Waterkwaliteit en waterketen

Er zijn geen voorstellen.

7. Moties vreemd.

Er zijn geen moties ingediend.

8. Sluiting.

De voorzitter wijst erop dat het AB volgende week woensdag alweer bijeenkomt. Die vergadering staat in het teken van de eerste Bestuursrapportage over 2026 en de Voorjaarsnota voor 2027 en verder. Hij kijkt uit naar de bespreking van deze belangrijke stukken. Voor een goede voorbereiding verzoekt hij om moties en amendementen zo snel mogelijk te delen met bestuurszaken en zeker ook met elkaar. Dat verhoogt de kans van slagen. Maandag komt het overzicht van voorgenomen moties en amendementen aan de orde in het fractievoorzittersoverleg. Maar volgens het reglement van orde is er ook gelegenheid om moties en amendementen nog later in te dienen. Zelfs tijdens de AB-vergadering is dat nog mogelijk.

*Hierna sluit hij, te 15.49 uur, de vergadering met de volgende woorden:
"Hierbij spreken wij het vertrouwen uit dat de werkzaamheden door ons verricht,
in het belang zijn van de taakuitoefening van het waterschap."*

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 30 september 2026.

*E. de Ridder
(voorzitter)*

*H.J. Kielenstijn
(secretaris)*

Besluitenlijst Algemeen Bestuur

Datum 01-07-2026
Tijd 15:30 – 15.50u
Locatie Dommelzaal
Voorzitter Erik de Ridder

- 1 Opening en vaststelling agenda**
- 2 Ingekomen stukken en mededelingen**
 - 2.1 Overzicht ingekomen brieven**

Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.
 - 2.2. Overzicht waterbrieven**

Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.
 - 2.3 Overzicht schriftelijke vragen van AB-leden**

Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.
 - 2.4 Memorie van antwoord**

Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.
- 3 Notulen en toezeggingen**
 - 3.1 Vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 20 mei 2026**

De notulen en besluitenlijst worden zonder hoofdelijke stemming ongewijzigd vastgesteld.
 - 3.2 Overzicht toezeggingen**

Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.
- 4 Bestuur, communicatie en financiën**
 - 4.1 Evaluatie pilot herwaardering landbouwgronden**

Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.

 1. Kennisnemen van bijgevoegde 'evaluatie pilot herwaarderen landbouwgronden';
 2. Instemmen met de structurele inzet van het instrument herwaarderen landbouwgronden na akkoord van de Europese Commissie;
 3. Instemmen met de navolgende financiële keuzes voor de exploitatiepost herwaarderen in 2026;
 - a. het reserveren van € 650.000,= om lopende dossiers uit de pilot af te kunnen ronden.
 - b. Instemmen met, in afwachting van het akkoord van de Europese Commissie, het reserveren van € 900.000,= om nieuwe kansen op te pakken.
 - c. Instemmen met het vrij laten vallen van 1,95mln euro.
 - 4.2 Meerjarenbegroting 2026-2030 BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027) en vastgestelde Jaarstukken 2025**

Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.

- 1a. Kennis te nemen van de Meerjarenbegroting 2026-2030 van BSOB (inclusief -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027)
- 1b. In te stemmen met de opgestelde zienswijze bij de -ontwerp- 1e begrotingswijziging 2026 en -ontwerp- begroting 2027
2. Kennis te nemen van de vastgestelde Jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) 2025

4.3 2e en 3e Wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.

1. Kennis te nemen van de concept 2e en 3e wijziging gemeenschappelijke regeling (GR) Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
2. Af te zien van het indienen van een zienswijze op de concept wijzigingen GR BSOB

4.4 Zienswijze Aquon programmabegroting 2027, meerjarenraming 2028-2031 en toetreding Waterschap Limburg tot GR Aquon

Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.

1. In te stemmen met de zienswijze over de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 van Aquon
2. Kennis te nemen van verzoek van bestuur waterschap Limburg inzake toetreding tot de gemeenschappelijke regeling (GR) Aquon
3. In te stemmen met de toetreding van Waterschap Limburg tot de GR Aquon en af te zien van het indienen van een zienswijze op de (concept) wijziging van de GR Regeling Aquon en Aquon hiervan in kennis te stellen
4. Af te zien van het indienen van een zienswijze op de begrotingswijziging 2027, waarin de financiële afwikkeling van de toetreding van Waterschap Limburg tot de GR Aquon per 1 januari 2027 is opgenomen (addendum op de Begroting 2027 na toetreding waterschap Limburg per 1-1-2027) en Aquon hiervan in kennis te stellen

4.5 Zienswijze ontwerpbegroting BHIC 2027 en meerjarenplan 2027-2030

Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.

1. Kennis te nemen van het Meerjarenplan 2027-2030 BHIC
2. Kennis te nemen van de Ontwerpbegroting BHIC 2027
3. Kennis te nemen van de jaarrekening 2025 en het jaarverslag 2025 van BHIC
4. In te stemmen met het afzien van het inbrengen van een zienswijze bij het Meerjarenplan 2027-2030 BHIC en de Ontwerpbegroting BHIC 2027

5 Voldoende water en droge voeten

5.1 KRW-maatregelenpakket en SGBP4

Het algemeen bestuur besluit zonder hoofdelijke stemming conform voorstel.

1. In te stemmen met de aanpak van de Kader Richtlijn Water voor het Stroomgebiedbeheerplan 2028-2033

6 Waterkwaliteit en waterketen

Geen voorstellen

7 Moties vreemd

Geen moties vreemd

8 Sluiting

**Concept notulen van de openbare vergadering van het
Algemeen Bestuur van Waterschap De Dommel op 8 juli 2026 in Boxtel**

Voorzitter *E. de Ridder, watergraaf*

Secretaris *H.J. Kielenstijn, secretaris-directeur*

Aanwezig:

de leden: F.H.G. Aarts (50PLUS), C.J.W.M. Aerds (Water Natuurlijk), M.W.A. Bemelmans (Water Natuurlijk), P. van Benthem (PvdA), M.G.M. de Bijl (Water Natuurlijk), M.M.F. Dewachter (Water Natuurlijk), I.M. van der Honing (PvdD), W.H.M. van der Hulst (CDA), J.W.M. Kuppens (VVD), J. Lammers (PvdD), V.E.C. Lokin (Natuurterreinen), E. Niemeijer (BBB), S.J. Peeters (VVD), B.F.A.M. van Rijckevorsel (Natuurterreinen), H.L.S. de Rooij (PvdD), M.M. Ruijs (Water Natuurlijk), M.P. van Santvoort (AWP), A.T.J.M. van Selst (BBB), V.T.C. Slegers (Water Natuurlijk), M.J.P.A. Tholen (Ongebouwd), F.L.M. Tijhof (PvdA), C.A.A.A. Tönissen (PvdA), M.J.H. van de Ven (BBB), G.A.C.M. Verhoeven (CDA) en M.H.E. van der Zanden-van Rooij (Ongebouwd).

Afwezig:

De leden: J.W.M. van Gerven (Werken aan Water), M.C.H. Jansen (BBB), B.W.A.M. Kisters (VVD), B. Steunenbergh (VVD) en M. Tollenaar (Water Natuurlijk).

Notulist:

R. Boot.

1. Opening en vaststelling agenda.

De voorzitter opent de vergadering met de volgende woorden: "Aan het begin van deze bijeenkomst, waarin wij samenkomen om de taakuitoefening van Waterschap De Dommel te dienen, spreken wij uit dat wij ons zullen inzetten voor een goede waterhuishouding, dat wij verantwoordelijkheid nemen voor onze beslissingen en respect hebben voor elkaars mening." Hij heet de aanwezigen hartelijk welkom.

Hierna zegt hij dat hij wil stilstaan bij een verdrietig bericht. Het zal niemand zijn ontgaan dat de vergadering later is begonnen dan oorspronkelijk was gepland. Eind vorige week kwam het bericht dat Herman van Ham, zittend commissielid van Waterschap De Dommel, is overleden. Eerder vandaag heeft diens afscheidsdienst plaatsgevonden, waarbij veel aanwezigen zijn geweest. Het AB vindt het belangrijk om ook vooraf aan deze vergadering, gezamenlijk stil te staan bij dit overlijden.

Herman was commissielid namens de categorie Ongebouwd. Maar in de bestuursperiode van 2019 tot 2023 was hij ook lid van het AB. Daarmee keerde hij terug in een vertrouwde rol, want ook eerder maakte hij al deel uit van wat toen nog de vergadering van hoofdingelanden heette. Bovendien heeft hij zich jarenlang ingezet als bestuurder van onder andere de ZLTO en als wethouder in de gemeente Bergeijk.

Door zijn grote betrokkenheid bij het landelijk gebied, zijn kennis van de agrarische sector en zijn maatschappelijke inzet heeft Herman veel betekend voor de streek en de inwoners. Hij bracht zijn inzichten altijd op een betrokken en constructieve wijze in, zocht naar verbinding en wist die geregeld te bereiken. Met het overlijden van Herman verliest het AB een gewaardeerde collega. Het waterschap is hem dankbaar voor alles wat hij heeft betekend voor het waterbeheer, het landelijk gebied en de organisatie. Spreker wenst namens het AB en de medewerkers van Waterschap De Dommel zijn familie, vrienden en allen die hem dierbaar waren, veel sterkte toe bij het verwerken van dit verlies. In overleg met de fractievoorzitters is afgesproken dat de heer Dewachter vanwege zijn jarenlange band met Herman namens het AB enkele persoonlijke herinneringen zal delen.

De heer Dewachter vertelt dat hij kennismaakte met Herman van Ham, toen hij in 1998 voor het eerst was gekozen in de geleding ingezetenen van Waterschap De Dommel. Herman was in een ander kiesdistrict ook als ingezetene gekozen. Hij kende Herman door zijn werk bij de provincie toen slechts van naam als gedreven gespreksgenoot voor de agrarische sector. Dat zou spoedig veranderen en hij zou hem nog vaak tegenkomen. Herman was in 1998 wethouder en had veel meer ervaring met besturen en de bijbehorende vergadercultuur en mores dan veel van de net gekozen ingezetenen. Hij stelde:

“Het waterschap is wel anders dan de gemeente, maar in de kern gaat het ook om goed na- en vooruitdenken”.

De toen gekozen geleding bestond uit mensen verspreid wonend over het hele beheergebied die elkaar vaak niet eerder hadden ontmoet. Herman was geïnteresseerd in iedereen en vooral in de drijfveren waarom iemand waterschapsbestuurder wilde worden. Hij stelde nadere kennismaking en groepsvoorbereiding per commissie voor. Eigenlijk was hij toen al bezig om verbindingen te leggen. Zijn interesse voor besturen ging voor hem verder dan waterschap en gemeente. Hij speelde als ervaringsdeskundige een rol in de Raad van Toezicht Droogteschade en was ook vanuit die invalshoek toen al ondergedompeld in het waterbeheer. In 2003 ging Herman de ZLTO als bestuurder versterken. In een interview in De Nieuwe Oogst waarin zijn activiteiten werden toegelicht, stelde hij:

“We hebben het beleid kunnen kantelen van generiek naar specifiek, de ondernemer kan weer ondernemen. Ik besef dat we hier onze nek ver hebben uitgestoken. Maar het is wel de toekomst”.

Dat besturen vanuit een visie met lef kenmerkte Herman. Want ook in het waterschap wist hij in zijn inbreng de zorgvuldige balans aan te brengen tussen de belangen van de agrarische sector enerzijds, en het voorbereiden op de toekomst en het meegaan in noodzakelijke aanpassingen en transitie anderzijds.

De opstelling van WBP5, veelal digitaal in coronatijd, was ook zo'n activiteit. Ook daarbij bracht Herman de belangen van de agrarische sector stevig naar voren en gaf aan wat wel of niet kon; tegelijkertijd was hij bereid mee te denken over de toekomst en wat daarvoor nodig was. Het projecteren van een streefdoel in de verre toekomst (2050) en in fasen de noodzakelijk transitie ambitieus, gedurfd maar haalbaar uitzetten; daar dacht Herman graag over mee. Op de vooravond van de vaststelling van WBP5 in het AB van de Dommel ging de telefoon:

“Maarten, ik sluit intern tegenwind en inspraakreacties vanuit mijn achterban niet uit; ik heb mijn nek hier ver voor uitgestoken en ik reken op je stem. Maar eigenlijk hoef ik dat jou natuurlijk niet te vragen”.

Hermans spreekstijl was bedachtzaam en soms guitig tegelijk. Toen ik in coalitieverband voorstelde de complexe zaken eens te bespreken onder het

genot van een dinertje, glimlachte hij en zei "*als jij betaalt*". Onnodig te zeggen dat Herman zijn rekeningen altijd zelf heeft betaald.

Dat plagen kon hij soms niet laten. Na waterschapsverkiezingen kent De Dommel de traditie van een gezellige afscheidsavond. De vertrekkende AB-leden worden dan toegesproken door de watergraaf. Na de speech voor Herman, stonden zij nog na te praten en zei hij tegen Herman dat hij de gesprekken zou missen en dat hij hem hier zou missen. Herman glimlachte en zei dat hij dat snapte. Om er na een korte stilte aan toe te voegen dat dit ook voor hem gold. Dat geeft aan hoe zij elkaar hebben ervaren; met kennis en respect voor elkaars mening zoekend naar verbindingen. Zij deelden zeker niet altijd elkaars standpunten, maar wat zij wel deelden was de passie voor het landelijk gebied en zijn bewoners. Daarnaast de zorgen over het waterbeheer in de toekomst, de groeiende afhankelijkheid van de landbouw van beregening, de ongewenste omzetting van grasland naar bouwland, juist op plaatsen waar het waterschap water wilde bergen en infiltreren.

Herman was een trotse man die graag aan het woord was. Hij kon in de commissie rustig een betoog van zeven minuten houden, terwijl velen de rode draad al lang kwijt waren en het ongelukkige DB-lid twee A-viertjes had volgeschreven.

Als Herman zijn betoog eindigde met "Ik dank u", kon dat twee dingen betekenen. Of hij was het totaal niet eens met de spreker of diens stelling of hij reflecteerde naar zichzelf en vroeg zich af waarom hij zijn gespreksgenoten niet had kunnen meenemen in zijn verhaal. Momentum en verhaallijn waren kenmerkend voor hem en dat zag hij graag ook bij anderen terug. Sterker; dat leerde hij ook aan anderen, onder wie zijn jongere en minder ervaren fractiegenoten; destijds in 1999 ook aan spreker die toen zijn eerste motie moest indienen.

Met het overlijden van Herman is dit AB een gedreven collega en warm persoon verloren. Het in memoriam uitspreken doet hem persoonlijk wat, maar het is ook mooi om eer te brengen aan de inbreng, het verbindend vermogen en de verdiensten voor het waterschap. Herman, dank voor je inbreng en collegialiteit. Hij bewaart graag de goede herinneringen.

Mede namens de collega's van de fractie Ongebouwd bedankt hij het AB voor alle steun en lieve woorden rond het overlijden van Herman van Ham.

Hierna nemen de aanwezigen staande enige momenten van stilte in acht.

Een bericht van verhindering is ontvangen van de heer Van Gerven, mevrouw Jansen, mevrouw Kisters, de heer Steunenbergh en de heer Tollenaar.

Vervolgens trekt de voorzitter nr. 20, zodat eventuele hoofdelijke stemmingen zullen aanvangen bij het lid mevrouw Van Santvoort.

De voorzitter geeft aan dat de deze vergadering specifiek in het teken staat van de eerste bestuursrapportage over 2026 en de Voorjaarsnota 2027-2032. Vorige week was er ook een vergadering van het AB. Toen zijn verschillende andere dossiers behandeld en heeft het AB al een besluit genomen over de vaste agendapunten.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Memorie van antwoord

Dit stuk wordt voor kennisgeving aangenomen.

3. Bestuursrapportage (Burap) 2026-1.

De voorzitter geeft gelegenheid de aangekondigde motie in te dienen.

Mevrouw Lammers wijst erop dat in de visie op schoon water is afgesproken dat in kaart wordt gebracht wat het waterschap van anderen nodig heeft om de ambities te bereiken en om het te laten horen als die doelen in het gedrang komen. De motie gaat over een Europees voorstel dat niet goed uitpakt voor de waterkwaliteit. In het najaar besluit Europa over het Omnibus Package Food and Feed Safety Simplification. Achter die naam schuilt een voorstel dat de bescherming van mens, dier en milieu verzwakt. In het Omnibuspakket wordt onder andere voorgesteld om landbouwgif voor onbepaalde tijd goed te keuren in plaats van de periodieke afgesproken herbeoordelingen en bovendien om de laatste stand van de wetenschap in de nationale beoordeling niet meer mee te kunnen nemen. Terwijl het grotendeels dankzij onafhankelijke, niet-industriële wetenschappelijke kennis is dat de toxiciteit van specifieke bestrijdingsmiddelen is vastgesteld.

Bovendien wordt de termijn verdubbeld bij het uitschakelen van verboden landbouwgif van 18 naar 36 maanden. Schadelijk bevonden stoffen moeten direct van de markt worden gehaald. Het is waanzin om dan de al lange uitschakeltermijn van 18 maanden te verdubbelen; dat is slecht voor de ambities op het gebied van de waterkwaliteit.

Ook het proces roept vragen op, want de gebruikelijke wetenschappelijke impacttoets ontbreekt. En de Europese Ombudsvrouw heeft geoordeeld dat de Europese Commissie de eigen regels voor zorgvuldig wetgeven niet goed heeft gevolgd. Waterschappen hebben moeite om de waterkwaliteitsdoelen te halen. En dan is het niet logisch om regels af te zwakken die moeten voorkomen dat schadelijke stoffen in bodem en water terechtkomen. Het kabinet heeft als voorwaarde gesteld dat het beschermingsniveau van mens en milieu niet mag verslechteren. De op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerde wetenschapstoets concludeert dat dit met het voorstel niet wordt geborgd. Ook de Unie van Waterschappen heeft zich kritisch uitgesproken.

Zij dient de motie "Voorkom afzwakking van Europees toelatingsbeleid bestrijdingsmiddelen" nu in, omdat de Nederlandse inzet nu wordt bepaald. Zij vraagt het DB het waterbelang te bewaken en via de Unie aan te dringen op een heldere boodschap aan het kabinet. Die boodschap kan alleen zijn om tegen dit voorstel te stemmen, omdat het de inspanningen voor schoon water schaadt. Het kabinet moet kiezen voor een zorgvuldig proces dat niet tornt aan de bescherming van water, natuur en gezondheid. Schoon water bereik je niet door de regels voor schadelijke stoffen te versoepelen.

"Constateringen:

- *Binnenkort zal het Europees Parlement een positie moeten innemen op het Omnibus-pakket Food and Feed Safety Simplification dat de bescherming van mens en milieu tegen schadelijke bestrijdingsmiddelen sterk afzwakt. In het najaar van 2026 worden de onderhandelingen over deze voorstellen, de trilog, en de definitieve stemming verwacht. Mogelijk moet het kabinet al de komende dagen opnieuw haar positie gaan bepalen.*
- *Dit pakket is tot stand gekomen zonder een transparant en zorgvuldig proces en zonder de gebruikelijke wetenschappelijke impacttoets;*
- *De Europese Ombudsvrouw concludeert bovendien dat de Europese Commissie zich bij de Omnibus niet houdt aan haar eigen regels voor zorgvuldige regelgeving;*
- *Het kabinet in het BNC-fiche van 6 febr. jl. als voorwaarde voor steun voor het Omnibusvoorstel heeft gesteld dat het aantoonbaar niet mag leiden tot een verminderd beschermingsniveau van gezondheid van dieren, mensen en milieu;*

- *De wetenschapstoets, die de Tweede Kamer heeft laten uitvoeren door de Universiteit Leiden en Wageningen University & Research om goed zicht te krijgen op de impact van dit Omnibus pakket, concludeert dat met dit pakket het huidige beschermingsniveau van gezondheid van dier, mens en milieu niet wordt behouden;*
- *Meerdere recente internationale onderzoeken wijzen op de schadelijke gevolgen van de Omnibus voor de gezondheid van dieren, mensen en milieu, en ook juristen bevestigen dit;*
- *De Unie van Waterschappen namens de waterschappen en ook waterbedrijven eerder eveneens een kritisch standpunt hebben geformuleerd.*

Overwegende dat:

- *Bescherming tegen schadelijke stoffen van groot belang is voor onze waterdoelen voor schoon water en de gezondheid van dieren en mensen;*
- *Ook andere landen zich kritisch hebben uitgesproken tegen het Omnibuspakket en het compromisvoorstel van 12 juni 2026 hebben weggestemd;*
- *Een tegenstem van Nederland in de raadsonderhandelingen hard nodig is en nieuwe mogelijkheden biedt om tot een beter pakket te komen aan de hand van een zorgvuldig proces.*

Verzoekt het Dagelijks Bestuur om:

- *Er binnen een week bij de Unie van Waterschappen op aan te dringen dat zij de regering oproepen tegen de Omnibus Food and Feed te stemmen, omdat wetenschappelijk niet aangetoond is dat het voorstel niet leidt tot verslechtering van het huidige beschermingsniveau van dieren, mensen en milieu;*
- *En zich expliciet sterk te maken voor het niet verlengen van respijtermijnen voor bewezen schadelijke middelen, voor scherpe monitoring, voor het handhaven van de huidige periodieke herbeoordelingstermijn van middelen en tegen het verzwakken van de huidige eisen voor het verlenen van een uitzonderingen."*

De voorzitter constateert dat de motie voldoende wordt ondersteund, zodat deze verder deel uitmaakt van de beraadslaging.

De heer Peeters zegt dat het DB begrip heeft voor de zorgen over voldoende schoon water. Het DB herkent zich in het pleidooi, maar moet de motie helaas toch ontraden omdat die overbodig is. Het DB ondersteunt vereenvoudiging van de EU-regelgeving. Simpele regels helpen daarbij, wat niet helpt is versoepeling. Wijzigingen van die Europese regels dienen de waterkwaliteit te bevorderen, doordat de regels beter uitvoerbaar, beter uitlegbaar en beter handhaafbaar worden. Volgens het DB worden de risico's van versoepeling in de reactie van de regering en het standpunt van de Unie juist duidelijk onderkend en onderschreven. Dus het is al het standpunt van de Unie en van de regering dat zij tegen de versoepeling zijn. De oproep om bij de Unie erop aan te dringen om bij de regering te pleiten voor het tegenstemmen op deze omnibus, heeft dus weinig meerwaarde.

Hij wijst er verder nog op dat er in Nederland landelijk wordt gewerkt aan een convenant voor gewasbeschermingsmiddelen. Zijn laatste informatie is dat er op hoofdlijnen een akkoord is bereikt tussen de verschillende partijen. In het convenant, dat in korte tijd tot stand is gekomen, zijn concrete afspraken gemaakt over verdere reductie van gewasbeschermingsmiddelen. Het DB meent dat dit convenant en dit beleid binnen Nederland op korte termijn meer impact hebben dan het Omnibuspakket.

De voorzitter verzoekt de AB-leden hun reactie op het voorstel en de ingediende motie in de eerste termijn kenbaar te maken.

Mevrouw Lammers is blij dat het DB tegen de versoepeling is en dat ook de Unie daartegen is. Je kunt wel ergens tegen zijn, maar dat betekent nog niet dat je op

de goede stemknop drukt. Dat is waar het om gaat, want zij schat in dat Nederland de komende twee weken moet beoordelen hoe het gaat stemmen. In de motie wordt opgeroepen dat de regering niet alleen maar moet zeggen dat zij wil dat gezondheid en milieu worden beschermd, maar dat zij ook daadwerkelijk tegenstemt.

Het is haar bekend dat het convenant gewasbeschermingsmiddelen bijna klaar is. Zij maakt zich juist zorgen dat, als het Omnibuspakket wordt aangenomen, het een negatieve invloed heeft op wat in het convenant is afgesproken. In dat Omnibuspakket staan restricties dat landen op een aantal fronten niet meer zelf iets mogen vinden over het al dan niet gebruiken van bepaalde stoffen. Bovendien gaat het convenant over een reductie van gebruik. In het Omnibuspakket gaat het over schadelijke stoffen die nog langer mogen worden gebruikt. Stoffen die schadelijk bevonden zijn, moet je niet meer toelaten; en zeker niet drie jaar in plaats van de huidige 18 maanden. Nederland moet ook de eigen wetenschappelijke kennis blijven gebruiken voor herbeoordeling of voor het toelaten van bepaalde stoffen. Je bent verkeerd bezig, als je die deur dichtzet. Zij roept het DB dan ook op het standpunt te herzien, omdat de argumentatie geen hout snijdt.

Mevrouw Van Santvoort vindt het fijn dat deze motie is ingediend. Samen met de PvdD heeft zij al eens een motie ingediend om te stoppen met glyfosaat en andere bestrijdingsmiddelen. Het heeft heel lang geduurd voordat daar landelijk reacties op kwamen, maar nu begint de ernst door te dringen. Zij wil hier meer vaart achter zetten. Haar partij staat dan ook helemaal achter deze motie.

De heer Kuppens merkt op dat de VVD met betrekking tot de motie het standpunt van het DB volgt, omdat hij ook meent dat de motie overbodig is.

Ten aanzien van de burap vindt hij het teleurstellend dat met name de investeringen weer behoorlijk zijn teruggelopen. Maar hij heeft er alle vertrouwen in dat er verbetering in komt, als dit najaar het assetmanagement stevig wordt neergezet.

De heer Van de Ven zegt dat de BBB de motie niet zal steunen. Ook voor zijn fractie zijn schoon water, een gezonde leefomgeving en een zorgvuldig toelatingsbeleid belangrijk, maar hij vindt de motie te eenzijdig. Het Europese voorstel gaat niet alleen over vereenvoudiging, maar ook over het versnellen van toelating van biologische bestrijdingsmiddelen. Het geeft boeren sneller toegang tot alternatieven voor chemische gewasbescherming en kan juist bijdragen aan een snellere uitfasering van chemische middelen waarvoor geen goede alternatieven beschikbaar zijn. Bovendien kan vereenvoudiging zorgen voor een uniformere toepassing van regels binnen de Europese Unie. Minder verschillen tussen lidstaten betekent ook een eerlijker speelveld voor Nederlandse boeren en meer duidelijkheid voor ondernemers.

Mevrouw Slegers zegt dat zij geen opmerkingen heeft over de burap. Water Natuurlijk deelt de zorg over het Omnibuspakket van de Europese Commissie. Uit een verslag van 31 maart jl. blijkt dat het standpunt van de Unie exact hetzelfde is als in de twee bullets in de motie. Zij wil het dus niet over de inhoud hebben, maar alleen over het proces. Zij ziet er geen meerwaarde in om er nog eens bij de Unie op aan te dringen dat er echt op de knop van tegenstemknop moet worden gedrukt. Zij kan zich wel voorstellen dat AB-leden Kamerleden van de eigen partij aansporen om hierover op de trom te slaan; zij zal dat zelf ook doen.

De heer Aarts complimenteert het DB met de nieuwe opzet van de burap. Die is kernachtig en overzichtelijk en sluit beter aan bij de rol van het AB, want dat is er niet voor de details. Door de antwoorden is hem meer duidelijk geworden over de pilot herwaardering en de stimuleringsregeling. Zijn zorgen blijven dat de investeringen ver achterblijven. En hetzelfde geldt voor de GGA-aanpak. Hij heeft weliswaar sympathie voor de motie, maar heeft er begrip voor dat er standpunten zijn en dat er twijfel is of Nederland echt zal tegenstemmen. Hij is voor duidelijkheid en zou dat ook in dit geval willen hebben.

De heer Van Benthem zegt dat hij geen opmerkingen heeft over de burap. Hij is het met het DB eens dat de motie overbodig is. Over twee argumenten van de PvdD wil hij een alternatieve visie noemen. Er is beweerd dat je lokale rapportages die iets zeggen over kwaliteit en veiligheid, niet meer mag inzetten op nationaal niveau en niet mag gebruiken voor een nationaal verbod, omdat dit Europees wordt geregeld. Het geschetste doel is dat Nederland minder kan doen en een en ander vertragend werkt. Maar het doel is dat lidstaten zelf rapportages kunnen doen die misschien positiever zijn over middelen waarover in het algemeen een negatief beeld bestaat en dat zij daarop meer kunnen toestaan. Door dat via de EFSA (Europese Autoriteit voor voedselveiligheid) te centraliseren, zorg je dat lidstaten niet individueel kunnen bepalen wat ze ergens van vinden. Dat zal misschien als het gaat om nieuwe, strengere rapportages over bepaalde middelen, de boel iets vertragen. Maar het voorkomt op Europees niveau wel dat je bepaalde middelen die je in de lidstaten kunt gebruiken, niet meer hebt omdat de EFSA meteen zal centraliseren. Verder is door de PvdD naar voren gebracht dat er voor altijd approvals komen, zonder vaste herzieningsprocedures voor middelen. Nu kan het voorkomen dat er in Bulgarije ergens een goedkoper middel voor bestaat, waardoor Bulgarije alle middelen die in West-Europa allang zijn geaccepteerd, kan herbekritiseren en een hele procedure kan starten om te proberen iets verboden te krijgen. Er komt nu een procedure die zorgt dat een commissie bepaalt of er een meerderheid is die een middel wil herzien. Daarmee voorkom je een continue stroom van herziening van bestaande middelen, omdat er toevallig een lokaal beter of goedkoper alternatief is waar een individueel lid van de Europese Unie een probleem mee heeft. Het is dus niet zo dat alles wordt ingeperkt, maar er zitten ook voordelen aan de besluiten in het voorstel.

De heer Verhoeven kan instemmen met de voorstellen, zoals de wijzigingen in de begroting. Hij maakt zich wel zorgen over de voortgang van zaken. Het blijft een moeilijk punt als begrote zaken toch tegenvallen. Hij zal daarop later terugkomen.

De heer Van der Hulst zegt dat het CDA niet zal instemmen met de motie en het argument van het DB daarvoor deelt. Daarbij komt nog dat een van de argumenten het handhaven van de huidige periodieke herbeoordelingstermijnen is. Maar de Europese toelating is behoorlijk vastgelopen; er ligt een enorme werklast. Men komt niet toe aan nieuwe biologische middelen, maar ook niet aan herbeoordeling van bestaande middelen waarover wat twijfels bestaan in verband met de schadelijkheid. Gelet op de enorme werklast zijn er dus redenen om te kijken of het efficiënter kan. Dat zou ook in het belang zijn van het milieu. De oplossing die in het Omnibuspakket is voorgesteld, gaat natuurlijk de verkeerde kant op vanwege de hoeveelheid versoepelingen.

Mevrouw Van der Zanden meent dat de burap een uitstekend leesbaar stuk is. Ten aanzien van de motie vertrouwt zij erop dat een en ander in de Unie de juiste aandacht krijgt. Daarom zal zij niet voor de motie stemmen.

De heer Van Rijckevorsel zal instemmen met de burap.

Hij is het met de heer Aarts eens dat het AB bestuurt op hoofdlijnen en niet op detailniveau. Hij is dan ook blij dat er een leesbare burap op hoofdlijnen bij het stuk is gevoegd. Net als voor Water Natuurlijk is gewasbescherming ook voor hem een punt van zorg. Maar dat is geen reden om met de motie in te stemmen, want hij volgt het standpunt van het DB.

Het is goed te horen dat ook de Tweede Kamer en de Unie tegen het plan zijn. Maar hij begrijpt dat de PvdD twijfelt of de volksvertegenwoordigers uiteindelijk inderdaad zullen tegenstemmen. Die zorg kan het waterschap niet weghalen.

Hij is getriggerd door de uitspraak van de BBB dat juist biologische bestrijdingsmiddelen mogelijk in het gedrang komen. Dan zou het waterschap zich in de vingers snijden met een stap voorwaarts. Hij verzoekt de BBB dat toe te lichten.

De voorzitter geeft het woord aan het DB voor de reactie in de eerste termijn.

De heer Lokin bedankt voor de pluimpjes voor de opzet van de burap. Die complimenten geeft hij graag door aan het team dat het stuk heeft opgesteld. Hij deelt de zorg van het AB dat bepaalde dingen niet gaan zoals gepland, maar hij werkt daar hard aan.

De heer Peeters meent dat wat de PvdD voorstelt en wat het DB en de Unie willen redelijk overeenkomen. Hij vindt dan ook dat er vertrouwen moet zijn in de mensen in het Uniebestuur die op die plek zijn neergezet. Zij hebben de expertise om de lobby richting Den Haag goed vorm te geven. Dat beeld moet niet worden vertroebeld door individuele waterschappen die er allerlei sub-opdrachtjes aan toevoegen.

De voorzitter biedt de gelegenheid voor een tweede termijn.

Mevrouw Lammers meent dat duidelijk is dat het AB niet achter dit Omnibuspakket staat. De versoepelingen gaan te ver. Als er verbeteringen in een pakket zitten, maar ook veel verslechtingen, is dat netto niet beter. Er is niet voor niets een onderzoek aangevraagd door de Tweede Kamer om na te gaan of gezondheid en milieu geborgd zijn. Dat onderzoek heeft laten zien dat het niet het geval is. Uiteindelijk wordt er nu over gestemd of het al dan niet zin heeft om de Unie nog eens op te roepen om het kabinet erop te wijzen dat er geen vooruitgang op dit pakket is gekomen. Er is zelfs een rapport in omloop dat een verdere verslechtering aangeeft. Daardoor wil haar fractie niet zo maar vertrouwen hebben in het lopende proces.

Zij heeft van drie partijen niet gehoord dat duidelijk is dat Nederland een negatieve stem zal uitbrengen. Het zou haar ontzettend helpen als de VVD, D66, verbonden aan Water Natuurlijk, en het CDA zeggen dat zij er gerust op kan zijn dat er wordt tegengestemd. Zolang dat niet duidelijk is, zegt haar fractie "better safe than sorry". Dan kan het AB beter nog een keer onder de aandacht brengen hoe belangrijk het is om tegen te stemmen dan dat het over een maand of twee moet concluderen dat Nederland toch heeft voorgestemd. Dat ene belletje naar de Unie van Waterschappen lijkt haar daarvoor niet veel moeite.

Mevrouw Van Santvoort merkt op dat de AWP instemt met de burap. Zij wijst erop dat zij geen reactie heeft gekregen op haar verzoek om bij de majeure projecten te specificeren waarom je groene, gele, oranje en rode bolletjes toekent.

Ten aanzien van de motie sluit zij zich helemaal aan bij de PvdD, te meer omdat zij het gevoel heeft dat het erg lang duurt. Het lijkt haar goed druk te zetten op

onder andere de Unie. Je leest er nu vaker over in de krant en je ziet het op tv, maar er moet wel een versnelde procedure komen. Er moet iets gebeuren, want dit gaat ten koste van de gezondheid van mensen.

De heer Van de Ven wijst erop dat in het voorstel enkele punten staan om de toelating van biocontrolemiddelen te vereenvoudigen. Er moet onder andere een duidelijke definitie komen van een biocontrolemiddel. Niet alles wat in de natuur voorkomt, is een biocontrolemiddel. Bij de prioritering krijgen deze biocontrolemiddelen voorrang boven chemische middelen, waardoor ze sneller kunnen worden toegelaten. Bij een positieve beoordeling kunnen ze ook een voorlopige toelating krijgen waardoor het middel sneller kan worden toegepast en een chemisch middel kan vervangen. Dus er staan ook goede dingen in het voorstel.

Mevrouw Lammers erkent dat, maar die positieve dingen betekenen niet dat er geen dingen in staan die op de lange termijn grote consequenties hebben. Er is door verschillende mensen al vastgesteld dat de veiligheid niet is gewaarborgd. Dat is ook uit het onderzoek van de Tweede Kamer gebleken. Volgens de Europese Ombudsvrouw is het proces om tot het Omnibuspakket te komen, onzorgvuldig geweest. Zij vraagt zich af of de BBB het niet belangrijk vindt dat Omnibuspakketten tot stand moeten komen volgens een zorgvuldig doorlopen proces.

De heer Van de Ven geeft toe dat hij niet helemaal bekend is met de totstandkoming van het Omnibuspakket. Hij vindt wel dat het na een gedegen proces tot stand moet komen.

Mevrouw Slegers is het inhoudelijk nog steeds voor honderd procent eens met mevrouw Lammers. Maar in een lobby moet je altijd aan veel knoppen tegelijk draaien. De Unie heeft aan een knop gedraaid en dat is volgens haar niet bij één keer gebleven. Tegelijkertijd moeten AB-leden aan veel andere knoppen tegelijk draaien om zoveel mogelijk maatschappelijke en politieke druk te organiseren. Zij zal dat ook doen.

De heer Verhoeven erkent dat hij niet zo ingeburgerd is in het Omnibuspakket als anderen hier, maar hij heeft die behoefte ook niet. Hij is meer van het stimuleren. Vanmorgen las hij in de krant dat een grote tuinder in het gebied een eco-robot heeft gekocht. Zulke zaken moet je koesteren en ook stimuleren. Je kunt beter kijken wat je in de eigen streek allemaal kunt doen dan naar wat ze in Brussel doen. Natuurlijk zal zijn fractie proberen invloed uit te oefenen, maar hij weet ook dat niet alleen naar hem wordt geluisterd.

Mevrouw Slegers is het daarmee helemaal eens. Maar wat er in Brussel gebeurt, is wat anders dan wat individuele tuinders of ondernemers of het AB doen en willen. De enorme tegenmacht tegen belangen waar het AB voor staat, is van een zodanige orde dat je het met verleiden en stimuleren alleen niet meer af kunt. Daarom maakt iedereen hier zich daarover zorgen.

Mevrouw Van der Zanden wil net als de BBB dat het DB er bij de Unie voor pleit om de biocontrolemiddelen zoveel mogelijk te faciliteren om ook de voedselvoorziening met een gelijk speelveld in Europa zo veilig mogelijk te laten verlopen.

De heer Lokin wijst mevrouw Van Santvoort erop dat bovenaan pag. 6 van de toelichting staat wat de gekleurde bolletjes betekenen. Groen is dat het resultaat

zal worden gehaald in 2026, oranje betekent dat het resultaat aandacht behoeft, maar naar verwachting wel wordt gehaald en rood dat het naar verwachting niet wordt gehaald in 2026.

Het waterschap heeft nogal wat mensen in huis die de bolletjes toekennen. Zij kijken naar de feiten en maken een inschatting op basis van ervaringen. Zij komen tot een oordeel dat zij bespreken met het verantwoordelijke DB-lid en het resultaat landt uiteindelijk in dit document. Het is dus geen pure wiskunde.

Mevrouw Van Santvoort zet daar toch haar vraagtekens bij.

De motie wordt in stemming gebracht en verworpen met 20 stemmen tegen en 5 stemmen voor.

Het voorstel wordt in stemming gebracht en unaniem (25 stemmen voor) aangenomen.

4. Voorjaarsnota 2027-2032. Voorstelnr. 392053.

De voorzitter deelt mede dat er drie amendementen en vijf moties zijn aangekondigd. Hij geeft gelegenheid die in te dienen. Na indiening volgt meteen het advies van het DB.

Mevrouw Lammers stelt dat de PvdD het gebruik van effluent voor natuurherstel en grondwateraanvulling uit deze voorjaarsnota wil schrappen. Zij vindt dat het waterschap te gemakkelijk de rol van opruimploeg van falend overheidsbeleid accepteert. Het duikt in technofixes zonder dat het het kernprobleem genoeg aanpakt. Te veel drinkwater wordt gebruikt voor andere doeleinden dan drinken en voedselbereiding: zo'n 90% voor douchen, tuin sproeien, toilet doortrekken en niet te vergeten de industrie. Bovendien is bekend dat gezuiverd afvalwater nog altijd stoffen bevat die niet volledig kunnen worden verwijderd, zoals pfas, de kleine tfa's, medicijnresten en andere persistente stoffen. Bovendien worden er voortdurend nieuwe stoffen op de markt toegelaten, waarvan de effecten op mens, dier en milieu nog onvoldoende bekend zijn. Baby's krijgen nu al borstvoeding met pfas, omdat het toelatingsbeleid van nieuwe stoffen al decennia lang zwaar ondermaats is.

Met het huidige toelatingsbeleid lopen de zuiveringen per definitie achter de feiten aan, want wat vandaag schoon genoeg lijkt, kan morgen een nieuw vervuilingsschandaal blijken. Voor de PvdD is het helder. Zolang de gifkraan open staat, moet je het verspreiden van onvolledig gezuiverd afvalwater in natuur en landbouw niet willen. Zij erkent dat er iets moet gebeuren aan het watertekort, maar wat haar betreft moet je dan niet denken aan technofixes, maar aan bronaanpak. Zij wil juist meer inzet op waterbesparing en het terugdringen van de grondwateronttrekkingen en de vele onderbemalingen. Daar ligt nog veel onbenut potentieel. De voorgenomen beleidsrijke waterschapsverordening is een stap in de goede richting en het AB moet die dus zeker niet afzwakken. De goedkoopste liter water is de liter die je niet hoeft op te pompen, maar die uit de lucht komt vallen. Daarom wil zij fors inzetten op grijswatersystemen. Zij heeft ook een bestuurlijk argument. Dit AB heeft nog helemaal geen kaders vastgesteld voor toepassing van effluent bij natuurherstel, grondwateraanvulling of landbouw. Dat debat is nog niet gevoerd, de kaders zijn nog niet bepaald en de risico's nog niet zorgvuldig afgewogen. Toch wordt deze richting nu al opgenomen in de voorjaarsnota. Dat is een verkeerde volgorde. Het amendement zegt dan ook niet dat het nooit moet gebeuren, maar je moet het nu niet opnemen in de voorjaarsnota. Voor industriële processen of andere

toepassingen met beheersbare risico's kan effluentwater wel al een goede oplossing zijn, maar zij vindt dat het AB moet stoppen met wensdenken dat in de huidige context volledig gezuiverd effluent mogelijk is. Zij vindt dat je niet vooruit moet lopen op nog niet genomen besluiten. Dus graag eerst het debat hierover voeren, liefst na de zomer, maar dit niet nu al opnemen in de voorjaarsnota.

Amendement 1 "Geen effluent over natuur en landbouwgronden" luidt:

"In hoofdstuk 3 van de Voorjaarsnota 2027-2032 nadere toelichting, op pagina 15, onder 'Waterketen van de toekomst', de volgende tekst:

'Voldoende water: hergebruik van effluent voor natuurherstel, grondwateraanvulling en als proces- of gebruikswater voor bedrijven. Binnen de watertransitie wordt dit thema ook geïntroduceerd voor de waterketen van de toekomst.'

Te wijzigen in:

'Voldoende water: hergebruik van effluent voor proces- of gebruikswater voor bedrijven en grijswatersystemen. Binnen de watertransitie wordt dit thema ook geïntroduceerd voor de waterketen van de toekomst'

Toelichting:

Dit amendement beperkt de toepassing van gezuiverd afvalwater (effluent) tot vormen van hergebruik waarbij geen direct contact plaatsvindt met natuur, bodem of de voedselketen. De indieners achten toepassing in natuur en landbouw onwenselijk, omdat effluent ondanks zuivering reststoffen kan bevatten, zoals PFAS en andere moeilijk afbreekbare of mogelijk nog niet gedetecteerde stoffen. Bovendien zijn wetenschappelijke inzichten over de schadelijkheid van stoffen in ontwikkeling; stoffen die nu als veilig worden beschouwd, kunnen dat in de toekomst mogelijk niet blijken te zijn. Verspreiding van effluent naar natuur, bodem en grondwater kan daardoor leiden tot ophoping van schadelijke stoffen en moeilijk omkeerbare milieuschade.

De indieners zien wel kansen voor circulair watergebruik in toepassingen waarbij de risico's voor volksgezondheid en milieu beheersbaar zijn, zoals industriële processen waarbij het gebruikte water via het riool terugkeert naar de rwzi, of grijswatersystemen voor bijvoorbeeld het doorspoelen van toiletten. Hiermee wordt hergebruik van water gestimuleerd zonder risico op verspreiding van schadelijke stoffen naar natuur, bodem, grondwater of de voedselketen.

De voorzitter constateert dat het amendement voldoende wordt ondersteund, zodat het verder onderdeel uitmaakt van de beraadslaging.

De heer Peeters heeft begrip voor de zorgen over waterkwaliteit en schoon water. Toch ontraadt het DB dit amendement krachtig, omdat het vindt dat het waterschap zich niet kan veroorloven om "nee" te zeggen tegen hergebruik van effluent. Gelet op de opgaven rondom droogte en het herstel van de grondwaterbalans, is het geen optie dat effluent niet wordt hergebruikt. Het is alleen de vraag wanneer en hoe het kan op een schone en verantwoorde manier. Het DB wil de omgeving nu niet vervuilen en verder belasten met vervuilende microverontreinigingen. Daarom is De Dommel zorgvuldig bezig met een demonstratieproject. Er wordt gekeken op welke locatie dat op een verantwoorde manier kan. Hij houdt de commissie WKWK daarvan periodiek op de hoogte. Het is goed te beseffen dat op veel plekken in Nederland effluent al wordt gebruikt, zowel voor natuur als voor landbouw. Op veel plaatsen wordt water uit de Maas en de grote rivieren ingelaten voor landbouw en natuur. Op een zomerdag is dat voor een groot percentage effluent. Dat is reeds de praktijk. Sterker nog: in Rotterdam wordt er drinkwater van gemaakt. Het gebruik van effluent voor grondwateraanvulling na verregaande zuivering op een veilige en verantwoorde manier is al praktijk in Australië en de Verenigde Staten. Naar aanleiding van het argument dat er nog geen beleid op is gemaakt en de kaders nog niet zijn gedefinieerd, wijst hij er graag op dat hergebruik van effluent een belangrijke pijler is van het bestuursakkoord.

Mevrouw De Rooij stelt dat haar fractie vorige week al aandacht heeft gevraagd voor meer focus op de voorwaarden impact op de waterdoelen. Toen bleek uit de beantwoording dat deze voorwaarde even belangrijk is als de andere voorwaarden voor het aangaan of voortzetten van GGA-projecten. Dat past niet bij het doen wat nodig is om de waterdoelen te halen. Als er een gebied is waar de impact op waterdoelen groot is, maar bijvoorbeeld niet genoeg energie is of financiën, is het zonde om deze potentie te laten gaan. Wellicht kan er met overleg of met andere oplossingen toch iets aan die voorwaarden worden gedaan. Dat is zeker de moeite waard als de impact op de waterdoelen groot is. De tijd vraagt om alles op alles te zetten om de watertransitie zo snel mogelijk te realiseren. Dat vraagt om inzet in gebieden waar de impact op de waterdoelen groot is. Amendement 2 (Focus op Impact Waterdoelen) luidt:

“Op Pag. 13 van de ‘Voorjaarsnota 2027-2032 nadere toelichting’, de volgende tekst:

“Wij sluiten daarom aan bij de energie in de streek, als wordt voldaan aan de voorwaarden: voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid. Allen belangrijke randvoorwaarden voor succes. We intensiveren daarom onze aanpak in lopende (GGA) gebieden met de juiste randvoorwaarden en extensiveren onze aanpak daar waar energie ontbreekt of waar de impact op onze waterdoelen minimaal is. We leren/experimenteren met gebiedspartners in de pilot flanken en ruggen (transformatief) en voeren projecten met draagvlak in de omgeving versneld uit. We doen niet meer, maar met wat we doen maken we nog meer impact. De beschikbare capaciteit gaan we dus dáár inzetten waar we de meeste impact kunnen maken. We brengen hiermee focus aan in onze aanpak en sturen bij (en stellen ons flexibel op) als niet langer aan de randvoorwaarden wordt voldaan. We gaan dus door in de lopende (GGA) gebieden, tenzij er niet meer voldaan wordt aan de randvoorwaarden. Ten aanzien van overige initiatieven in ons gebied zullen we zeer kritisch beoordelen of de benodigde randvoorwaarden aanwezig zijn. Dit betekent dat we blijvend keuzes maken waar we wel en niet aansluiten en dat heroverwegingen kunnen leiden tot aanpassing van onze inzet op (gebieds-) processen en projecten.”

Te veranderen in:

“Wij sluiten daarom aan bij de energie in de streek, als wordt voldaan aan de voorwaarden: voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid. Allen belangrijke randvoorwaarden voor succes. We intensiveren daarom onze aanpak in lopende (GGA) gebieden met de juiste randvoorwaarden en extensiveren onze aanpak daar waar de impact op onze waterdoelen minimaal is. Daar waar de impact op waterdoelen groot is, maar nog een andere voorwaarde ontbreekt, wordt gekeken hoe er toch aan die voorwaarde kan worden voldaan. We leren/experimenteren met gebiedspartners in de pilot flanken en ruggen (transformatief) en voeren projecten met draagvlak in de omgeving versneld uit. We doen niet meer, maar met wat we doen maken we nog meer impact. De beschikbare capaciteit gaan we dus dáár inzetten waar we de meeste impact kunnen maken. We brengen hiermee focus aan in onze aanpak en sturen bij (en stellen ons flexibel op) als niet langer aan de randvoorwaarden wordt voldaan of voldaan kan gaan worden. We gaan dus door in de lopende (GGA) gebieden, tenzij er echt niet meer voldaan kan worden aan de randvoorwaarden of de impact op de waterdoelen te klein is. Ten aanzien van overige initiatieven in ons gebied zullen we kritisch beoordelen of de benodigde randvoorwaarden aanwezig zijn of te creëren zijn. Dit betekent dat we blijvend keuzes maken waar we wel en niet aansluiten en dat heroverwegingen kunnen leiden tot aanpassing van onze inzet op (gebieds-) processen en projecten.”

Toelichting:

We moeten doen wat nodig is om onze waterdoelen te halen. Als er een gebied is waar de impact op waterdoelen groot is, maar niet voldaan wordt aan bijvoorbeeld energie in de streek of financiën, is het zonde deze potentie te laten gaan. Wellicht kan er met overleg of andere oplossingen toch aan voorwaarden worden gedaan. De tijd vraagt dat we alles op alles zetten om de watertransitie zo snel mogelijk te bewerkstelligen, dat vraagt om inzet in gebieden waar de impact op de waterdoelen groot is.

De voorzitter constateert dat het amendement voldoende wordt ondersteund, zodat het verder onderdeel uitmaakt van de beraadslaging.

Hierna stelt hij dat hij in zijn rol als coördinator van de GGA's (gebiedsgerichte aanpak) het preadvies zal geven, Hij heeft er al eerder op gereageerd, maar dat was kennelijk niet voldoende. Nu hij de toelichting heeft gehoord, meent hij dat DB en PvdD dicht bij elkaar zitten. Het gaat erom dat de doelen van het waterschap worden bereikt en om hun impact. Zijn inschatting is dat, als niet is voldaan aan een aantal belangrijke randvoorwaarden, zoals draagvlak in de streek, die doelen niet worden bereikt. Je kunt er dan wel veel tijd en energie in blijven steken, maar het is dan beter de inspanningen op andere terreinen te richten. Maar tot het moment dat de conclusie is dat er helemaal geen draagvlak is, zal het DB er natuurlijk alles aan doen om de doelen te bereiken. Want hij meent dat de meeste impact is te bereiken als aan de waterdoelen kan worden voldaan.

Er zijn voorbeelden waarvan aanvankelijk is gedacht dat er geen draagvlak voor zou zijn in de streek. Maar als later de omstandigheden veranderen, kun je daar soms alsnog het verschil maken. Je moet het boek dus niet voor altijd sluiten, maar inspelen op veranderde omstandigheden. Het lijkt hem goed het AB inzicht te geven in de manier waarop dat in het verleden is gebeurd. Onlangs is in het provinciehuis een presentatie gegeven waarin een voorbeeld is genoemd van een dossier dat er tamelijk hopeloos bij lag. Doordat randvoorwaarden veranderden, kon het dossier alsnog hoger op de prioriteitenlijst komen. Hij herhaalt dat het ontraden van het amendement niets afdoet aan zijn gevoel dat de partijen dicht tegen elkaar aan zitten en vooral moeten proberen om er samen uit te komen.

Mevrouw De Rooij meent dat amendement 3 zorgt dat het DB bij de beleidsbegroting 2027 kan invullen hoe kennisontwikkeling over dierenwelzijn binnen de organisatie vorm moet krijgen. In het bestuursakkoord is duidelijk afgesproken dat wordt onderzocht hoe het waterschap bij de uitvoering van de taken nog beter oog kan hebben voor dierenwelzijn. Dit is nog niet gebeurd. Er is wel een waterbrief uitgebracht waarin staat wat de huidige regels zijn ten aanzien van dierenwelzijn, maar niet hoe je bij de uitvoering van de taken beter oog kunt hebben voor dierenwelzijn. Het werk van het waterschap heeft vaak direct invloed op dieren, zoals bij maaibeheer, baggeren en onderhoud van watergangen. In deze voorjaarsnota staat niets over dierenwelzijn. Het woord "dier" komt er zelfs niet in voor. Zij constateert dat dieren, de grootste groep bewoners van het gebied, dus structureel worden vergeten.

Om dierenwelzijn volwaardig mee te kunnen wegen in beleid en uitvoering is voldoende kennis binnen de organisatie belangrijk. Met kennisontwikkeling en training kan het perspectief van dieren beter worden meegenomen en kan er worden ingespeeld op kansen om schade aan dieren en leefomgeving te voorkomen. Dit amendement 3, "Samen voor een meer dierbewuste organisatie" zou een mooi beginpunt zijn om de afspraak in het bestuursakkoord vorm te geven.

"Op Pag. 21 van de VJN 2027-2032 nadere toelichting, het volgende kopje toe te voegen:

Kennisontwikkeling dierenwelzijn

'Het waterschap versterkt in de komende jaren de kennis en bewustwording van dierenwelzijn binnen de organisatie. Hierbij wordt aandacht besteed aan het perspectief van dieren, hun specifieke behoeften en hun leefomgeving, zodat deze aspecten op een zorgvuldige wijze kunnen worden meegewogen bij beleid, projecten en beheer- en veldwerkzaamheden. In de Beleidsbegroting 2027 wordt aangegeven hoe deze kennisontwikkeling binnen de organisatie concreet vorm krijgt.'

Toelichting:

In het bestuursakkoord is afgesproken: “We onderzoeken hoe wij bij uitvoering van onze taken nog beter oog kunnen hebben voor het dierenwelzijn.” Dit is nog niet gebeurd, er is enkel een waterbrief gekomen waarin stond wat de regels wat betreft dierenwelzijn momenteel zijn. Het werk van het waterschap heeft vaak direct invloed op dieren, bijvoorbeeld bij maaibeheer, baggeren, onderhoud van watergangen etc. Ook in deze VJN is niks opgenomen over dit punt. We constateren dat dieren, de grootste groep bewoners van ons gebied, structureel vergeten worden. Om dierenwelzijn volwaardig mee te kunnen wegen in beleid en uitvoering is voldoende kennis binnen de organisatie belangrijk. Met kennisontwikkeling en training kan het perspectief van dieren beter worden meegenomen en kan er ingespeeld worden op kansen om schade aan dieren en leefomgeving te voorkomen. Dit is een mooi beginpunt om de afspraak in het bestuursakkoord vorm te geven.

De voorzitter constateert dat het amendement voldoende wordt ondersteund, zodat het verder deel uitmaakt van de beraadslaging.

De heer Tholen betreurt het dat de PvdD dit amendement indient, want deze organisatie is wel degelijk dierbewust, zeker gelet op de gedragscode over het omgaan met flora en fauna in het gebied. Die geldt voor het maaibeheer, het baggerbeheer en alle andere werkzaamheden in het buitengebied. Het AB is vorige week op de hoogte gebracht van de nieuwste inzichten omtrent de gedragscode. Bovendien komt er op 26 augustus een Dommel-dialoog dierenwelzijn waaraan de PvdD meewerkt. Verder breekt hij een lans voor het personeel dat dagelijks werkt aan beheer en onderhoud. Zij hebben veel kennis en werken samen met de ecologen in dit grote kantoorgebouw. Hij ontraadt dan ook het amendement, omdat het overbodig is.

De heer De Bijl wijst erop dat er vandaag, 8 juli 2026, alweer sprake is van een neerslagtekort van 125 mm. Het jaar 2025 kende de laagste grondwaterstand uit de geschiedenis. Hij vreest dat dit record dit jaar wordt verbeterd, want het is weer warm en droog. Op de hoge gronden zijn er al grote branden geweest en maken de beregeningsinstallaties overuren. Dat versterkt het neerslagtekort in extreme mate en heeft een sterke weerslag op alle natuur en specifiek op de beekdalen.

Er stroomt minder water naartoe, omdat het uit de omgeving wordt weggetrokken, terwijl de beken zelf nog steeds te veel zijn ingericht om water af te voeren. Hij fietst dagelijks over de Sterkselse Aa en de Groote Aa en ziet ze verschrompelen. De Sterkselse Aa heeft al over grote gedeelten een droge bedding, met daar tussenin stromend nog een dun laagje, zwaar opgewarmd, vrijwel zuurstofloos water. Elke niet bijziende reiger plukt daar zo zijn vis uit, als die er nog in kan leven. Droogval dreigt. Door de Groote Aa gaat een paar honderd meter verderop wat meer water. Die wordt hoofdzakelijk gevoed met effluent van de rwzi in Soerendonk. Geen water waar de natuur blij van wordt, maar het is wellicht iets beter dan droogval.

Het leven in de beken heeft het zwaar, zo het al niet is verdwenen. Hij vindt dat beken die niet voldoen aan de KRW-eisen niet meer moeten worden bevestigd, tot de visstand zich heeft hersteld. Ook op plaatsen waar de visstand nog op orde is, moet het waterschap terughoudend zijn, want deze populaties zijn nodig om leeggevallen plekken te herkoloniseren. Daarom dienen Water Natuurlijk, PvdD en AWP motie 1 in: “Stop bevissing van onze Dommelbeken die niet KRW-proof zijn”.

“Constaterende dat:

- De wateren van Waterschap De Dommel in 2027 moeten voldoen aan de eisen gesteld in de Kaderrichtlijn Water (KRW);
- De visbezetting in veel van onze beken op dit moment door hoge temperaturen, de vele droogval en de matige waterkwaliteit zwaar ondermaats is zowel in soorten als in hoeveelheid.
- Een drooggevallen beek tien jaar nodig heeft om te herstellen (watergraaf Peter Glas in 2018 bij Omroep Brabant).

- De bevissing van onze beken en wateren die niet voldoen aan de ecologische KRW-normen (vis- en macrofauna) in conflict is met de opgave voor een goede visstand.

Overwegende dat:

- In diverse beken en rivieren in het stroomgebied van de Dommel de visstand ernstig heeft geleden onder vervuiling, zuurstofloosheid (werking overstorten) en droogval.
- Middels de KRW-impuls het waterschap alles op alles moet zetten om de KRW-doelstellingen voor een gezonde waterecologie in 2027 te halen
- Er voldoende alternatieven zijn om in en om (andere) wateren in waterschap de Dommel te recreëren.
- Er nauwelijks sprake is van een negatieve financiële component voor het waterschap
- Visverhuurcontracten per 2027 aflopen.

Verzoekt het DB:

- Daar waar vispopulaties in onze KRW beken ondermaats zijn, om op die waterlopen visvangst op te schorten; dit indien mogelijk al vanaf 2027 en per beek te bekijken.”

De voorzitter constateert dat de motie voldoende wordt ondersteund, zodat die verder onderdeel uitmaakt van de beraadslaging.

De heer Lokin ontraadt de motie namens het DB. De visrechten zijn meerjarig uitgegeven aan twee clubs: de Sportvisunie tot eind 2027 en de Dommelvisrechtvereniging tot eind 2029. De afspraken zijn gemaakt op basis van een visplan, waarin onder andere staat wanneer de duikers gesloten zijn, hoe gebieden beschermd zijn en wat de terugzetverplichtingen en voerbependingen zijn. Het DB werkt aan een betere waterkwaliteit en is ervan overtuigd dat sportvisserij die niet in de weg staat. De visstand is over het algemeen zelfs toegenomen. Bovendien is de sportvisserij op beken zeer beperkt, want er wordt vooral gevisd op gemeentelijke wateren en daar heeft het waterschap niets over te zeggen.

Men moet zich realiseren dat sportvissers ook bijdragen aan het waterbeheer door meldingen over vissterfte en lozingen. Onder sportvissers bestaat een aanspreekcultuur en als een beek bijna droog staat, zal geen sportvisser de laatste vis er nog uithengelen.

De motie roept op om per beek te monitoren, maar dat is zeer bewerkelijk en lijkt hem niet nodig. Het DB wil vasthouden aan de afspraken en enig vertrouwen hebben in de wijze waarop de waterpartners en recreanten omgaan met de vis.

De voorzitter deelt mede dat motie 2 is voorbereid door de heer Tollenaar, maar zal worden ingediend door mevrouw Bemelmans.

Mevrouw Bemelmans stelt dat het concept van de nul-lijn voor afvalwater in de regio Eindhoven fungeert als een fundamenteel richtinggevend principe voor de langetermijnontwikkeling van de waterketen. Het dwingt overheden, stedenbouwers en de high-tech-industrie in de metropoolregio Eindhoven om radicaal anders naar afvalwater te kijken. Het kernprincipe van de nul-lijn is dat geen enkele druppel water de regio vuiler mag verlaten dan dat die is binnengekomen. Traditioneel zamelt het waterschap afvalwater in, transporteert dat via kilometers riool en zuivert het centraal. De nul-lijn draait dit om naar een gesloten circulair systeem. Afvalwater wordt niet langer gezien als een afvalstroom die moet worden tegengewerkt, maar als een lokale bron van schoon water, energie en grondstoffen. De nul-lijn is uiteraard noodzakelijk voor de KRW. In de motie verzoekt zij bij de begroting uit te werken welke mogelijkheden bestaan om ontwikkelende en profiterende partijen een evenredige bijdrage te

laten leveren aan de realisatie van de nul-lijn voor afvalwater. Motie 2 (Evenredige bijdrage nul-lijn afvalwater) luidt:

"Constateringen:

- Binnen het werkgebied van Waterschap De Dommel is de komende jaren sprake van een aanzienlijke verstedelijkingsopgave;*
- Deze verstedelijking is alleen mogelijk indien tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in een toekomstbestendige afvalwaterketen;*
- In de regio Eindhoven is het concept van een nul-lijn voor afvalwater geïntroduceerd als richtinggevend principe voor toekomstige systeemontwikkeling.*

Toelichting:

- Waterbeheer is een essentiële maatschappelijke voorziening die randvoorwaardelijk is voor verstedelijking;*
- Het is redelijk dat partijen die profiteren van of de verstedelijking aanjagen, een passende bijdrage leveren aan de hiervoor noodzakelijke investeringen.*

Verzoekt het DB:

- Bij de begroting uit te werken welke mogelijkheden bestaan om ontwikkelende en profiterende partijen een evenredige bijdrage te laten leveren aan de realisatie van de nul-lijn voor afvalwater."*

De voorzitter constateert dat de motie voldoende wordt ondersteund, zodat die verder deel uitmaakt van de beraadslaging.

De heer Peeters stelt dat de definitie van de nul-lijn die mevrouw Bemelmans noemde, niet de definitie is die het DB hanteert en dat hij die ook niet herkent. Bij nieuwbouwontwikkelingen of stedelijke ontwikkelingen is vaak het riool nodig. De nul-lijn houdt in dat dit niet mag betekenen dat het waterschapsriool dan maar groter moet worden om de extra vuillast af te voeren. Het waterschap wijst gemeenten er dan op dat zij bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen moeten zorgen dat het probleem van de extra hoeveelheid water die dan moet worden afgevoerd, moet worden opgelost binnen het eigen gemeentelijk rioolstelsel. Dat kan door extra af te koppelen of allerlei maatregelen voor waterbuffering te nemen. Het idee van de nul-lijn is begin dit jaar binnen de organisatie voor het eerst benoemd. Het DB kijkt nu hoe het dit naar gemeenten en ontwikkelende partijen kan communiceren. Er wordt dus een strategie bedacht. Het DB ziet de motie als een steun in de rug, want daarin staat het verzoek daarvoor het een ander in kaart te brengen. Dat deel omarmt het DB. Maar er wordt ook gevraagd te analyseren welke mogelijkheden er zijn om ontwikkelende en profiterende partijen een evenredige bijlage te laten leveren. Daarvoor is een zorgvuldige analyse nodig en die is niet haalbaar voor de beleidsbegroting. Volgende week begint het reces en als iedereen terug is, moet de beleidsbegroting er al zo'n beetje liggen. Hij ontraadt de motie dus, omdat het een onuitvoerbaar opdracht is.

Mevrouw Van Santvoort merkt op dat het AB heeft ingezet op de koers van transformatie. Zoals voor iedereen wel duidelijk is, is klimaatverandering een feit. Met als gevolg dat de werkzaamheden van het waterschap minder voorspelbaar zijn. De opgaven rondom water, natuur, landbouw, economie en stedelijke ontwikkeling nemen toe en worden steeds complexer. De AWP wil meer bewustzijn creëren in de samenleving voor het belang van voldoende en schoon drinkwater. Dat is reden genoeg om een motie in te dienen over verhoging van de prijs van schoon drinkwater, want water is spotgoedkoop. Er komt weer een hete periode aan en dan wordt er onnodig veel schoon drinkwater gebruikt, omdat het zo goedkoop is.

Zij wijst op de constatering die zij in haar motie heeft opgenomen. In de toelichting bij de motie legt zij uit waarom de prijs van drinkwater omhoog moet.

Daarom verzoekt zij het DB om de Unie te vragen bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat te pleiten om drinkwaterbedrijven toe te staan de prijs van het water voor iedereen meer te verhogen om zo het gebruik van water te reduceren, en hierbij afhankelijke tarieven te mogen invoeren via staffels. Dat betekent dat de prijs hoger wordt naarmate je meer water verbruikt. Voor aanvullende gegevens verwijst zij nog naar de voetnoten bij haar motie 3 (Water spotgoedkoop).

“Constateringen:

- *Samenlevingen gebruiken structureel meer water dan er jaarlijks beschikbaar komt via regen en sneeuw. Tegelijk teren ze in op reserves die zich nauwelijks of niet herstellen: grondwater, gletsjers en wetlands.*
- *Door bevolkingsgroei, economische groei, klimaatverandering en vervuiling dreigt een drinkwatertekort in Nederland.*
- *De prijs voor water is in Nederland laag, en de kwaliteit hoog, vergeleken met veel andere EU-landen.*

Toelichting:

- *De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur heeft aan het ministerie van I&W het advies gegeven om de prijs van water te verhogen.*
- *Ook bedrijven behorend tot de 10 grootste water onttrekkers in de provincie Noord-Brabant vinden dat water te goedkoop is.*
- *Verhoging van de gasprijzen leidde tot aanzienlijke reductie van het gasgebruik.*
- *Waterschappen bepalen de prijs van water niet, maar drinkwaterbedrijven.*
- *Drinkwaterbedrijven zijn hierbij gebonden aan de regels van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) (“omdat hun taak zo belangrijk is en ze de enige aanbieders in hun gebied zijn, mogen de prijzen alleen relevante kosten voor het winnen van drinkwater dekken”).*
- *Hoe meer relevante instanties een signaal afgeven, des te groter de kans dat probleem wordt erkend en actie wordt ondernomen door ministerie.*

Verzoekt het DB:

- *De Unie van Waterschappen te vragen om bij het ministerie van I&W te pleiten om drinkwaterbedrijven:*
 - *toe te staan de prijs van water voor iedereen meer te mogen verhogen dan nu het geval is om het gebruik van water te reduceren, en;*
 - *hierbij hoeveelheid afhankelijke tarieven te mogen invoeren via staffels (hoe meer verbruik, hoe hoger de prijs).”*

De voorzitter merkt op dat de motie, voordat die deel kan uitmaken van de beraadslaging voldoende ondersteuning moet hebben. Tot de beraadslaging begint, is er gelegenheid nog steun te zoeken.

De heer Peeters vindt het een sympathieke motie. Maar hij wijst erop dat in een op 26 november 2025 aangenomen motie min of meer hetzelfde wordt gevraagd. Over die motie lopen gesprekken met de provincie, Brabant Water en andere waterschappen en het DB zal het AB hierover na de zomer informeren. Hij vindt motie 3 daarom overbodig.

De heer Van der Hulst vraagt zich naar aanleiding van de visie schoon water af wat de plannen zijn om beter te gaan zuiveren op de rwzi's. In het programma van investeringen in de afvalwaterketen is sprake van een heleboel vervangingsinvesteringen en relatief van minder verbeteringsinvesteringen. Maar als je het rwzi-effluent schoon genoeg wil hergebruiken in het watersysteem en in nuttige toepassingen, is het realiseren van schoon genoeg effluent een essentiële randvoorwaarde.

Waar is wel sprake van verbeteringsinvesteringen? Er staat natuurlijk een mooie ozoninstallatie in Hapert waarmee het afvalwater netjes medicijnvrij wordt gemaakt. Er zijn voornemens om een soortgelijke installatie in Tilburg te zetten

en die is ook keurig begroot. Maar hoe zit het bij de andere zes rwzi's? Op Eindhoven staat wel iets genoemd, maar er is geen duidelijkheid. Eerder is gevraagd hoe het staat met de zuivering op nutriënten bij rwzi's als Hapert, Biest-Houtakker en Oisterwijk. Er is in 2007 naar de visie van toen een plan gemaakt om die rwzi's KRW-proof te maken. Worden die inzichten nog steeds gedeeld of moet er toch nog een tandje bij? Is er nog steeds sprake van actuele opgaven van nutriënten?

Er is ook ontwikkeling in de inzichten rondom KRW-stoffen. Moet er op het gebied van zink nog iets gebeuren? Wat is er dan mogelijk met de rwzi's? Natuurlijk is er gesproken over bronaanpak, want een stof die niet in het rioolwater komt, hoeft je er ook niet uit te halen. Maar voor veel stoffen is bronaanpak moeilijk. Je kunt mensen niet verbieden om medicijnen te gebruiken. Dan blijft zuivering op medicijnresten als een van de weinige opties over. Daarom verzoekt hij met motie 4 (Investeren in rwzi's om beter te zuiveren) om een beter overzicht hoe het zit met de concrete plannen om beter te gaan zuiveren op alle rwzi's.

“Constateringen:

- Riolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) zijn primair ontworpen voor het Investeren in rwzi's om beter te zuiveren” in verwijdering van ziektekiemen, organisch materiaal, stikstof en fosfaat uit huishoudelijk afvalwater.*
- Huishoudelijk afvalwater bevat in toenemende mate probleemstoffen in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW), zoals medicijnresten en zink.*
- Bronaanpak ter vermindering van microverontreinigingen zoals medicijnresten door huishoudens sorteert in de praktijk nauwelijks effect.*
- Het grondwaterconvenant verplicht het waterschap om in 2027 tenminste één pilot met effluentinfiltratie te hebben uitgevoerd..*

Toelichting:

- Beter gezuiverd effluent zorgt dat we de wettelijke KRW-doelen halen. Bovendien is direct hergebruik of infiltratie van rwzi-effluent mogelijk, wat voor de droogtebestrijding zeer gewenst is.*
- In 2025 was er €100 miljoen aan zuiveringsinvesteringen gepland. Daarvan is slechts €60 miljoen gerealiseerd, vooral door gebrek aan ambtelijke capaciteit. Dit is doorgetrokken naar een verlaagde investeringsraming voor latere begrotingsjaren. Binnen de huidige investeringsramingen de nadruk ligt op vervanging van bestaande assets, terwijl investeringen in innovatieve, betere zuiveringstechnieken beperkt zijn.*
- Concrete investeringen voor het zuiveren van nutriënten en medicijnresten zijn voor rwzi Tilburg (t.b.v. de Zandleij) vanaf 2028 voorzien. Voor de overige zeven rwzi's zijn geen concrete verbeterplannen of investeringsbudgetten opgenomen in deze Voorjaarsnota.*
- De herziene Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater verplicht grotere rwzi's tot zuivering op medicijnresten, wat zeker ook voor rwzi Eindhoven geldt.*
- Wegens de schaa sprong gaat in de regio Eindhoven veel woningbouw plaatsvinden. Voorkomen moet worden dat hierdoor emissies uit de afvalwaterketen toenemen.*

Draagt het dagelijks bestuur op:

- 1. In de Beleidsbegroting 2027 een voorstel op te nemen voor aanvullende investeringen om de zuiveringsprestaties van rwzi's te verbeteren, zodat er naast renovatie van bestaande assets substantieel wordt geïnvesteerd in waterkwaliteit.*
- 2. Aan het algemeen bestuur uiterlijk in het eerste kwartaal van 2027 een concreet meerjarenplan te presenteren voor de stapsgewijze verbetering van de zuiveringsprestaties van de overige zeven rwzi's (naast de rwzi Tilburg).”*

De voorzitter constateert dat de motie voldoende wordt ondersteund, zodat die verder onderdeel uitmaakt van de beraadslaging.

De heer Peeters meent dat de essentie van de motie is om sneller tot schoon water te komen op de rwzi's. Dat wil het DB ook. Maar het heeft niet veel zin om

in de ontwerpbegroting het bedrag voor verbeterinvesteringen te verhogen, omdat - zoals Johan Cruijff ooit zei - je een zak geld nooit ziet scoren. Het DB vindt het een groot risico om er nu € 20 miljoen bovenop te plussen om vervolgens een jaar later aan het AB te moeten uitleggen dat er voor € 20 miljoen te weinig is gerealiseerd. Met geld alleen kom je er niet. Andere vraag in de motie is om een concreet meerjarenplan te presenteren. Gelet op de detaillering, betwijfelt hij of dat haalbaar is.

Hij zegt wel toe het AB inzicht te geven in de huidige programmering voor zowel een verbeteropgave als een instandhoudingsopgave bij de verschillende rwzi's en het AB te informeren welke opgaven per rwzi de komende jaren zijn gepland. Dat geeft inzicht in wat er al gebeurt. Bovendien zegt hij toe dat het DB in het kader van asset management gaat verkennen wat de mogelijkheden zijn om de schoonwaterdoelen versneld te realiseren in de keten en daarover in Q1-2027 terug te koppelen. Dat zijn dingen die volgens het DB haalbaar zijn. De huidige motie is vrij krap geformuleerd.

De heer Aarts verontschuldigt zich dat zijn motie, die hij samen met de PvdD indient, vrij laat is geland. Wie voor "water en bodem sturend" is, moet bereid zijn de consequenties daarvan te aanvaarden. Juist als de druk van woningbouw, infrastructuur, economische ontwikkeling en mobiliteitsopgave het grootst is, moet blijken of dit uitgangspunt echt leidend is. Het water- en bodemsysteem mag geen sluitpost zijn van ruimtelijke ontwikkeling, maar bepaalt de fysieke grens waarbinnen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. Alleen dan is er sprake van geloofwaardig bestuur en van een werkelijk klimaatbestendig Brabant. Voor hem persoonlijk komt dit onderwerp dicht bij het door hem vaak genoemde thema brede welvaart. Als er over deze regio wordt gesproken, gebeurt dat vaak op grond van de economie en de druk dat er woningen moeten komen. Er worden dingen doorgeramd en er wordt heel weinig gesproken met inwoners over wat zij willen. Daarom dient hij motie 5 (Water en bodem sturend geldt voor iedereen) in:

"Constateringen:

- *Het klimaat verandert sneller dan waarop veel van onze huidige ruimtelijke systemen zijn ingericht, waardoor de risico's op wateroverlast, droogte en schade door extreem weer toenemen.*
- *Het water- en bodemsysteem vormt de fysieke basis voor wonen, werken, landbouw, natuur, mobiliteit en economische ontwikkeling. Dus voor ons allemaal.*
- *Binnen het beheergebied van Waterschap De Dommel vinden omvangrijke ontwikkelingen plaats, waaronder woningbouwprojecten, infrastructuurprojecten, mobiliteitsknooppunten, economische ontwikkelingen en uitbreidingen ten behoeve van Brainport en ASML.*
- *Het waterschap werkt aan een beleidsrijke wijziging van de Waterschapsverordening waarin de principes 'Water en Bodem Sturend' en 'Klimaatbestendig Bebouwd Gebied' juridisch worden verankerd.*
- *In het participatieproces zijn vragen gesteld bij de voorgestelde bergingseis van 100 mm vanwege uitvoerbaarheid, woningbouwopgaven, ruimtegebruik en andere maatschappelijke belangen.*

Toelichting:

- *Waterveiligheid, klimaatadaptatie en een robuust watersysteem zijn randvoorwaarden voor Brede Welvaart en een toekomstbestendige leefomgeving. De gevolgen van onvoldoende waterberging, verdere verharding en versnelde afvoer worden uiteindelijk afgewenteld op inwoners, bedrijven, natuur en toekomstige generaties;*
- *Water en Bodem Sturend betekent dat het water- en bodemsysteem niet langer volgend is op ruimtelijke plannen, maar medebepalend is voor de inrichting daarvan: water en bodem bepalen wat in een gebied mogelijk is.*
- *Woningbouw-, mobiliteits-, infrastructuur- en economische projecten dienen plaats te vinden binnen de grenzen van een robuust water- en*

bodemsysteem. De maatschappelijke urgentie of economische betekenis van een project mag niet worden gebruikt als argument om fundamentele water- en bodemvoorwaarden af te zwakken. Juist wanneer de druk vanuit woningbouw, infrastructuur of economische ontwikkeling groot is, heeft het uitgangspunt Water en Bodem Sturend betekenis. Het water- en bodemsysteem is sluitpost van ruimtelijke ontwikkeling, maar bepaalt de fysieke grens waarbinnen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden.

Spreekt uit:

- Dat het water- en bodemsysteem de fysieke ondergrens vormt voor elke ruimtelijke ontwikkeling binnen het beheergebied van Waterschap De Dommel;*
- Dat een klimaatbestendig Brabant alleen mogelijk is wanneer water en bodem daadwerkelijk sturend zijn en niet ondergeschikt worden gemaakt aan de snelheid, omvang of economische waarde van ruimtelijke ontwikkelingen.*

Verzoekt het dagelijks bestuur:

- 1. Bij de verdere uitwerking van de beleidsrijke Waterschapsverordening vast te houden aan:*
 - a. Het uitgangspunt dat Water en Bodem Sturend voor alle ruimtelijke ontwikkelingen geldt.*
 - b. De voorgestelde bergingseis van 100 mm. Deze norm mag niet worden afgezwakt vanwege woningbouw-, economische-, infrastructurele of financiële belangen, tenzij op objectieve waterhuishoudkundige gronden wordt aangetoond dat een gelijkwaardig of hoger beschermingsniveau wordt gerealiseerd.*
- 2. Er bij gemeenten, provincie Noord-Brabant, het Rijk, Rijkswaterstaat, ProRail en overige initiatiefnemers op aan te dringen dat projecten binnen het beheergebied aantoonbaar voldoen aan de uitgangspunten van Water en Bodem Sturend en Klimaatbestendig Bebouwd Gebied.*
- 3. Jaarlijks aan het algemeen bestuur te rapporteren hoe deze twee uitgangspunten zijn toegepast bij grootschalige ontwikkelingen binnen het beheergebied."*

De voorzitter constateert dat de motie voldoende wordt ondersteund, zodat die verder onderdeel uitmaakt van de beraadslaging.

De heer Tijhof stelt dat de heer Aarts zelf al opmerkte dat er momenteel wordt gewerkt aan de nieuwe beleidsrijke waterschapsverordening. Daardoor komt deze motie eigenlijk wat te vroeg. Er staan punten in waarover inderdaad wordt gesproken en waarnaar wordt gekeken. Bovendien komt deze verordening beeldvormend nog aan de orde op 9 september 2026 en oordeelsvormend een week later om met name randvoorwaarden mee te kunnen geven. Die verordening wordt door de drie Brabantse waterschappen gezamenlijk opgesteld. Besluitvorming vindt plaats in oktober-november. Hij verzoekt daarom de motie aan te houden en later in te dienen. Dan komt die op inhoud wellicht beter tot haar recht.

De voorzitter schorst de vergadering drie kwartier voor de maaltijd.

Nadat de voorzitter de vergadering heeft heropend, vraagt hij of er fracties zijn die naar aanleiding van het preadvies hun motie willen aanhouden of intrekken.

Mevrouw Van Santvoort merkt op dat het DB heeft toegezegd na de vakantie terug te komen op haar motie. Daarom trekt zij motie 3 in.

De heer Van der Hulst voegt daaraan toe dat ook motie 4, "Investeren in rwzi's om beter te zuiveren" door de toezegging van de heer Peeters dat het DB in Q1-2027 met een overzicht komt, niet meer nodig is. Dus hij trekt die motie in.

De heer Aarts zegt dat hij na overleg over motie 5 nog zit met de vraag hoe dit valt in de tijd. Hij is bereid de motie aan te houden, maar hij wil dan wel de toezegging dat de uitgangspunten tot de gesprekken in september niet zullen veranderen. Hij doelt dan onder andere op de bergingseis van 100 mm.

De voorzitter vindt dat een vorm van onderhandelen “after the fact” en dat is wat ingewikkeld. De portefeuillehouder kan nu niet reageren op de voorwaarde, maar zal dat doen in diens termijn. Hij verzoekt de AB-leden nu hun reactie op het voorstel en de ingediende amendementen en moties in de eerste termijn kenbaar te maken.

*Mevrouw Aerdt*s stelt dat Water Natuurlijk de behandeling van de voorjaarsnota een van de belangrijkste momenten in het jaar vindt. Hiermee slaat het AB immers piketpalen voor de toekomst, te beginnen met de begroting 2027. Deze voorjaarsnota is nog niet af, soms nog groen en onrijp. Water Natuurlijk geeft drie punten mee voor het vervolgproces en de begroting.

Het eerste is de urgentie. Het momentum toont een nieuwe werkelijkheid: droge periodes afgewisseld met piekbuien. Het waterschap kan niet blijven doen wat het deed, want dan houdt het wat het heeft en dat is niet voldoende. De vraag is hoe het waterschap voldoende water, voldoende schoon water en droge voeten garandeert voor iedereen en voor alle functies, integraal met medeverantwoordelijkheid voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, klimaatmitigatie en een leefbare en gezonde leefomgeving.

Gezien de urgentie moet er misschien een stapje bij. Wat is nodig om de KRW-doelen te behalen in 2033 en hoe haalt het AB alles uit het investeringsprogramma zonder projecten door te schuiven naar latere jaren? Want dan worden zij steeds duurder. Hoe zijn grondgebruikers te helpen de maatregelen te treffen waarvoor de stimuleringsmaatregelen in het leven zijn geroepen: meer infiltratie en klimaatadaptatieve inrichting, ook in het buitengebied? Zij vindt dat de opgaven voor WBP6 al moeten worden voorbereid in 2027 zodat het AB in 2028 meteen aan de slag kan en geen tijd verliest. De urgentie vraagt iets van de organisatie. Wat heeft die daarvoor nodig van het AB? Misschien moet het AB meedenken met de organisatie en minder vragen stellen, want de beantwoording daarvan kost veel tijd. Haar fractie denkt graag mee over zaken die het waterschap niet meer moet doen; dat is immers ook een gevolg van transformatie. Zo blijft er tijd over voor de urgente zaken.

Het tweede punt dat zij meegeeft, is bestuurlijke lef. Het vergt lef van het AB om het waterbeheer de komende decennia in goede banen te leiden in het Dommelgebied en om samen met belanghebbenden en inwoners de transformatie vorm en inhoud te geven. De voorstellen van de taskforce moeten in de begroting hun weg hebben gevonden, qua besparingen maar soms ook omdat zij ingrijpende gevolgen hebben voor de langere termijn. Deze discussie moet de komende maanden plaatsvinden, want deze voorstellen moeten in de begroting landen.

Het AB moet ook lef tonen om na te denken over wat op de middellange termijn wenselijk en noodzakelijk is voor toekomstige generaties. Denk daarbij aan de volgende vragen:

- Blijft De Dommel centraal zuiveren of gaat het in kleinere zuiveringen op veel meer locaties water zuiveren en infiltreren?
- Blijven de waterschappen elkaar beconcurreren bij het inhuren van civieltechnische aannemers of beginnen zij gezamenlijk in Unieverband een waterbouwbedrijf?
- Heeft het AB het lef om de ontwikkelingen (en rijksmiddelen) met het stikstofprogramma te verknopen aan de wateropgaven voor het herstel van het watersysteem en acties in het kader van de droogteagenda?

Het derde punt is betaalbaarheid. Water Natuurlijk vindt een geleidelijke tariefaanpassing belangrijk, net als het niet afwentelen op of doorschuiven naar de toekomst. Het AB zal in de nieuwe bestuursperiode een fundamentele discussie moeten voeren over de tarieven, in het licht van de opgaven in de nieuwe werkelijkheid. Hoe kun je de lasten zo rechtvaardig mogelijk verdelen? Hoe kun je middelen genereren om de opgaven uit te voeren? Hoe financiert je de transformatie? En wie betaalt dat? Je kunt het geld namelijk maar één keer uitgeven.

Zij is blij dat in de memorie van antwoord staat dat er verder wordt gekeken dan de waterschapsheffing. Vanuit het principe “de vervuiler betaalt” worden de grenzen opgezocht. Het zou goed zijn als er prijsprikkels komen bij het gebruik en het onttrekken van water door datacenters, grootschalige bedrijvigheid en industriële landbouw.

Verder zou de zuiveringsheffing meer moeten aansluiten bij de omvang van huishoudens. Daarmee kun je al beginnen door het zuiveringstarief te baseren op het waterverbruik. Zo kun je proberen een gedragsverandering te stimuleren die kan leiden tot minder waterverbruik door het nieuwe beregeningsbeleid. Het is mooi als een en ander in 2027 kan worden verkend en dat het waterschap naar “true cost, true price” gaat.

Bij de behandeling van de jaarrekening is aan het DB gevraagd bij de voorjaarsnota het gesprek met het AB aan te gaan over de taakreserves. Hoe ziet het vervolgproces eruit? Wanneer wordt het AB betrokken bij de vele keuzen die nog moeten worden gemaakt?

Water Natuurlijk heeft twee moties ingediend en die handhaaft zij. Ten aanzien van de andere moties en de amendementen volgt de fractie het DB.

De heer Van de Ven meent dat zijn fractie alles wat zij wilde zeggen, al in de commissies heeft gezegd. Voor wat de moties en amendementen betreft volgt zijn fractie de lijn van het DB.

De heer Kuppens ondersteunt wat Water Natuurlijk heeft gezegd over het doorschuiven. Het waterschap moet de financiën op orde hebben en moet niets doorschuiven naar de toekomst. Hij verzoekt de toezegging dat bij de stukken over de transformatie die het AB in oktober krijgt, een overzicht zit van financiën en de tijdlijn wanneer het gerealiseerd kan worden, zodat dat onderbouwd kan worden meegenomen in de bespreking van de begroting.

Ten aanzien van de moties en amendementen steunt zijn fractie het DB.

De heer Van Benthem stelt dat er al veel is gezegd in de commissie. Hij heeft nog geen antwoord gehad op zijn vraag die hij daar stelde of er taakreserves zijn waarbij flexibilisering mogelijk is. Daarmee zou je het weerstandsvermogen kunnen oprekken.

De heer Lokin vraagt of de heer Van Benthem met taakreserves bestemmingsreserves bedoelt?

De heer Van Benthem bevestigt dat.

Mevrouw De Rooij zegt dat zij graag voor deze voorjaarsnota wil stemmen, maar dat zij nog niet tevreden is. Zij mist het transformatieve, de urgentie en het bestuurlijk lef. Ook anders denken en doen ziet zij te weinig terug, maar zij ziet minder doen wel terug, vooral bij de GGA's. Zij vraagt zich af wat het waterschap concreet anders gaat doen. De antwoorden in de commissie stellen haar fractie niet gerust. Ook het proces verdient geen schoonheidsprijs. Zij denkt daarbij aan de gedragen oplossingen van de taskforce zonder adequate uitleg.

Deze voorjaarsnota is niet getoetst op de eerder aangenomen moties en amendementen. Het AB zit hier niet voor niks en zij vraagt het DB nogmaals toe te zeggen de begroting hierop wel te toetsen en dat ook duidelijk weer te geven. Zij doelt onder andere op de toezegging dat er voldoende geld is gereserveerd om de waterschapsadviezen in begrijpelijke taal online te zetten.

Zij mist ook bij de bronaanpak een duidelijke richting. Het actualiseren van lozingsvergunningen gaat veel te langzaam, maar er staat geen senior vacature online. Zij mist ook een strategisch communicatieplan, waarbij actief wordt gecommuniceerd naar aanleiding van gebeurtenissen, zoals de hitte en de slechte waterkwaliteit van de Dommel. Het waterschap kan bij voorbeeld de publieke opinie en de pers gebruiken om beleid bij partners aan te passen of te beïnvloeden.

Over het antwoord van de voorzitter op het eerste amendement over de focus op de impact van de waterdoelen is zij tevreden, want dat is een heel ander antwoord dan zij twee weken geleden kreeg van de heer Peeters. De voorzitter liet het klinken alsof het DB en de PvdD het helemaal met elkaar eens zijn. Zij vraagt zich af waarom het DB dan toch het amendement niet steunt.

Ten aanzien van amendement 2 (Samen voor een meer dierbewuste organisatie) benadrukt zij dat nog niet is voldaan aan de afspraak in het bestuursakkoord. Er komt inderdaad een Dommeldialoog over dierenwelzijn en dat is een goede ontwikkeling. Maar dat mag ook wel, want deze bestuurstermijn zit er bijna op. Het amendement lijkt haar een mooi voorschot voor het DB om hiermee aan de slag te gaan.

Mevrouw Lammers merkt met betrekking tot motie 1 op dat haar fractie het onlogisch vindt om wateren die niet voldoen aan de Europese afspraken over kwaliteit te laten bejagen. Volgens het DB gaat het goed met de visstand, maar die uitspraak verbaast haar. Zij verzoekt het DB een overzicht te sturen van de ontwikkeling van de visstand sinds 2010. Het lijkt haar handig als zij dat deze vergadering krijgt, zodat iedereen weet hoe het ermee staat. De Living Planet Survey laat zien dat er sinds 2010 een daling is van het aantal zoetwatervissen in Nederland. Bovendien heeft zij eerder begrepen dat veel wateren, inclusief de Dommel, niet voldoen aan de KRW-normen voor viskwaliteit en visfauna. Als dat inmiddels anders is, hoort zij dat graag.

Het DB heeft zorgen over het jaartal 2027 dat in de motie is genoemd, omdat er contracten zijn die blijkbaar in 2029 aflopen. Zij is bereid de motie aan te passen en te stellen dat verlenging niet doorgaat, als niet wordt voldaan aan de KRW-eisen als die verlenging aan de orde is. Natuurlijk moet ook de mede-indiener van de motie, de fractie van Water Natuurlijk, daarmee akkoord gaan.

Ten aanzien van motie 2 van Water Natuurlijk over de nul-lijn afvalwater zal haar fractie de mening van het DB volgen.

Zij is het ermee eens dat de heer Aarts een toezegging heeft gevraagd naar aanleiding van motie 5, die de PvdD samen met 50PLUS heeft ingediend. Zij is benieuwd naar de reactie en geeft mee dat de PvdD absoluut niet wil dat er aan de uitgangspunten wordt getornd. Het AB gaat daarover en het is bekend hoe complex de wateropgave is.

De portefeuillehouder vindt ten aanzien van amendement 1 dat je niet nu al het gebruik van effluent voor natuurherstel moet afschrijven. Dat gebeurt ook niet met dit amendement. De PvdD zegt alleen dat het te vroeg is om dit nu al op nemen in de voorjaarsnota. Er zijn eerst kaders nodig waarbinnen het AB het wenselijk vindt om gezuiverd effluent over de natuur heen te sproeien. Zij vindt dat stoffen als tfa en pfas er uitgefilterd moeten zijn voordat je het effluent in de natuur gebruikt, maar bij haar weten gebeurt dat nog niet in Nederland. Tfa uitfilteren is mogelijk, maar dan moet het DB inzetten op zeer kostbare volledige zuivering om van het effluent osmosewater te maken. Nadeel van osmosewater

is dat je het niet kunt drinken, want daar moeten dan weer mineralen aan worden toegevoegd.

Zij kan zich wel voorstellen dat er in de voorjaarsnota komt te staan dat er wordt gekeken naar toepassingen voor effluentgebruik. Vooral in industriële toepassingen ziet zij kansen voor circulair gebruik.

De heer Verhoeven zegt dat er nog twee vragen van hem in de commissie openstaan. Hij heeft het DB verzocht richting de beleidsbegroting aan te geven hoe het percentage gerealiseerde investeringen wordt verhoogd. De andere is of er een beeldvormende sessie kan worden gehouden om het AB mee te nemen in de organisatorische ontwikkeling van het waterschap.

Met betrekking tot de moties en amendementen volgt zijn fractie het DB.

De heer Van Rijckevorsel zegt dat hij flabbergasted was door het vlamme betoog van mevrouw Aerdt over urgentie, versnellen, bestuurlijke lef en betaalbaarheid, omdat er normaal gesproken meestal een ander vlamme betoog komt. Hij bedankt voor die inbreng die hij zelf niet beter had kunnen opschrijven.

Met amendement 1, dat je geen effluent over natuur- en landbouwgronden met sproeien, is hij het natuurlijk eens. Je moet effluent pas gebruiken als je zeker weet wat erin zit. Wellicht kan het vanuit een nutriëntenperspectief eerder bij de landbouw worden gebruikt dan in de natuur. De natuur zit niet echt te wachten op de toevoeging van nutriënten. Maar hij meent dat het amendement er een verkeerd signaal mee afgeeft dat het niet meer wil dat effluent bijvoorbeeld wordt gebruikt door Bavaria.

Over amendement 2 deelt hij de mening van de voorzitter dat de realiteit weerbarstig is en dat trekken aan een dood paard zonde van de middelen is en de inzet van de medewerkers niet bevordert. Het is dus een kwestie van “pick your battles”.

Ten aanzien van amendement 3 volgt hij het DB. Na de zomer komt dit aan de orde en het amendement loopt dan ook een beetje vooruit op de muziek.

Hij worstelt nog met de vraag hoe hij motie 1 van Water Natuurlijk over de bevissing moet beoordelen. Hij heeft begrip voor de motie, maar kan zich ook vinden in de beantwoording van het DB. Hij wacht daarom de reactie van het DB af.

Motie 2 noemt hij goed, maar hij vraagt zich af of daar niet de verkeerde wordt gepakt en of in de motie niet een aantal partijen wordt vergeten. Ook de gemeente en de provincie zijn wel degelijk belanghebbenden hierin; in veel gevallen zijn zij de initiatiefnemer. Dat initiatief nemen begint al bij het aanwijzen van zoekgebieden om uitbreiding van woonwijken te realiseren. Gemeente en provincie zijn ook nodig voor de wet- en regelgeving. Dat is niet iets waarvoor ontwikkelende of profiterende partijen aan de lat staan. Hij doet daarom de suggestie om de motie iets aan te passen, want nu lijkt het net alsof alleen bedrijven de ontwikkelaars zijn.

Ten aanzien van motie 5 volgt zijn fractie het advies van het DB.

Mevrouw Van der Zanden wijst erop dat volgens de heer Van Ham besturen gaat om goed na- en vooruitdenken. Het AB moet dus niet alleen goed nadenken over droogte, maar ook over de andere kant van de klimaatverandering: de piekbuien en de wateroverlast. De verwachting is dat er meer weersextremen zullen voorkomen. Dan moet je daarnaar ook handelen bij de inrichting en omvorming van het watersysteem en zorgen dat de opgaven en gevolgen niet alleen bij de grondeigenaren terechtkomen.

Op 26 juni jl. heeft de minister van LNV de stikstofplannen gepresenteerd. Die betreffen een groot deel van het gebied van De Dommel. In heel Brabant komen

meer dan 750 boeren in een stikstofgebied. De vraag is wat deze plannen voor impact hebben op de al bestaande plannen van De Dommel. Het waterschap wil de flanken onder andere voor de landbouw reserveren. Haar fractie verzoekt om een goede analyse van de impact op de plannen. Het resultaat kan wellicht in WBP6 worden meegenomen, maar het kan ook direct impact hebben op de voorjaarsnota en de begroting. Zij wil dat dit voor het AB zo snel mogelijk inzichtelijk wordt.

Ten aanzien van de amendementen en moties volgt haar fractie een heel eind het DB. Over amendement 1 brengt zij nog in dat, als effluent voldoende kwaliteit heeft, het een welkome aanvulling is op het herstel van de waterbalans. Jaren geleden is al in het AB afgesproken om een pilot te doen van infiltreren van effluent. Het AB moet zich aan die afspraak houden.

Voor de overige amendementen en moties volgt zij het DB.

Mevrouw Van Santvoort zegt dat zij helemaal achter amendement 1 van de PvdD staat. Zij hoorde al enkele keren dat niet zeker is of er in het effluent nog stoffen zitten als pfas. Haar partij is heel erg tegen die stof. Daarom wil zij geen effluent over de natuur en landbouwgronden verspreiden. Zij staat achter de amendementen 2 en 3.

Met motie 1 van Water Natuurlijk, die zij mede heeft ondertekend, gaat zij akkoord. Ook motie 2 zal zij steunen. De moties 3, 4 en 5 zijn inmiddels ingetrokken.

De heer Aarts wijst erop dat motie 5 niet is ingetrokken.

Er is in de stukken veel gesproken over partners en maatschappelijke partijen, maar hij mist concrete voorbeelden. Noem gewoon man en paard. Hij leest vaak het woord “urgentie”, maar hij wil die urgentie dan wel zien. Transitie en transformatie vragen uitdrukkelijk om samenwerking met de omgeving. In dat verband is burgerberaad genoemd. Hoe gaat het DB dat doen? Hij wil graag een wat concreter antwoord dan dat er ergens in het najaar een sessie over wordt gehouden.

Hoewel de voorjaarsnota aan de orde is, zal hij niet veel zeggen over geld, maar een paar dingen kan hij niet laten. Conform het coalitieakkoord worden de lasten weer verhoogd. Daar kan hij niet veel aan doen, maar hij vindt wel dat het AB de lasten van ingezetenen nog steeds te makkelijk verhoogt. Hij leest over jaren met hoge investeringen en jaren met dikke minnen. Hij vraagt zich nog steeds af hoe je dat opvangt.

De GGA, die terugkomt in amendement 2, vindt hij nog steeds belangrijk. Hij denkt wel eens: “Tom Poes verzin een list”.

Hij worstelt nog een beetje met de genoemde keuzen: watersysteem, Howabo, etc. Gezien de ervaringen vraagt hij zich af of die keuzen worden waargemaakt en hoe.

In de commissie heeft hij het een en ander gezegd over transformatie. Achteraf vindt hij dat hij zijn vragen wellicht niet duidelijk genoeg heeft geformuleerd. Hij zal er een paar herhalen. Wat gebeurt er met communicatie over transformatie, zowel intern als extern? Zijn conclusie is dat het proces van onderop is begonnen en dat is prima. Maar hij vraagt zich wel af wat de doelen zijn en wat het overall scenario is. Want het alleen maar van onderop benaderen, vindt hij iets te risicovol.

Heel vaak spreekt het AB de organisatie aan, maar hij spreekt het AB aan, want soms krijgt hij het gevoel dat mensen al bezig zijn om afscheid te nemen.

Binnenkort zijn de verkiezingen en er zijn mensen al bezig met hun vertrek of met hun toekomstige plek, hier of elders. Hij zag dat zelfs ergens terug in de tekst van de voorjaarsnota. Maar dit AB heeft nog bijna negen maanden. Dus hij roept iedereen toe: gas erop en nog even doorbijten.

De voorzitter schorst de vergadering voor beraad van het DB.

Nadat de voorzitter de vergadering heeft heropend, verleent hij het woord aan de heer Lokin.

De heer Lokin herhaalt dat de mate waarin de visserij de visstand verlaagt, wel meevalt. Hij erkent wel dat klimaatveranderingen en andere ontwikkelingen gevolgen kunnen hebben voor de afspraken met de sportvisserij. Het DB wil die doelgroep in geen geval van het waterschap vervreemden, want De Dommel heeft er belang bij dat de relaties met de visserij goed blijven, met name omdat de vissers mede ongewenste ontwikkelingen naar voren brengen. Alles overziend stelt hij voor om 2027 te gebruiken om te kijken welke zaken het waterschap anders zou willen regelen met de sportvisserijsector. Bij de eerste contractafloop op 31-12-2027 zouden over die zaken nieuwe kaderafspraken moeten worden gemaakt met de visserij. Het waterschap krijgt daardoor de ruimte om op te treden als zich bijzondere omstandigheden voordoen, zoals extreme droogte. Hetzelfde geldt natuurlijk voor het contract dat twee jaar later afloopt. Hij hoopt dat dit het AB het gevoel geeft dat het DB dit serieus neemt. Door de tijd te nemen, voorkomt het waterschap dat het veel werk over zich afroept.

Over de voorjaarsnota hebben AB-leden vrij veel tegen elkaar gezegd en waren de opmerkingen niet direct aan het DB gericht. Bijvoorbeeld de bespiegelingen over de toegenomen urgentie, bestuurlijk lef en tarieven kan het DB onderschrijven, maar hij meent dat het gesprek daarover volgend jaar met het nieuwe AB moet worden gevoerd. Vooralsnog blijft hij uitgaan van de afspraken in het bestuursprogramma. Het is primair aan het AB wanneer het wordt betrokken. Als het AB het gesprek wil voeren, voldoet het DB aan die wens. Het lijkt hem wel van belang om een consistente lijn vast te houden en niet op details heel stevig van koers te wisselen. Deze bestuursperiode duurt nog negen maanden en er moeten nog wat meters worden gemaakt om de beloften aan elkaar en aan de maatschappij waar te maken.

De concrete voorstellen van de taskforce waarom de heer Kuppens vroeg, zijn al eerder beloofd. Het AB krijgt die voorstellen. Het DB zal die naar beste vermogen kwantificeren. Niet alle voorstellen zijn keiharde wiskunde en ze zijn ook niet op alle details door te vertalen, maar het AB krijgt concreet inzicht, zodat het een afweging kan maken van wat erbij komt en wat er nog af kan.

Hij wijst de heer Van Benthem erop dat het natuurlijk mogelijk is de bestemmingsreserves te flexibiliseren. Daar gaat het AB zelf over. Het standpunt van het DB is dat dit niet nodig is en niet gewenst. Niet nodig, want met de huidige afspraken blijft het waterschap binnen alle financiële kaders voor de lopende bestuursperiode. Het is niet gewenst, omdat de bestemmingsreserves in feite potjes zijn voor gedane beloften. Als je die nu zou flexibiliseren, kan het gevoel ontstaan dat het wel meevalt. Het DB wil graag vasthouden aan de driedeling in het eigen vermogen. De categorie weerstandsvermogen is in feite het verzekeringspotje, de bestemmingsreserves zijn potjes voor gedane toezeggingen en er is vrij besteedbaar algemeen vermogen. Dat is een scherpe indeling die het DB niet wil flexibiliseren.

In het DB is gesproken over de vraag van de heer Verhoeven hoe je kunt zorgen dat de investeringen wat beter voorspelbaar worden. Maar er is geen toverformule. Het DB doet er wel wat aan. Het belangrijkste is dat er reële ambities zijn en dat je realistisch plant. Verder is er een strakkere sturing nodig. Ook het gevraagde inzicht in hoe de organisatie zich ontwikkelt, is moeilijk te geven. Dat inzicht zal nooit honderd procent zijn. De buitenwereld, steeds dynamischer regelgeving, de markt en participatie zijn zaken die het waterschap

sterk beïnvloeden en altijd zullen leiden tot aanpassingen; doorgaans niet ten gunste van het tempo waarin het waterschap een klus wil klaren. Hij wijst erop dat het gevraagde inzicht in de organisatieontwikkeling en transformatie al is beloofd. Hij herhaalt dat de secretaris-directeur vroeg in het najaar het AB inzicht zal geven wat de organisatie allemaal doet, hoe die nu werkt en hoe die in de toekomst moet werken.

Spreker hoopt en vermoedt dat de DB-leden niet horen tot de mensen die volgens de heer Aarts al afscheid nemen. Het standpunt van het DB was “gas erop”; het is nu “stroom erop”.

De heer Peeters benadrukt dat er in het bestuursakkoord en ook later nog afspraken zijn gemaakt over pilots over het hergebruik van effluent. Dat is een belangrijk onderdeel van de droogteagenda die in BBG-verband, dus samen met alle andere partners binnen Brabant, is vastgesteld. De afspraak is dat er werk wordt gemaakt van het nuttig inzetten van effluent in de omgeving. Het DB hecht eraan om een betrouwbare partner te zijn.

De heer Tijhof merkt over de bronaanpak op dat in de voorjaarsnota een differentiatie is aangebracht tussen lozingen, directe lozingen en indirecte lozingen. Voor de directe lozingen geldt het voortzetten van de huidige aanpak; dat moet uiteindelijk leiden tot een verdere verbetering van de lozingskwaliteit. Hetzelfde geldt voor de indirecte lozingen. Er wordt een webinar voorbereid in het kader van de schone Maaswaterketen, waarbij de bronaanpak van indirecte lozingen een groter thema is. Dan moet duidelijk worden wat De Dommel allemaal doet in dat verband, wat de plannen zijn en wat de impact daarvan is binnen de schone Maaswaterketen.

Naar aanleiding van het verzoek om adviezen openbaar te maken, omdat op dat gebied te weinig zou gebeuren, wijst hij erop dat in de lijst van toezeggingen staat dat het DB in het derde kwartaal komt met een waterbrief over dit thema, om de gevolgen in kaart te brengen op het gebied van financiën en capaciteit. De toezegging die de heer Aarts vraagt ten aanzien van de motie over de waterschapsverordening om niet te tornen aan de uitgangspunten van 50PLUS en de PvdD, kan hij niet doen. Net als die partijen gaat het DB voor maximale impact. De nieuwe waterschapsverordening wordt gezamenlijk opgesteld door drie waterschappen. In september krijgt het AB alle ruimte om het gesprek daarover te voeren, maar hij vindt dat eerst alles op tafel moet liggen. Dat is beter, omdat het AB dan goed is geïnformeerd en uiteindelijk gaat het AB natuurlijk over de inhoud. In oktober is er dan nog een beeldvormende en in november een oordeelsvormende bijeenkomst.

De voorzitter herhaalt de in de gecombineerde commissievergadering gedane toezegging dat direct na de zomer zal worden teruggekomen op het vervolg van de taskforce transformatie. Het DB zal dan meer inzicht geven wat de taskforce precies kan opleveren richting de begroting en wat de stand van zaken is. Hij heeft eerder verwezen naar wat er nu al als tussenproduct ligt bij de voorjaarsnota. Dat geeft inzage hoe er wordt gewerkt, maar nog niet met de uitkomsten die uiteindelijk op tafel moeten komen op weg naar de begroting. In een bijzin hoorde hij mevrouw De Rooij zeggen dat het waterschap minder gaat doen bij de GGA's, maar het gaat niet minder doen, maar gaat, gericht op de impact, met gefocuste inzet zorgen dat het de goede dingen doet. Wat hij aangaf, is volgens mevrouw De Rooij, ongeveer wat in het amendement staat. Maar hij zou zeggen dat het ongeveer is wat in de voorjaarsnota staat. Dat maakt het amendement overbodig, zodat het DB dat nog steeds ontraadt. Over de brief van de regering van 26 juni jl. heeft mevrouw Van der Zanden terecht gevraagd of het DB al een analyse heeft. Het DB heeft gisteren

afgesproken dat het AB zo snel mogelijk zal worden geïnformeerd over de eerste analyse die gisteren is gemaakt. Waarschijnlijk is dat later deze week. Hij complimenteert de organisatie en de mensen die zich hebben ingezet om zo snel met deze analyse te komen. Die analyse zal tot vragen en ideeën leiden en daarover wordt dan later gesproken.

Hij biedt de gelegenheid voor een tweede termijn.

Mevrouw Aerdts vindt het een beetje jammer dat niet ingegaan is op haar inbreng en ideeën. De portefeuillehouder daagt haar uit, want hij zei dat, als het AB een gesprek wil voeren, dat ook gebeurt. Grappig, want bij de behandeling van de jaarrekening heeft zij het DB gevraagd bij de voorjaarsnota het gesprek aan te gaan over de taakreserves. Dat gesprek heeft zij gemist, maar dat zal wel aan haar liggen!

De heer de Bijl vraagt of hij goed heeft begrepen van de heer Lokin dat die bij de verlenging van de contracten met de visclubs een hoofdstuk opneemt waarin duidelijk staat dat het vissen bij een slechte visstand tijdelijk kan worden opgeschort. Daarmee zou zijn fractie kunnen leven.

De voorzitter meent dat het niet zo werkt. De heer De Bijl kan zijn wensen uiten en daarop zal de heer Lokin dan in diens tweede termijn reageren.

De heer De Bijl merkt op dat, als de Dommel de grens overkomt, er nog maar een derde van de hoeveelheid vis in zit die je zou mogen verwachten en nog een derde van de soorten vis die er zouden moeten zijn. De rest is weg door de slechte waterkwaliteit. Dat zet zich in het hele gebied voort. Hij vindt het belangrijk om te zeggen dat het hem niet om de recreatie gaat, maar om de ecologie van een beek. Die is gebaat bij veel en voldoende water en op een gegeven moment moet er ook een einde worden gemaakt aan het vissen zelf, omdat de visstand dat niet verdraagt. Die vissen zijn nodig voor een eventuele herbezetting van zo'n beek in de toekomst als er wat meer water is.

De heer Verhoeven vraagt of de heer De Bijl een visplan wil hebben waarin wordt uitgewerkt hoe de visstand wordt bevorderd.

De heer De Bijl antwoordt dat dit mooi zou zijn, maar hij vreest dat dit veel tijd kost. Het is vooral van belang dat er bij verlenging van de contracten wordt opgeroepen om verstandig te zijn en op het moment dat de visstand het niet verdraagt niet meer te hengelen. Mensen uit het Oostblok nemen alle gevangen vis mee naar huis; dus die ben je kwijt. Verder kunnen vissen die worden teruggegooid schimmelinfecties krijgen. Ook dat heeft een negatief effect op de visstand.

De heer Verhoeven meent dat het toch mogelijk moet zijn in een jaar of twee een plan op te stellen om de visstand te herstellen. Ziet de heer De Bijl dat anders?

De heer de Bijl speelt deze vraag graag door aan de heer Lokin.

Mevrouw Bemelmans bedankt de heer Peeters voor diens definitie van de nul-lijn van afvalwater. Het lijkt haar goed dat iedereen daarvan op de hoogte is. Aangezien het gevraagde vanwege het reces niet zo snel haalbaar is, wil zij weten wanneer dat wel haalbaar is. Zij wil enige druk uitoefenen, want het Beethoven-budget is niet oneindig.

Mevrouw De Rooij vindt dat als de impact op de waterdoelen van een GGA-project groot is, maar aan een van de voorwaarden niet kan worden voldaan, er een poging moet worden gedaan om die voorwaarde toch te creëren met inzet van het waterschap. Alleen als dat echt niet lukt, mag zo'n GGA-project stoppen of niet worden aangegaan. Als het DB dat wil toezeggen, zal zij haar amendement intrekken.

Mevrouw Lammers heeft begrepen dat het DB niet wil toezeggen dat het gedane toezeggingen en aangenomen amendementen en moties verwerkt in de voorjaarsnota. Zij vindt dat een treurige constatering. Het is leuk dat het DB op zulke zaken wel ingaat en vertelt wat het daarmee gaat doen, maar zij gaat uit van het principe dat het AB de kaders meegeeft via moties en amendementen en dat die dan worden uitgewerkt. Zo niet, dan verwacht zij expliciet in een bijlage bij de voorjaarsnota te vernemen waarom niet.

De heer Verhoeven wijst erop dat het AB steeds meer urgentie kan leggen bij medewerkers en ze daarmee bijna gek kan maken, maar de organisatie doet haar best om alles te realiseren. Hoe zou mevrouw Lammers zich voelen als zij moest werken met de opdracht dat het meer, meer en meer moet?

Mevrouw Lammers antwoordt dat zij op verschillende plekken manager is geweest en goed weet dat je mensen niet moet volstouwen. Maar volgens haar zijn er diverse moties en amendementen waarbij dit argument helemaal niet geldt, omdat zij prima kunnen worden uitgevoerd. Zij ziet dat de organisatie hard werkt en daar heeft zij veel waardering voor. Maar zij ziet ook dat er op een aantal onderwerpen meer sprake is van terugtrekkende bewegingen dan dat het gaat om een capaciteitsvraagstuk. Zij haakt nog in op de uitspraak van de heer Van Rijckevorsel dat amendement 1 een verkeerd signaal geeft, omdat Bavaria wel gezuiverd effluent gebruikt. Het is van belang dat iedereen weet dat dit gezuiverde effluent niet wordt gebruikt voor bier. Zo schoon vindt Bavaria dat effluent blijkbaar niet. Het bedrijf levert dat restwater aan andere partijen, in dit geval aan boeren. Het is niet volledig gezuiverd, dus er kan pfas of tfa in zitten. Zij weet dat verschillende boeren nog steeds ook gewasbeschermingsmiddelen gebruiken waar tfa in zit, zodat het haar niet verbaast dat die boeren dat effluent aannemen. Dat betekent niet dat het waterschap de verantwoordelijkheid moet nemen om het effluent ook te laten gebruiken in de natuur.

De heer Verhoeven vraagt hoe mevrouw Lammers in de toekomst dan de circulariteit van het water ziet dat door iedereen wordt gebruikt in toilet en douche. Via de zuiveringen en de beek stroomt dat nu zo de Maas in.

Mevrouw Lammers erkent dat hergebruik van water noodzakelijk is. Dat staat ook in het amendement, maar daarin staat ook dat de PvdD het te vroeg vindt om te zeggen dat het voor natuurherstel moet worden gebruikt.

Over de circulariteit merkt zij op dat het ontzettend belangrijk is dat je elke druppel vasthoudt en dat het waterschap dus vol inzet op grijswatersystemen. Het is onzinnig om drinkwater door de plee te spoelen en om superschoon water te gebruiken voor het wassen. Er zijn allerlei toepassingen denkbaar waarbij je gezuiverd effluent kunt gebruiken, maar zij heeft er moeite mee om het te gebruiken op een plek die je vrij wil houden van schadelijke stoffen, zoals de natuur.

De heer Dewachter meent dat de doelstelling van de PvdD helder is: houd water zo schoon mogelijk en probeer verontreiniging door gebruik van effluent of ander

water te voorkomen. Maar in een droge zomer zit er een hoog percentage effluent in rivieren en beken. De zuivering van Eindhoven bepaalt dan in grote mate het debiet, maar ook de kwaliteit van het water. Als er geen verbod op ligt, wordt dat water ook gebruikt voor het besproeien van landbouwgewas. Zou je dan ook niet moeten stellen dat je niet meer kunt beregenen uit oppervlaktewater omdat dat in te grote mate is beïnvloed door effluent?

Mevrouw Lammers vindt het van belang om de natuur zo schoon mogelijk te houden. Als je ziet, zeker nu met de lage afvoer, dat de waterkwaliteit vermindert, moet je daarover dus grote zorgen hebben. Daarom vindt de PvdD dat er in deze voorjaarsnota veel te weinig wordt ingezet op het sneller aanpassen van de vergunningen voor directe en indirecte lozingen. Er is te weinig inzet op bronaanpak. De inwoners gebruiken zo'n 120 liter per dag, per persoon, terwijl dat in België maar 80 liter is. Het is een politieke keuze om zoveel water te gebruiken; het kan anders. Als je de peilen in de winter verhoogt, heb je minder last van verdroging.

Het AB zou ook hard moeten inzetten op de aanleg van grijswatersystemen. Deltares heeft enkele jaren geleden al voorspeld dat er een drinkwatertekort aankomt. Toch worden er grote woningprojecten gerealiseerd zonder grijswatersysteem. De betrokkenen snappen het niet of vinden het te duur. Het is belangrijk die systemen aan te leggen en niet alleen aan de korte termijn te denken. Het is zelfs een optie om terug te gaan naar een gemiddeld gebruik van 40 liter per dag.

De heer Dewachter hoort een heleboel goede dingen zeggen die hij herkent: ga anders met water om en beperk het gebruik. Maar dat is geen reactie op zijn vraag of je het huidige gebruik van oppervlaktewater in de landbouw niet zou moeten verbieden, omdat dat sterk beïnvloed kan zijn door het effluent van de zuivering.

Mevrouw Lammers zegt geen voorstander te zijn van het gebruik van vervuild water. Maar zij wijst op het doel van het amendement om niet op dit moment al te kiezen. Het gaat haar niet om de landbouw, maar in eerste instantie om de natuur. Het heeft voor haar fractie totaal geen waarde om in deze voorjaarsnota al te kiezen waarvoor het waterschap het gezuiverd effluent gaat gebruiken, maar dat is wat het DB voorlegt. Zij vindt dat er eerst een uitgebreid debat nodig is.

De heer Van Rijckevorsel ontkent dat hij, zoals is beweerd, heeft gezegd dat het effluent zou moeten worden ingezet voor drinkwater. Het gaat om een project van de familie Swinkels van Bavaria met de naam Boer-Bier-Water. Er is keurig uitgelegd waarom dat water wordt gebruikt voor de landbouw en om welk water het gaat. De fractie Natuurterreinen vindt dat je moet opletten waar je effluent voor inzet. Hij vraagt zich af of mevrouw Lammers wel bekend is met dat project.

Mevrouw Lammers antwoordt bevestigend. Daarom heeft zij net gezegd dat zij weet dat dit water niet wordt gebruikt voor bier, maar dat het wordt doorgespeeld naar de boeren. Daaruit blijkt wel dat dat water niet honderd procent gezuiverd is, want dan zou Bavaria wel gek zijn om het aan de boeren te geven. De vraag is ook hoe zuiver gezuiverd effluent is. Het AB heeft daarop nog geen visie geformuleerd. Daarom is het voorbarig om nu al op allerlei toepassingen in te gaan. Zij stelt dus voor het gewoon open te houden in de voorjaarsnota en alleen te zeggen dat het waterschap inzet op het gebruik van effluent.

Mevrouw Van der Zanden herhaalt dat er in het verleden afspraken zijn gemaakt over een pilot. Die pilot kan een goede aanleiding zijn om de discussie te voeren.

Mevrouw Lammers vindt dat een goede suggestie. Naar aanleiding van de pilot kijkt het AB dan voor welke toepassingen effluent kan worden gebruikt. Zij is het helemaal eens met mevrouw Van der Zanden.

Mevrouw Van der Zanden vraagt of mevrouw Lammers het er ook mee eens is dat het in het amendement voorgestelde beleid al wordt uitgevoerd.

Mevrouw Lammers antwoordt ontkennend, want zij stelt dat in de voorjaarsnota staat dat het waterschap effluent gaat gebruiken voor natuurherstel en grondwateraanvulling. Dan is er dus al een doel bepaald, terwijl een pilot juist heel geconcentreerd en afgebakend moet zijn.

Zij heeft vorige week al gevraagd om een suggestie van het DB voor een betere formulering, zodat iedereen zich erin kan vinden. Ondanks herhaaldelijke verzoeken heeft zij niets gekregen, maar zij staat nog steeds open voor die suggesties. Het zou ook zo moeten werken dat je na een discussie tot een gezamenlijk standpunt komt.

De heer Verhoeven merkt op dat er veel is gesproken over urgentie en hij hoort ook vaak dat zaken worden doorgeschoven. Hij wil het daar graag eens over hebben, bij voorbeeld in een fractievoorzittersoverleg met de benen op tafel, want hij proeft in het AB heel breed dat het sneller wil. Maar dat moet de organisatie dan wel aankunnen.

Hij vindt dat mevrouw Aerdt's goede standpunten heeft genoemd en wil daarover graag eens met haar van gedachten wisselen. Er zaten best interessante dingen bij. Zij had het in relatie tot betaalbaarheid over meer betalen voor water bij een groter verbruik, iets wat ook in motie 3 wordt genoemd. Dat lijkt hem een zaak voor de toekomst, maar het AB moet er zeker naar kijken, want er moet iets veranderen. Als De Dommel de doelen wil halen, zal het AB meer geld beschikbaar moeten stellen, zodat er personeel bij kan komen. Als er een grotere snelheid nodig is, moet het AB de consequenties dragen en met oplossingen naar de organisatie komen.

Mevrouw Van der Zanden bedankt de organisatie dat het AB al op korte termijn de bespiegelingen op de plannen van Jaimi van Essen tegemoet kan zien.

Tijdens het zomerreces is er tijd om er goed over te denken.

Hoewel zij niet het gevoel heeft dat het bij het AB of de organisatie ontbreekt aan een gevoel van urgentie, lijkt het haar goed in te gaan op de suggestie van de heer Verhoeven om met de fractievoorzitters eens informeel te praten over de vraag waarom dingen lopen zoals ze lopen en hoe het anders zou kunnen.

Mevrouw Van Santvoort verontschuldigt zich dat zij meende dat motie 5 was ingetrokken. De AWP staat achter die motie van 50PLUS en de PvdD. In Nuenen ziet zij duidelijk dat gemeentebesturen vaak niet weten wat "water en bodem sturend" inhoudt, terwijl dat van belang is voor de samenwerking bij onder andere bouwplannen.

De heer Aarts zegt dat hij motie 5 aanhoudt, omdat dit volgens hem niet het moment is om te proberen om die door te duwen. Daarmee is geen belang gediend. Hij vindt het wel belangrijk om de rug recht te houden.

Op zijn vraag wanneer participatie gepland staat, heeft hij geen antwoord gehad. Hij is benieuwd hoe de participatie vorm krijgt.

In de gecombineerde commissievergadering heeft hij vragen gesteld over transformatie en die heeft hij vandaag opnieuw geformuleerd. Hij meent dat ook daarop geen antwoord is gekomen. Het gaat hem er niet om dat hij die

antwoorden ter plekke krijgt, maar hij vraagt er wel aandacht voor. Hij kan de vragen voor de portefeuillehouders op schrift stellen.

De voorzitter meent dat dit zou helpen; het DB is er uiteindelijk om het AB op een goede manier te bedienen.

Mevrouw Lammers merkt op dat zij net een aangepast amendement 1 heeft gestuurd. Het lijkt haar verstandig als het DB daar nog naar kijkt voordat het tot een oordeel komt.

"In hoofdstuk 3 van de Voorjaarsnota 2027-2032 nadere toelichting, op pagina 15, onder 'Waterketen van de toekomst', de volgende tekst:

Voldoende water: hergebruik van effluent voor natuurherstel, grondwateraanvulling en als proces- of gebruikswater voor bedrijven. Binnen de watertransitie wordt dit thema ook geïntroduceerd voor de waterketen van de toekomst.'

Te wijzigen in:

"Voldoende water: er wordt ingezet op hergebruik van effluent. Dit wordt oa middels een pilot gedaan. Binnen de watertransitie wordt dit thema ook geïntroduceerd voor de waterketen van de toekomst"

Toelichting:

Dit amendement past de huidige tekst in de VJN aan middels het schrappen van de toepassingen van gezuiverd afvalwater (effluent). De indieners achten toepassing in natuur en landbouw op dit moment onwenselijk, omdat effluent ondanks zuivering reststoffen kan bevatten, zoals PFAS en andere moeilijk afbreekbare of mogelijk nog niet gedetecteerde stoffen. Bovendien zijn wetenschappelijke inzichten over de schadelijkheid van stoffen in ontwikkeling; stoffen die nu als veilig worden beschouwd, kunnen dat in de toekomst mogelijk niet blijken te zijn. Verspreiding van effluent naar natuur, bodem en grondwater kan daardoor leiden tot ophoping van schadelijke stoffen en moeilijk omkeerbare milieuschade.

De indieners zien wel kansen voor circulair watergebruik in toepassingen waarbij de risico's voor volksgezondheid en milieu beheersbaar zijn, zoals industriële processen waarbij het gebruikte water via het riool terugkeert naar de rwzi, of grijswatersystemen voor bijvoorbeeld het doorspoelen van toiletten. Hiermee wordt hergebruik van water gestimuleerd zonder risico op verspreiding van schadelijke stoffen naar natuur, bodem, grondwater of de voedselketen. We zijn daarom wel voor het uitvoeren van pilots om op een beheersbare wijze te kijken waar het kan worden toegepast zoals in de industrie."

De voorzitter schorst de vergadering voor DB-beraad.

Nadat de voorzitter de vergadering heeft heropend, verleent hij het woord aan de heer Lokin.

De heer Lokin bestrijdt dat het DB "niet thuis" geeft als het AB ergens over wil spreken. Het is mogelijk dat als individuele AB-leden iets willen, dat niet meteen wordt gezien als een opdracht voor het DB. Maar zowel bij de start van de bestuursperiode als tijdens de rit is gezegd dat het DB graag wil praten over de financiële kaders. Dat is toen ook gebeurd en is afgerond met de conclusie dat het resultaat voor de rest van de bestuursperiode als uitgangspunt zou gelden. Taakreserves zijn daar een onderdeel van. Het beleid is om de taakreserves af te bouwen, maar dat lukt niet zo best, want er is steeds geld over. Het DB staat open voor suggesties van het AB en wil alle gesprekken aangaan. Hij wil dus af van de verdenking dat het DB daartoe niet bereid is.

Spreker erkent dat nieuwe omstandigheden, bijvoorbeeld op het gebied van het klimaat, kunnen leiden tot aanpassing van de afspraken met de sportvisserijsector. Het DB zal in 2027 inventariseren wat nodig is en of er opties moeten worden ingebouwd in de vispachtovereenkomsten. Zo kan het waterschap vanaf 1 januari 2028, bij herziening van het eerste contract, ingrijpen

als de visstand dat vereist. Dat kan zijn in verband met de waterkwantiteit, om redenen van temperatuur, of vanwege de ecologie in bredere zin. Randvoorwaarde is dat de sportvissector niet vervreemdt van het waterschap. Bovendien gelden de algemene randvoorwaarden voor acties van de overheid, dat het haalbaar, betaalbaar, uitvoerbaar en handhaafbaar moet zijn. Hij wil op die basis eind 2027 komen met een voorstel om deze optie in te bouwen in de sportviscontracten. Goed bestuur vereist objectiviteit en transparantie. De afspraken moeten dus goed te monitoren zijn. Hij hoopt dat dit gebaar het gevoel geeft dat het DB dit serieus neemt.

De heer De Bijl deelt mede dat hij na deze toezegging motie 1 intrekt.

De heer Peeters stelt over motie 2 dat hij na overleg met de directeurs en de organisatie bereid is te kijken op welke termijn het gevraagde uitvoerbaar is en wat de gevolgen ervan zijn. Hij zal daarop nog deze zomer terugkomen. Mevrouw Bemelmans kan dan bepalen of zij de motie alsnog wil indienen in de eerste cyclus in september.

Volgens hem wil het DB ten aanzien van hergebruik van effluent hetzelfde als de PvdD. Iedereen in deze zaal wil een pilot en die komt er ook, zoals afgesproken. Hij wil nu niet vastleggen op welke locatie dat gebeurt en of de pilot betrekking heeft op natuur, landbouw of industrie. Er lopen in dat verband nog verkenningen. Hij verwijst daarvoor naar de presentatie van 7 februari 2024 in de commissie WKWK over effluenthergebruik en naar de tekst in WBP5. Daarin staat dat effluent nuttig moet worden ingezet, maar er is niet gespecificeerd waar of wanneer dat zou moeten zijn.

De PvdD heeft er toch voor gekozen een nieuw amendement in te dienen. Het advies van het DB blijft hetzelfde; het vindt het amendement nog steeds overbodig, want dit is al de huidige praktijk. Hij ontraadt het amendement ook omdat in de toelichting staat dat de PvdD met name toepassingen in natuur en landbouw onwenselijk acht. Het beeld van het DB is dat na verregaande zuiveringen, die al geprogrammeerd staan, effluent op termijn een stuk schoner kan worden. Zeker als je aan de zuivering nog een vierde en vijfde trap toevoegt.

Mevrouw Lammers is voor een deel gerustgesteld dat het waterschap met deze pilot niet zomaar overal aan de slag gaat; zeker niet zomaar in de natuur. Zij vraagt zich wel af waarom het DB per se aan die verschillende doelen, zoals natuurherstel en grondwateraanvulling, vasthoudt, zoals in de voorjaarsnota staat. Zij nodigt het DB nogmaals uit om het te zeggen als er iets in het amendement staat waarvan hun nekharen overeind gaan staan. Zij past dat dan aan. Maar zij wil graag dat natuurherstel uit deze voorjaarsnota gaat.

De heer Peeters meent dat de verschillen misschien toch iets groter zijn dan gedacht.

Het DB houdt vast aan de tekst in de voorjaarsnota, omdat het eerlijk wil zijn naar de omgeving. Hij weet dat ook de PvdD veel waarde hecht aan eerlijke en transparante communicatie. Bij het verkennen behoren de natuur en grondwateraanvulling tot de mogelijkheden. Die zaken wil hij niet van tevoren uitsluiten. Als je die zou schrappen, zou je voor de buitenwereld de indruk kunnen wekken dat die mogelijkheden nooit aan bod komen.

Mevrouw Lammers vraagt of zij goed heeft begrepen dat het mogelijk is dat deze mogelijkheden worden gebruikt. Of ligt er gewoon al concreet een map met een aantal mogelijke projecten waarbij ook natuurherstel? Als dat zo is, hoort zij dat graag.

De heer Peeters herhaalt dat er geen lijstje ligt met locaties, maar er wordt verkend wat de mogelijke afzetbronnen zijn voor een nuttig hergebruik van effluent. Dat zijn bronnen van de landbouw, van de industrie en de grondwateraanvulling. Het geheel wordt in kaart gebracht, maar er zijn nog geen besluiten over genomen.

De heer Tijhof wijst de heer Aarts erop dat de AB-bijeenkomst van 26 augustus a.s. onder andere in het teken van participatie staat.

De voorzitter stelt dat het DB expliciet aandacht zal besteden aan moties die in het verleden zijn aangenomen dan wel overgenomen. Bij zo'n motie zal in de begroting staan hoe er uitvoering aan wordt gegeven of waarom er geen uitvoering aan kan worden gegeven. Er zullen geen moties tussen wal en schip vallen.

Ten aanzien van amendement 2 over de GGA's blijft hij erbij dat het DB en de PvdD dicht tegen elkaar aan zitten. Het DB heeft zijn standpunt opgeschreven en meent dat het niet veel toevoegt als je woorden verandert en het daarmee net op een andere manier zegt. De huidige tekst doet recht aan wat het DB beoogt. Als in een project een randvoorwaarde niet aanwezig is, probeert het DB daar altijd iets aan te doen, zoals hij in eerste termijn en in de gecombineerde commissievergadering al heeft gezegd. Maar het waterschap start niet met een GGA-traject als er onvoldoende aan de voorwaarden is voldaan en er naar verwachting niet op korte termijn aan zal worden voldaan. Dan kan het de capaciteit beter inzetten waar de omstandigheden wel optimaal zijn om resultaten te bereiken. De huidige tekst in de voorjaarsnota doet daaraan recht en hij vindt dat het amendement daar niet veel aan toevoegt. Daarom blijft hij erbij dat het overbodig is.

Mevrouw Bemelmans deelt mede dat zij motie 2 aanhoudt.

Het gewijzigde amendement 1 wordt in stemming gebracht en verworpen met 19 stemmen tegen en 6 stemmen voor.

Amendement 2 wordt in stemming gebracht en verworpen met 21 stemmen tegen en 4 stemmen voor.

Amendement 3 wordt in stemming gebracht en verworpen met 22 stemmen tegen en 3 stemmen voor.

De voorzitter geeft gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring over het voorstel.

Mevrouw Aerds verklaart dat zij voor het voorstel zal stemmen in het vertrouwen dat de door haar genoemde punten worden meegenomen in de begroting.

Het voorstel wordt aangenomen met 22 stemmen voor en 3 stemmen tegen.

5. Sluiting.

Mevrouw Van der Zanden merkt op dat het AB een druk jaar met veel bijeenkomsten achter de rug heeft. Druk voor het AB, maar ook voor degenen die het AB ondersteunen. Zij neemt aan dat zij namens het hele AB spreekt, als zij zegt dat het zich enorm gesteund voelt door de bestuursondersteuners, in het bijzonder de bestuursadviseur voor het AB. (Applaus.)

De voorzitter sluit zich daarbij aan en wenst iedereen een goede en ontspannen zomer toe; zeker ook de mensen van bestuursondersteuning en bestuurszaken. Hij ziet iedereen graag terug op 26 augustus tijdens de AB-dag, waar participatie op het programma staat, maar ook de volgende Dommeldialoog, die in het teken staat van dierenwelzijn.

*Hierna sluit hij, te 20.37 uur, de vergadering met de volgende woorden:
"Hierbij spreken wij het vertrouwen uit dat de werkzaamheden door ons verricht,
in het belang zijn van de taakuitoefening van het waterschap."*

Aldus vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 30 september 2026.

*E. de Ridder
(voorzitter)*

*H.J. Kielenstijn
(secretaris)*

Besluitenlijst Algemeen Bestuur

Datum 08-07-2026
Tijd 16:00 – 20.40u
Locatie Dommelzaal
Voorzitter Erik de Ridder

1 **Opening en vaststelling agenda**

2 **Memorie van Antwoord**

Dit overzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.

3 **Notulen en toezeggingen**

3.1 **Bestuursrapportage (Burap) 2026-1**

Het algemeen bestuur besluit na stemming met 25 stemmen voor conform het voorstel

1. In te stemmen met de kostenoverschrijdingen bij beleidsvelden waterketen en bestuur en bedrijfsvoering zoals deze blijken uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2026-1.

2. Bestuursrapportage 2026-1 vast te stellen (bijlage 1).

3. In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026.

4. In te stemmen met de wijzigingen in het investeringsprogramma jaarschijf 2026.

Moties

Verworpen Motie 1 - PvdD - Voorkom afzwakking van Europees toelatingsbeleid bestrijdingsmiddelen

4 **Voorjaarsnota 2027-2032**

Het algemeen bestuur besluit na stemming met 25 stemmen voor conform het voorstel

1. In te stemmen met de kostenoverschrijdingen bij beleidsvelden waterketen en bestuur en bedrijfsvoering zoals deze blijken uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2026-1.

2. Bestuursrapportage 2026-1 vast te stellen (bijlage 1).

3. In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026.

4. In te stemmen met de wijzigingen in het investeringsprogramma jaarschijf 2026.

Amendementen

Verworpen Amendement 1 - PvdD - Geen voorbarige conclusies over toepassing van effluent

Verworpen Amendement 2 - PvdD - Focus op impact waterdoelen

Verworpen Amendement 3 – PvdD - Samen voor een meer dierbewuste organisatie

Moties

Ingetrokken Motie 1 - WN - Stop bevissing van onze Dommelbeken die niet KRW proof zijn

Aangehouden Motie 2 - WN - Evenredige bijdrage nul-lijn afvalwater

Ingetrokken Motie 3 - AWP - Water spotgoedkoop

Ingetrokken Motie 4 - CDA - Investeren in rwzi's om beter te zuiveren

Aangehouden Motie 5 – 50Plus en VVD - Water en bodem sturend geldt voor iedereen

5 **Sluiting**

Overzicht toezeggingen AB-vergaderingen

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
21-05-2025	Aangenomen motie WN en toezegging 4.3 Ontwerp kostentoedelingsverordening watersysteemheffing Waterschap De Dommel 2026 Verrijking waterschapsbelasting toepassen financiële prikkels Verzoekt het DB om: - In UwV verband een aanpassing in het wettelijk kader van het belastingstelsel te bepleiten zodanig dat er ook financiële prikkels in de waterschapsheffing mogelijk zijn om de gewenste veranderingen in omgaan met water (minder vervuilen, de vervuiler betaalt, profijtbeginnel, vergoeding waterdiensten, etc.) te stimuleren. - Het AB op jaarlijks te informeren over de ontwikkelingen en studies hierover, alsook de voortgang van initiatieven hiertoe bij de UwV. N.a.v. vraag van mevrouw Van der Zanden zegt <i>de heer Lokin</i> toe dat het AB op de hoogte zal worden gehouden als er ontwikkelingen zijn in de uitgangspunten op basis waarvan het gesprek wordt gevoerd met het ministerie van I&W.	Vincent Lokin	Loopt Op dit moment laat het ministerie van I&W onderzoeken hoe de waterschapsbelastingen toekomstbestendiger gemaakt kunnen worden. In dit vervolgtraject wordt in ieder geval aan de volgende onderwerpen aandacht besteed: prijsprikkels bij het gebruik en het onttrekken van water, de zuiveringsheffing meer laten aansluiten bij de omvang van de huishoudens en een eventuele aanscherping van het profijtbeginnel. De onderzoekers richten zich op vraagstukken waar de meest recente wetwijziging per 1 januari 2026 nog onvoldoende antwoord op geeft. Het onderzoek moet een maatregelenpakket opleveren waar naar aanleiding van het ministerie van I&W vervolgens een beleidsvormingstraject kan opstarten. De Unie van Waterschappen is ambtelijk aangesloten bij de begeleidingscommissie van het onderzoek. Eerder heeft de minister van IenW aangegeven dat medio 2026 de eerste onderzoeksresultaten werden verwacht. Tijdens de uitvoering van het onderzoek is echter gebleken dat meer tijd nodig is. Derhalve is het onderzoek verlengd tot het najaar van 2026. Na afronding van het onderzoek wordt bezien welke vervolgstappen wenselijk zijn. Een van de vervolgstappen van de Unie van Waterschappen is het opstellen van een reactie namens de waterschappen op het onderzoeksrapport. Deze reactie wordt in afstemming met de waterschappen voorbereid. Een concept-reactie wordt naar verwachting in het voorjaar van 2027 aan de waterschappen voorgelegd.
21-05-2025	Aangenomen Motie CDA 6.1 KRW-Impuls Brabant Inzicht biedt perspectief Verzoekt het DB om: - Onderzoeksresultaten over ecologische en chemische kwaliteit van onze beken actief te delen met inwoners, bijvoorbeeld via het waterschapsblad, veldbezoeken, en informatiebijeenkomsten; - In communicatie voor zover mogelijk aan te geven welke partijen verantwoordelijk zijn voor welke vormen van vervuiling, om	Mado Ruijs	Loopt Afgelopen maanden is de KRW ambassadeur voor ons gebied gestart. Via die lijn is en wordt veel gedaan over het betrekken van gemeenten. Acties om het bredere publiek meer te betrekken zijn in voorbereiding, hiervoor wordt nadrukkelijk ook gekeken naar de samenwerking met anderen (SMWK en Brabants Netwerk Medicijnen uit Afvalwater)

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
	bewustwording en gezamenlijke verantwoordelijkheid te bevorderen; 3. Extra aandacht te geven aan heldere en open communicatie over noodzakelijke maatregelen, met als doel samenwerking en draagvlak te creëren. 4. Andere overheden, zoals gemeenten en provincie, actief te betrekken bij deze aanpak en hen te vragen dit beleid te ondersteunen en versterken.		Ook voor bedrijven is duidelijk aandacht voor “bewustwording” onder meer bij “Grip op indirecte lozingen” die in juni wordt behandeld in de commissies.
21-05-2025	Aangenomen Motie Ongebouwd 6.1 KRW-Impuls Brabant Maatwerk als motor voor de KRW-impuls - De provincie nadrukkelijk te verzoeken om - Binnen de KRW-impuls zoveel mogelijk maatwerk toe te passen; - De uitkomsten van het participatietraject te delen met het bestuur van Waterschap de Dommel; - Eerst in te zetten op het stimuleren van gebiedsgerichte maatwerkoplossingen, in nauwe samenwerking met lokale partijen; - De boodschap uit te dragen tot 2030 vooral te stimuleren en verleiden, waarbij het gebruik van dwingend instrumentarium alleen als laatste middel kan worden ingezet, volgens de uitgangspunten van de Watertransitie en WBP5; - De voortgang hiervan actief terug te koppelen aan het algemeen bestuur en daarbij in ieder geval een eerste update te geven voor Q4 2025	Mado Ruijs	<i>Loopt</i> De afstemming met de Provincie loopt volop. Daarnaast zijn de voorbereidende gesprekken gaande over een nieuwe Maatwerkovereenkomst (MOK). Hierover kan op een later moment informatie worden gegeven.
21-05-2025	Toezegging ingetrokken motie PvdD – AWP 6.1 KRW-Impuls Brabant 4. Motie PvdD AWP - Maak een vuist tegen schadelijke huis tuin en keuken middeltjes Inhoud motie Maak een vuist tegen schadelijke huis tuin en keukenmiddeltjes - Om vanuit de verantwoordelijkheid voor waterkwaliteit in ons waterschapsgebied er bij het Rijk nadrukkelijk op aan te dringen dat de verkoop van voor water schadelijke huis- tuin- en keukenmiddelen aan banden moet worden gelegd. - Bij de provincie Noord Brabant en de andere twee waterschappen te bepleiten hier samen in op te trekken.	Mado Ruijs	<i>Afgehandeld</i> De portefeuillehouder heeft hier in meerdere gremia aandacht voor gevraagd, evenals als onze public affairs medewerker. Dit is een onderwerp dat in regulier beleid wordt verankerd.

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
	Vanwege het op korte termijn verstrijken van de KRW doelen (2027) dit jaar stevig een publiekscampagne hierop in te zetten en hierbij de mogelijkheid te verkennen om hierbij samen te werken met milieuorganisaties.		
21-05-2025	Toezegging 8. Rondvraag <i>De heer Tholen</i> antwoordt op een vraag van de heer Van Gerven dat de gedragscode op 1 april jl. is ingegaan. Er wordt momenteel uitgezocht wat de code betekent voor het onderhoud en beheer, met name op het gebied van ecologie. Dus het voorlopen, maar ook de manier van werken: maaien of klepelen. Er zijn verschillende zaken aangescherpt en er wordt nu gekeken welke ruimte er nog is om dingen te doen met de machines die er zijn. De conclusies zal hij met het AB delen in een waterbrief.	Martijn Tholen	<i>Afgehandeld</i> In de commissie VWDV van 3 september 2025 heeft portefeuillehouder Martijn Tholen een mondelinge toelichting gegeven over de stand van zaken van de implementatie van de gedragscode (in vervolg op de waterbrief van 20 maart 2025). Met het op 30 juni 2026 verstuurd persbericht is het AB -voor verzending naar de media en agrarische vakbladen- geïnformeerd over het spanningsveld van de nieuwe maairegels. Als er meer te melden is, volgt een waterbrief en/of mededeling in de commissie VWDV.
02-07-2025	Toezegging n.a.v. ingetrokken motie CDA 4.1 Bestuursrapportage (Burap) 2025-1 en wijziging Beleidsbegroting 2025 i.v.m. pilot herwaardering beekdalgronden 1. Motie Doelmatigheid is cruciaal voor behalen doelen Het verzoek aan het DB was: - Bij de volgende BURAP aan te geven hoe het Dagelijks Bestuur invulling wil gaan geven aan de beoordeling van doelmatigheid van uitgaven, zowel in de gewone exploitatie als bij nieuwe projectvoorstellen. - Daarbij ook aan te geven hoe de relatie tussen doelen en inzet van middelen expliciet en kwantitatief kan worden gemaakt, bijvoorbeeld via maatschappelijke business cases of andere geschikte methoden. - Waar mogelijk al in BURAP 2 een begin te maken met het leggen van deze relatie tussen doelen en middelen, zodat dit systematisch kan worden meegenomen in de beleidsbegroting 2026. De toezegging waardoor bovenstaande motie is ingetrokken is: Het DB wil bij het nieuwe begrotingsjaar de plancyclus opnieuw inzetten. De eerste stap daarin is de beleidsbegroting die in november wordt vastgesteld. De gedachte is een inspanningennetwerk te verrijken met indicatoren die de toegevoegde waarde van die inspanningen kunnen kwantificeren. Dit is een groeiproces, omdat de onderwerpen waarmee het waterschap zich bezighoudt, zich niet altijd lenen voor concrete, eenduidig gekwantificeerde grootheden.	Vincent Lokin	<i>Loopt</i> Op dit moment wordt de DRIN (Doelen – Resultaten – Inspanningen – Netwerk)- methodiek vanuit het WBP5 uitgewerkt, waarbij de waterketen als casus wordt gebruikt om relevante informatie te verzamelen en te structureren. Deze eerste uitwerking vormt de basis voor verdere doorontwikkeling richting het WBP6. Het doel is dat de methodiek zodanig is uitgewerkt, dat deze direct kan worden toegepast bij het opstellen van het WBP6. Vanaf de Beleidsbegroting 2027 wordt de DRIN-methodiek gebruikt als onderdeel van het sturingsmodel.

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
02-07-2025	6.1. SNB Investeringsvoorstel upgrade lijn 1 + 4 De heer Peeters zegt toe dat er bij een volgend investeringsvoorstel van SNB ook een paragraaf wordt opgenomen over de impact op de schuldenquote.	Bas Peeters	<i>Loopt</i> Dit wordt opgenomen in het volgende investeringsvoorstel, beoogd <i>eerste kwartaal 2027</i> . Het voorbehoud bij de planning is gerelateerd aan de vereiste natuurvergunning.
02-07-2025	8 Rondvraag <i>De heer Verhoeven</i> stelt dat de provincie wel eens pluimen uitdeelt aan mensen die dingen goed doen. Hij doet de suggestie aan mensen die iets goeds doen op het gebied van water iets uit te reiken, bijvoorbeeld een druppel in een kunstwerkje. <i>De voorzitter</i> vindt dat een leuke suggestie die hij ter harte neemt. Hij komt daarop later terug.	Erik de Ridder	<i>Loopt</i> We komen hierover in oktober met een update naar het AB.
05-11-2025	Gecombineerde commissievergadering – Toezegging 2 Het DB zal op een gepast moment de commissie WKWK informeren over de laatste stand van zaken wat betreft het effluenthergebruik.	Bas Peeters	<i>Loopt</i> Momenteel is een propositie in voorbereiding voor effluent hergebruik. Eind 2026 wordt deze opgeleverd. Op basis daarvan wordt het AB geïnformeerd, verondersteld Q1 2027
05-11-2025	Gecombineerde commissievergadering – Toezegging 3 Het DB zal op een gepast moment de commissie WKWK informeren over de laatste stand van zaken wat betreft het Samenwerkingsverband Schone Maaswaterketen.	Bas Peeters	<i>Loopt</i> Eind 2026 volgt een waterbrief op basis van actualiteiten.
26-11-2025	Toezegging n.a.v. ingetrokken motie CDA Extra leidend principe gericht zuiveren op KRW-probleemstoffen en medicijnresten 6.1 Visie Schoon en gezond water <i>De heer Peeters</i> zegt naar aanleiding van motie 2 van het CDA toe dat hij nog deze bestuursperiode nog met een afwegingennotitie komt met daarin de aard en de omvang van de meetprogramma's die bij de rwzi's worden gehanteerd.	Bas Peeters	<i>Loopt</i> Waterbrief of mededeling in commissie WKWK beoogd voor Q1 2027.
26-11-2025	Aangenomen motie 1 PvdA 6.1 Visie Schoon en gezond water Verkenning naar verwerking maatschappelijke kosten in het drinkwatertarief (PvdA) Verzoekt het DB om:	Bas Peeters	<i>Loopt</i> De intentie van de motie heeft de aandacht van de dagelijks bestuurders bij bestuurlijke gesprekken. Opvolging maakt tevens onderdeel uit van de Uitwerking Visie Schoon en gezond water. Dit najaar volgt een terugkoppeling over de motie naar het AB.

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
	- Verkennende gesprekken te voeren over de mogelijkheden om alle maatschappelijke en milieukosten van watergebruik te kunnen verrekenen; - Hierover het gesprek aan te gaan met de provincie Noord-Brabant, Brabant Water en de andere Brabantse waterschappen; - Hierover te rapporteren aan het AB medio 2026		
11-02-2026	4.1 Herijking P&C-cyclus Toezegging De heer de Ridder zegt toe de vraag over het invullen van de realistische jaareindeverwachting van mevrouw Aerds mee te nemen naar de heer Lokin. Die kan dan wellicht inzicht verschaffen aan de commissie BCF hoe aan deze ambitie verder invulling wordt gegeven.	Vincent Lokin	<i>Afgehandeld:</i> Dit is meegenomen in het AB-voorstel Jaareindeverwachting 2026-2 dat voorligt in de AB-vergadering van 30 september 2026.
11-02-2026	Aangenomen motie 1 WN 4.2 WBP6: Plan van Aanpak Vraag de toekomst naar de toekomst Spreekt de wens uit dat: Middelbare scholieren, studenten en andere jongeren actief en op een laagdrempelige manier betrokken worden bij de totstandkoming van WBP6.	Erik de Ridder	<i>Loopt</i>
11-02-2026	Aangenomen motie 2 WN 4.2 WBP6: Plan van Aanpak Goede basis voor verstedelijkingsafspraken Het AB spreekt uit dat:: – Dat de wateropgaven in stedelijk en bebouwd gebied een belangrijk thema zijn voor het WBP6, en daarmee voor het proces om dit programma op te stellen. – Dat het wil toewerken naar een WBP6 waarin een duidelijke basis staat voor het maken van bestuurlijke afspraken met medeoverheden en private partijen over verantwoordelijkheden, financiering, rollen, samenwerking en innovatie op het snijvlak van ruimtelijke (stedelijke) ontwikkeling en wateropgaven. – In de tussentijd alle kansen die zich voordoen met beide handen aangegrepen moeten worden om de genoemde bestuurlijke afspraken met medeoverheden en private partijen al te maken.	Erik de Ridder	<i>Loopt</i>

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
11-02-2026	Aangenomen motie 1 Ongebouwd 5.1 Nazorg hoogwatercalamiteit 2023 en 2024 Pilot gebiedstafels Verzoekt het DB om: 1. een pilot Gebiedstafel Water & Bodem te starten in één concreet deelgebied (beekdal of stroomgebied) in de Kempen, bijvoorbeeld zoals beschreven in de bijlage bij deze motie. Een tweede pilot zou gevonden kunnen worden in een ander deelgebied waar (mogelijk door ervaren overlast) energie is. 2. de uitkomsten van deze evaluatie, inclusief een advies over opschaalbaarheid, ter besluitvorming voor te leggen aan het Algemeen Bestuur;	Fabian Tijhof	<i>Loopt</i> Het AB is geïnformeerd over de stand van zaken in de waterbrief gepubliceerd d.d. 19-08-2026
11-02-2026	Toezegging na ingetrokken motie 2 BBB – Afwenteling stedelijk gebied 5.1 Nazorg hoogwatercalamiteit 2023 en 2024 Het verzoek aan het DB was: 1. Actief te sturen op beperking van afvoer van stedelijk water naar beekdalen in het landelijk gebied, door fysieke maatregelen in stedelijk gebied te bevorderen zoals: • water vasthouden en infiltreren, • toepassing van retentiebekkens, wadi's, groene daken en waterpleinen, • andere duurzame stedelijke watermaatregelen die de piekafvoer reduceren. 2. Naast financiële maatregelen zoals compensatie en schadevergoeding in te zetten, expliciet te zorgen voor fysieke maatregelen in stedelijk gebied die de feitelijke waterafvoer naar het landelijk gebied beperken, met oog voor de langdurige en complexe uitvoering hiervan. 3. Bij stedelijke uitbreidingen in het beheergebied expliciet rekening te houden met de hydraulische effecten op het landelijk gebied, zodat afwenteling van water wordt voorkomen. 4. Structurele monitoring en rapportage van de waterafvoer naar beekdalen in het landelijk gebied te realiseren, zodat effecten van stedelijke ontwikkeling en genomen maatregelen aantoonbaar worden gevolgd. 5. In samenhang met gemeenten en andere partners te zoeken naar integrale oplossingen waarbij stedelijk waterbeheer en landschapsbeheer hand in hand gaan, in lijn met de Omgevingswet en het principe water en bodem sturend.	Bas Peeters / Vincent Lokin	<i>Loopt</i> Het AB wordt in het vierde kwartaal van 2026 geïnformeerd over de opvolging van deze toezegging.

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
	6. Het AB uiterlijk in Q3 van 2026 te informeren over de voortgang op de 5 actiepunten om het afwentelen van stedelijk water terug te dringen.		
11-02-2026	Toezegging na ingetrokken motie 3 PvdD – Eerlijke informatie en een goede relatie 5.1 Nazorg hoogwatercalamiteit 2023 en 2024 Het verzoek aan het DB was: – De standpunten van het waterschap over de watertransitie duidelijk weer te geven op de website. – Als hoeder van water een vorm te vinden om de aan medeoverheden gegeven adviezen over ruimtelijke projecten/ontwikkelingen en lozingsvergunningen in begrijpelijke taal te publiceren, bijvoorbeeld op de website of een andere logische plek. – Een concreet overlegconcept met gebieden (stedelijk en niet-stedelijk) uit te werken — zoals gebiedstafels — waarin wordt samengewerkt aan de watertransitie om ons samen weerbaar te maken voor zowel droogte als wateroverlast.	Fabian Tijhof	<i>Loopt</i> M.b.t. de eerste 2 punten zal het AB in het <i>vierde</i> kwartaal middels een Waterbrief worden geïnformeerd. Het derde punt wordt meegenomen in het vervolg op de motie m.b.t. contact met omgeving.
25-03-2026	4.2 Zienswijzeprocedure ontwerpbegroting 2027 Het Waterschapshuis <i>De heer Tijhof zegt naar aanleiding van een vraag van mevrouw Lammers toe dat hij bij de gemeenschappelijke regelingen waarbij hij betrokken is, erop zal wijzen dat er mogelijkheden zijn om de vergaderingen te streamen, zodat zij openbaar zijn.</i>	Fabian Tijhof	<i>Loopt</i> In het derde kwartaal volgt een waterbrief met een totaaloverzicht van Verbonden Partijen, de rol van het AB en vorm van openbaarheid.
25-03-2026	Toezegging na ingetrokken Motie 1 - Doen wat nodig is en zorgvuldig met de middelen omgaan (VVD) 5.1 Actieplan biodiversiteit Het verzoek aan het DB was: • In de tweede helft van 2027 en uiterlijk vóór de behandeling van de Beleidsbegroting 2028 een verdere uitwerking van het ABP te presenteren aan het AB. • In deze uitwerking: - o Concrete doelen en een geactualiseerd overzicht van benodigde middelen en financiën per scenario op te nemen. - o Een duidelijke koppeling te maken met wettelijke prestaties voor biodiversiteit.	Mado Ruijs	<i>Loopt</i>

Toegezegd in AB	Actie / toezegging	PH	Status
	o Inzichtelijk te maken welke koppelkansen er zijn voor biodiversiteit in verbinding met andere wettelijke taken.		
25-03-2026	7.2 Aangenomen Motie vreemd WN - Verkenning en Opstellen Calamiteitenbeleid Waterschaarste Verzoekt het DB om: I. Een beeldvormende bijeenkomst rond de kennisverbreding en verdieping van calamiteitenregeling voor waterschaarste te organiseren. Daarin wordt o.a. het bestaande calamiteitenbeleid, de (on)mogelijkheden voor sturing van het watergebruik door het waterschap in een dergelijke situatie, de technische en juridische mogelijkheden om te komen tot toedeling bij waterschaarste en eventueel daartoe benodigde onderzoeken/gegevensverzameling toegelicht. N.B. In de aanloop naar deze motie is gebleken dat er bij vele fracties verwarring rond termen bestaat, er behoefte is aan meer kennis en achtergrond van een calamiteitenregeling waterschaarste, en men daarover met elkaar in gesprek wil gaan (bundeling zienswijze waterschaarste beschikbaar). II. Het vraagstuk waterschaarste, en de wenselijkheid van een calamiteitenregeling in geval van waterschaarste bij de beleidsontwikkeling in het kader van WBP-6 mee te nemen en het AB zo nodig tot besluitvorming stukken daartoe voor te leggen.	Mado Ruijs	<i>Afgehandeld:</i> Behandeld in beeldvormende bijeenkomst 9 september 2026.
20-05-2026	4.1 Burap 2025-3 en jaarrekening 2025 De heer Lokin zegt ten aanzien van de lijvigheid van de stukken toe de volgende keer een leeswijzer te laten toevoegen, waarin het algemeen bestuur wordt geïnformeerd welke passages bestuurlijk relevant zijn en welke delen ter informatie zijn opgenomen.	Vincent Lokin	<i>Loopt</i>
20-05-2026	Toezegging n.a.v. aangehouden motie vreemd CDA 7.2 Motie vreemd CDA – Het huis dat water snapt De heer Peeters zegt toe voor of direct na de zomervakantie een waterbrief te maken voor haalbaarheidsstudies.	Bas Peeters	<i>Loopt</i> Waterbrief beoogd september 2026.

Gecom. Cie 24-06-2026	2. Burap 2026-1 De portefeuillehouder informeert het AB in de volgende commissievergadering (bij de terugkoppeling portefeuillehouder) over de voortgang van de droogteagenda.	Mado Ruijs	<i>Loopt</i> Een terugkoppeling is gegeven in de beeldvormende bijeenkomst 9 september. In het vierde kwartaal volgt een waterbrief.
Gecom. Cie 24-06-2026	2. Burap 2026-1 Het DB geeft in de Burap 2026-2 een toelichting op de bestrijding/ontwikkeling van invasieve exoten (inclusief wie voor welk probleem de kartrekker is en wat de voortgang is).	Martijn Tholen	<i>Loopt</i>
Gecom. Cie 24-06-2026	2. Burap 2026-1 Het DB besteedt in de Burap 2026-2 meer aandacht aan hoe, vanuit de organisatieverandering, wordt gestuurd op efficiency.	Vincent Lokin	<i>Loopt</i>
Gecom. Cie 24-06-2026	2. Burap 2026-1 Het DB informeert het AB in een waterbrief over de reactie die het heeft gegeven aan de Kempische boerencollectieven naar aanleiding van het aangeboden rapport. Dit gebeurt nadat er eerst richting de collectieven zelf over is gecommuniceerd.	Bas Peeters	<i>Loopt</i>
Gecom. Cie 24-06-2026	3. Voorjaarsnota 2027-2032 Het DB informeert het AB in de eerstvolgende majeure projectenrapportage nader over de stand van zaken met betrekking tot (de vergunning voor) de mechanische zuivering in Tilburg.	Bas Peeters	<i>Afgehandeld:</i> Is meegenomen in de Majeure projecten rapportage waterketen
Gecom. Cie 24-06-2026	3. Voorjaarsnota 2027-2032 In de beeldvormende bijeenkomst over de Beleidsbegroting 2027 wordt ook expliciet aandacht besteed aan de vervolgstappen met betrekking tot de opbrengst van de Taskforce (inclusief onderbouwing en tijdspad).	Erik de Ridder	<i>Loopt</i> Dit wordt in het najaar behandeld.
08-07-2026	Toezegging n.a.v. ingetrokken motie CDA – Investeren in rwzi's om beter te zuiveren 4. Voorjaarsnota 2027-2032 <i>De heer Peeters</i> zegt toe het AB inzicht te geven in de huidige programmering voor zowel een verbeteropgave als een instandhoudingsopgave bij de verschillende rwzi's en het AB te informeren welke opgaven per rwzi de komende jaren zijn gepland. Dat geeft inzicht in wat er al gebeurt. Bovendien zegt hij toe dat het DB in het kader van asset management gaat verkennen wat de mogelijkheden zijn om de schoonwaterdoelen versneld te realiseren in de keten en daarover in Q1-2027 terug	Bas Peeters	<i>Loopt</i>

	te koppelen. Dat zijn dingen die volgens het DB haalbaar zijn. De huidige motie is vrij krap geformuleerd.		
08-07-2026	Toezegging n.a.v. ingetrokken motie WN – Stop bevissing Dommelbeken die niet KRW-proof zijn 4. Voorjaarsnota 2027-2032 De heer Lokin erkent dat nieuwe omstandigheden, bijvoorbeeld op het gebied van het klimaat, kunnen leiden tot aanpassing van de afspraken met de sportvisserijsector. Het DB zal in 2027 inventariseren wat nodig is en of er opties moeten worden ingebouwd in de vispachtovereenkomsten. Zo kan het waterschap vanaf 1 januari 2028, bij herziening van het eerste contract, ingrijpen als de visstand dat vereist. Dat kan zijn in verband met de waterkwantiteit, om redenen van temperatuur, of vanwege de ecologie in bredere zin. Randvoorwaarde is dat de sportvissector niet vervreemdt van het waterschap. Bovendien gelden de algemene randvoorwaarden voor acties van de overheid, dat het haalbaar, betaalbaar, uitvoerbaar en handhaafbaar moet zijn. Hij wil op die basis eind 2027 komen met een voorstel om deze optie in te bouwen in de sportviscontracten.	Vincent Lokin	<i>Loopt</i>
08-07-2026	Toezegging n.a.v. aangehouden motie WN – Evenredige bijdragen nul-lijn afvalwater 4. Voorjaarsnota 2027-2032 <i>De heer Peeters stelt over motie 2 dat hij na overleg met de directeurs en de organisatie bereid is te kijken op welke termijn het gevraagde uitvoerbaar is en wat de gevolgen ervan zijn. Hij zal daarop nog deze zomer terugkomen. Mevrouw Bemelmans kan dan bepalen of zij de motie alsnog wil indienen in de eerste cyclus in september.</i>	Bas Peeters	<i>Afgehandeld:</i> De waterbrief Opvolging aangehouden motie nullijn afvalwatertransport is op iBabs gepubliceerd d.d. 16-09-2026

Algemeen Bestuur

Dossiernummer 4673
Extern Zaak ID 0539384637
Vergaderdatum 30 september 2026
Agendapunt 4.1
Titel Rapportage verbonden partijen en overige
samenwerkingsvormen 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	30 september 2026

Kenmerk: 384637 / 406753

Aan het algemeen bestuur

Datum: 30 september 2026

Rapportage verbonden partijen en overige samenwerkingsvormen 2026

Voorstel

1. Kennis te nemen van de rapportage over verbonden partijen en overige samenwerkingsvormen 2026.
2. Aandachtspunten/kaders meegeven bij verbonden partijen, indien gewenst.

0. Korte samenvatting

Bijgaande rapportage bevat actuele informatie over ontwikkelingen bij die verbonden partijen waarmee Waterschap De Dommel een overeenkomst is aangegaan. Deze rapportage wordt jaarlijks aan het algemeen bestuur ter kennisname voorgelegd.

Het algemene beeld is dat de samenwerking van De Dommel met de verbonden partijen en overige samenwerkingsvormen goed verloopt.

Elke verbonden partij of samenwerkingsvorm kent een bestuurlijke vertegenwoordiger. Deze bestuurlijke vertegenwoordiger is verantwoordelijk voor de informatie van de betreffende verbonden partij/samenwerkingsvorm in deze rapportage.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Het algemeen bestuur wordt jaarlijks geïnformeerd over ontwikkelingen bij verbonden partijen en overige samenwerkingsvormen, door middel van een gestructureerde rapportage. Het algemeen bestuur kan aan de hand van deze ontwikkelingen kaders stellen en haar controlerende taak vervullen. Naast deze jaarlijkse rapportage staat het onderwerp Verbonden Partijen op de agenda van de reguliere commissie. Bij dit agendapunt worden door de portefeuillehouder de actuele ontwikkelingen in of rond de betreffende partijen uitgewisseld met de leden van de commissie.

1.2. Beleidscontext/Historie

In 2013 is door het algemeen bestuur besloten om een gestructureerde rapportage over samenwerkingsvormen toe te voegen aan de P&C cyclus en deze rapportage jaarlijks in september/oktober ter kennisname aan uw vergadering te sturen.

2. Doel/meetbaar effect

Het algemeen bestuur te informeren over verbonden partijen en in staat te stellen haar kaderstellende en controlerende rol te vervullen.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Voorstel 1: Kennis te nemen van de rapportage over verbonden partijen en overige samenwerkingsvormen 2026.

In de rapportage verbonden partijen wordt per verbonden partij actuele informatie gegeven over de doelstelling, activiteiten en prestaties. Daarnaast wordt gerapporteerd over actuele ontwikkelingen en beleidsmatige en financiële risico's. Deze aanpak is overeenkomstig de werkwijze zoals beschreven in de beleidsnota Good Governance, welke als bijlage ter informatie voor (nieuwe) bestuursleden aan dit bestuursvoorstel is toegevoegd. Daarnaast wordt gerapporteerd over de stand van zaken van overige samenwerkingsvormen met bestuurlijke relevantie.

Voorstel 2: Aandachtspunten/kaders meegeven bij verbonden partijen, indien gewenst.

Bij de P&C-cyclus van verbonden partijen is het niet altijd mogelijk om het algemeen bestuur aan de voorkant te betrekken. De P&C-cyclus van de verbonden partijen loopt namelijk niet altijd gelijk met die van ons algemeen bestuur. In dat geval krijgt ons algemeen bestuur achteraf de mogelijkheid om haar zienswijze kenbaar te maken.

Waterschap De Dommel heeft geen directe invloed op de P&C cyclus van de verbonden partijen (met een bestuurlijk en financieel belang). We hebben de P&C cyclus van de verbonden partijen in beeld gebracht. Deze planning van de verbonden partijen hebben we gelegd op onze P&C cyclus. We hebben in beeld gebracht wanneer we welke acties vanuit de P&C producten van de verbonden partijen kunnen verwachten c.q. moeten oppakken en wanneer die landen in het AB. In de gevallen dat de voorstellen qua moment van ontvangst niet meer in het bestuurlijke traject richting AB kunnen worden gebracht is dat in beeld gebracht. Hierbij is tevens in beeld gebracht wanneer het AB dan wordt meegenomen in de informatieoverdracht dan wel de ingediende DB-zienswijze ontvangt ter informatie/bevestiging. Dit voorstel is in de eindfase en zal op korte termijn worden voorgelegd aan het DB.

In de rapportage over verbonden partijen kan het algemeen bestuur ook bij het onderdeel "Aandachtspunten/kaders" hun zienswijze meegeven.

3.2. Risico's

De informatie over de samenwerkingsvormen zoals in de bijlagen opgenomen is gebaseerd op een momentopname. Indien sprake is van risico's welke gedeeld moeten worden met het bestuur, dan worden daar de geëigende momenten in de planning en control cyclus, zoals burap en jaarrekening voor gebruikt. Bovendien zijn de verbonden partijen vast onderdeel van de agenda van de commissie.

4. Financiën

Het financiële belang in de verbonden partijen kent een grote diversiteit. De verschillende belangen worden jaarlijks in de jaarrekening weergegeven.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

Niet van toepassing.

5.2 Externe communicatie:

Niet van toepassing.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:

Niet van toepassing.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):

1. Rapportage verbonden partijen 2026
2. Rapportage overige samenwerkingsvormen 2026
3. Definitie verbonden partij

Besluit

Rapportage verbonden partijen en overige samenwerkingsvormen 2026

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel zonder hoofdelijke stemming.

1. Kennis te nemen van de rapportage over verbonden partijen en overige samenwerkingsvormen 2026.
2. Aandachtspunten/kaders meegeven bij verbonden partijen, indien gewenst.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 september 2026.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Rapportage Verbonden partijen

geactualiseerd tot en met 1 juli 2026

Bijlage 1

Naam verbonden partij (VP)	Unie van Waterschappen (UvW)
Rechtsvorm	Vereniging
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Erik de Ridder, lid Algemene Ledenvergadering (ALV) Vincent Lokin, lid dagelijks bestuur Unie van Waterschappen
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	Behartiging van de belangen van de Nederlandse waterschappen op nationaal, Europees en internationaal niveau, alsmede de ontwikkeling van een gezamenlijke visie en het bepalen van gezamenlijke standpunten van haar leden en verlenen van service aan haar leden.
Relatie met beleidsveld	Alle beleidsvelden
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Het belang van WDD is qua financiën beperkt. Belangrijker is de borging van de (rol-) invulling van de strategische, operationele en uitvoerende taken op de verschillende beleidstafels door de Unie.
Ontwikkelingen verbonden partij	Rol van UvW om te komen tot gezamenlijke visievorming, standpuntbepaling en ondersteuning van de waterschappen bij de overall aanpak om te komen tot een nadere uitwerking. Het verlenen van service blijft een kerntaak maar de beweging van de UvW op het gebied van belangenbehartiging richting Rijk, Interprovinciaal Overleg (IPO) en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) neemt verder toe waarbij UvW in een aantal gevallen meer en meer ook een trekkers- / initiatiefrol namens de waterschappen vervuld, zoals bijvoorbeeld bij Energietransitie. De UvW blijft een ondersteunende rol spelen bij de ontwikkelingen rondom de rechtmatigheidsverantwoording, de verslaggevingseisen zoals BBV/BBVW/ commissie BADO en de ontwikkelingen rondom de ESG-verantwoording.
Beleidsmatige en financiële risico's	Extra aandacht voor digitalisering/ BIWA, Privacy en Omgevingswet (ook in relatie tot ICT ontwikkelingen Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)) blijft ook de komende jaren nodig. Naast Waterveiligheid (HWBP, de 10% projectgebonden eigen bijdragen en het behoud van de solidariteitsgedachten tussen de waterschappen), droogte is ook de wateroverlast en de toename van de weersextremen een bijzonder aandachtsgebied geworden. Na vorig jaar, het eerste jaar van de Rechtmatigheids-verantwoording (RMV), zal de UvW een ondersteunende rol vervullen bij de evaluatie van het effect van de invoering van de RMV en het delen van de eventuele leerervaringen bij de waterschappen.
Aandachtspunten/kaders	Het algemeen bestuur vraagt, net als in voorgaande jaren, aandacht voor risicovolle projecten (bijvoorbeeld rol UvW in traject van de digitale transformatie en cybersecurity in het algemeen (rol UvW in relatie tot het Waterschapshuis), HWBP en de DSO/ Omgevingswet) en de ontwikkelingen van de "verbetervoorstellen" uit het ("permanente") onderhoudsspoor van het (nieuwe) belastingstelsel.

Naam verbonden partij (VP)	Stowa
Rechtsvorm	Stichting
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Erik de Ridder, participant (niet vertegenwoordigd in bestuur)
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	Het (doen) verrichten van toegepast onderzoek ten dienste van instellingen belast met het beheer van watersystemen en waterketen, alsmede het vergaren en verankeren van deze kennis bij de deelnemers.
Relatie met beleidsveld	Alle beleidsvelden
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	
Ontwikkelingen verbonden partij	STOWA heeft een solide basis binnen de waterschappen opgebouwd. Naast kennisontwikkeling is kennisdeling een steeds groter thema. Ook de verbinding met de Unie van Waterschappen wordt gestimuleerd, bijvoorbeeld op gebied van circulariteit. De STOWA heeft een belangrijke coördinerende rol, onder meer voor circulaire economie in de EFGF (Energie- en Grondstoffenfabriek), in kennisopbouw en -deling voor klimaatadaptatie en andere relevante thema's zoals nieuwe stoffen waaronder PFAS en het realiseren van ecologische doelen KRW. Samen met Stichting RIONED is er nu ok meer aandacht voor infrastructuur afvalwatertransport en is het programma Professionaliseren AfvalwaterTransport (PAT) gestart.
Beleidsmatige en financiële risico's	n.v.t.
Aandachtspunten/kaders	In de nieuwe strategienota van de STOWA staat dat men vol inzet op kennis die daadwerkelijk effect heeft in de uitvoering van waterbeheerders. De organisatie blijft onafhankelijk, wetenschappelijk zorgvuldig en vraaggestuurd, maar kiest nadrukkelijk voor een actievare, agenderende rol. Kennis moet niet alleen worden ontwikkeld, maar ook landen, doorwerken en leiden tot ander gedrag en betere keuzes bij waterbeheerders, bestuurders en beleidsmakers.

Naam verbonden partij (VP)	Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB)
Rechtsvorm	Vereniging
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Erik de Ridder (voorzitter) Mado Ruijs (bestuurslid) Henk Kielenstijn (secretaris en penningmeester)
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	De NBWB behartigt de gemeenschappelijke belangen van de Brabantse waterschappen in de provincie Noord-Brabant.
Relatie met beleidsveld	Alle beleidsvelden
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Belangenbehartiging en samenwerking op onderwerpen die het eigen stroomgebied overstijgen.
Ontwikkelingen verbonden partij	De NBWB richt zich meer en meer op het afstemmen van onderwerpen en standpunten en daarmee gezamenlijk optreden door of namens de deelnemende waterschappen naar externe partners/partijen.
Beleidsmatige en financiële risico's	De NBWB kent een eigen begroting die wordt voorgelegd aan het bestuur. De staf-ondersteuning van de NBWB wordt separaat doorbelast.
Aandachtspunten/kaders	De bestuurlijke actualiteit is veelal richtinggevend/ bepalend voor de aandachtspunten. Jaarlijks worden de onderwerpen besproken en afgestemd met het bestuur en wordt besloten of mogelijke onderwerpen tot een nieuwe bestuursopdracht leiden.

Naam verbonden partij (VP)	Nederlandse Waterschapsbank N.V.
Rechtsvorm	N.V.
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Vincent Lokin; lid Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA)
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	De NWB Bank is een vooraanstaande financiële dienstverlener voor de overheidssector. Voor gemeenten, provincies, instellingen voor volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu, arrangeert de bank korte en langlopende kredieten. Doelstelling van de bank is het zo gunstig mogelijk en op maat aanbieden van de gewenste financieringen.
Relatie met beleidsveld	Bestuur en Bedrijfsvoering
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Belang van WDD in en op beleid van NWB is beperkt. Focus is gericht op beleid inzake uitkeren dividend en de borging van de continuïteit van de beschikbaarheid van kredieten tegen aantrekkelijke tarieven.
Ontwikkelingen verbonden partij	De ontwikkelingen rondom de kaders vanuit de ECB (o.a. Bazel III) als specialistische bank en de effecten van deze kaders op het dividendbeleid worden blijvend gevolgd. Daarnaast is vanuit de wet- en regelgeving de NWB aangepast en is de NWB een structuurvennootschap geworden (wijziging: invulling met Raad van Commissarissen).
Beleidsmatige en financiële risico's	Politiek rondom (de kaders voor) dividenduitkering blijft een bijzonder aandachtspunt, waarbij de problematiek van de renteontwikkeling (mede in relatie tot de ontwikkeling van de staatsschuld) een rol speelt.
Aandachtspunten/kaders	Bevestiging van het dividendbeleid.

Naam verbonden partij (VP)	AQUON
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Fabian Tijhof, lid AB
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	AQUON, Instituut voor wateronderzoek en advies, levert haar diensten voornamelijk aan de negen waterschappen en hoogheemraadschappen Aa en Maas, De Dommel, Schieland en de Krimpenerwaard, Delfland, Rijnland, Hollandse Delta, Brabantse Delta, Rivierenland en De Stichtse Rijnlanden. AQUON biedt het gehele proces van monsternamen tot en met onderzoek van water en advisering aan. De organisatie bestaat uit circa 175 medewerkers. AQUON streeft ernaar ketenpartner van de waterschappen te zijn voor de doelstellingen 'schoon water' en 'natuurlijk water' ten aanzien van water gerelateerd onderzoek en advisering over het natte milieu.
Relatie met beleidsveld	Alle beleidsvelden
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Waterschap De Dommel is deelnemer in de Gemeenschappelijke regeling AQUON.
Ontwikkelingen verbonden partij	De centralisatie van AQUON in Houten is een feit en de ervaringen zijn positief. De medewerkers zijn enthousiast over hun werkomgeving, die de samenwerking ten goede komt. De ingezette lijn van efficiencyverhoging, verbetering van de dienstverlening en samenwerken blijkt succesvol. Voor 2027 is deze succesvolle strategie van groei, innovatie, efficiency en ketenregie vertaald naar de begroting 2027. De waterschappen verwachten na 2028 een geleidelijke afname van de werkomvang na een laatste groeispurt in het kader van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Deze lijn is te herkennen in de meerjarenbegroting en lijkt realistisch te zijn. In 2027 zal er een nieuwe eigenaar toetreden (Waterschap Limburg). Daarnaast zit Waterschap Scheldestromen in de fase om ook toe te treden vanaf 2028 of later. Hierbij wordt rekening gehouden met onderwerpen als logistiek en personeel in relatie tot ruimte-invulling huisvesting en werkdruk / bezetting.
Beleidsmatige en financiële risico's	Afrekenverschillen in de exploitatie van AQUON (begroting versus realisatie) worden tijdig(er) gesignaleerd en beheerst. De waterschappen en AQUON samen streven ernaar om de vraag vooraf en uiteindelijke werkelijke werkzaamheden beter in te schatten, mede als gevolg van de wijzigingen in de governance (rol werkgroep vraagarticulatie, controllersoverleg en platform eigenaren).
Aandachtspunten/kaders	De toetreding van nieuwe deelnemende waterschappen en de hiermee gepaard gaande wijziging in de GR.

Naam verbonden partij (VP)	Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Fabian Tijhof, lid AB
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	Het Waterschapshuis (HWH) is de regie-, beheer- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van informatievoorziening. De regeling is getroffen om de informatie- en bedrijfsprocessen van de waterschappen te ondersteunen en te voorzien in een behoefte van algemeen belang.
Relatie met beleidsveld	Bestuur en Bedrijfsvoering
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Waterschap De Dommel is deelnemer in de Gemeenschappelijke regeling HWH.
Ontwikkelingen verbonden partij	Afgelopen jaren is veel ingezet op het project en programma gestuurd werken. In het programmatisch werken wordt extra aandacht geschonken aan de ondersteuning van de waterschappen op het gebied van de digitale transformatie, privacy & AVG en risicomanagement / cybersecurity. De ontwikkeling rondom de NIS2-richtlijn, zorgt voor meer eisen aan de verslaglegging binnen de waterschappen.
Beleidsmatige en financiële risico's	HWH werkt opdracht gestuurd en de grip op de financiën en risico's is hierdoor verbeterd. Het aantal projecten van HWH ontwikkelt zich gestaag in het licht van de digitale transitie, digitale transformatie & informatieveiligheid en de aandacht van ICT / Datamanagement, ook in relatie tot ICT beveiligingen en privacy. Aandachtspunt blijft om de HWH-projecten met voldoende waterschapmedewerkers te bemensen. Wanneer de deelnemende waterschappen hierin onvoldoende slagen blijft ook inhuur van de markt nodig, wat qua beschikbaarheid capaciteit en beheersing van de kosten extra risico's met zich meebrengt.
Aandachtspunten/kaders	Binnen HWH vormen de leden van het Opdrachtgeversplatform voortaan het I-beraad. Waar voorheen het I-beraad werd gevormd door directeuren, verschuift de invulling van de aansturing nu van directeuren naar managers naar senior medewerkers. In het najaar 2023 is een externe audit (1-meting) op het gebied van volwassenheidsniveau in relatie tot cybersecurity uitgevoerd. Het resultaat is gedeeld met de UvW (CBCF). De resultaten laten een licht positieve ontwikkeling zien voor Waterschap De Dommel. Deze lijn zal moeten worden doorgetrokken om het gewenste volwassenheidsniveau (4) te gaan halen bij een volgende externe audit in het najaar van 2026.

Naam verbonden partij (VP)	NV Slibverwerking Noord-Brabant (SNB)
Rechtsvorm	N.V.
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Bas Peeters, lid AVA
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	Het tot stand brengen van en het in stand houden van de duurzame exploitatie van een slibverwerkingsinstallatie voor de verwerking van zuiveringsslib dat in beginsel afkomstig is van de deelnemende waterschappen.
Relatie met beleidsveld	Waterketen
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Waterschap De Dommel is samen met 6 andere waterschappen aandeelhouder van SNB en heeft een belang van 17,01% in het aandelenkapitaal van SNB.
Ontwikkelingen verbonden partij	Om invulling te geven aan het ondernemingsplan 2021-2026 'Samen Natuurlijk Beter' wil SNB onder andere 4 speerpuntprojecten uitvoeren. Hiervoor is instemming nodig van de aandeelhouders van SNB, zowel voor de uitvoering van de projecten als voor de financiering van de projecten met eigen en vreemd vermogen. Stand van zaken van de 4 speerpuntprojecten: - Upgrade lijn 1 + 4: verloopt volgens planning en verwacht wordt dat in februari 2027 alles in bedrijf genomen wordt; - Fosfaatterugwinning: de Raad van Commissarissen en de Directie van SNB hebben op 1 juli 2026 het concept-investeringsvoorstel voor de realisatie van de fosforrecyclingfabriek besproken. Zowel de Raad van Commissarissen als de Directie onderschrijven de strategische meerwaarde van het project voor SNB en spreken hun vertrouwen uit in de samenwerking met SusPhos. De gezamenlijke ambitie om de fosforrecyclingfabriek in Moerdijk te realiseren blijft onverminderd bestaan. Tegelijkertijd is geconcludeerd dat, gelet op de omvang, complexiteit en het innovatieve karakter van de investering, een aantal onderdelen van het investeringsvoorstel nog nadere uitwerking en onderbouwing vraagt voordat een definitief investeringsbesluit aan de aandeelhouders kan worden voorgelegd. Streven is besluitvorming door ons AB op 18 november 2026. Dit onder voorbehoud van ontwikkelingen omtrent de natuurvergunning waarover SNB in overleg is met de provincie; - Stikstofterugwinning: er ligt nu een definitief programma van eisen. Er zijn nog 3 partijen over, eind augustus 2026 zal er een keuze gemaakt worden. De partijen zullen een aanbieding doen in 2 fasen. Er is op dit moment nog niet te zeggen wat de investeringen zullen worden. Het zal in de duurste variant rond de € 20 à € 25 mln. zijn. De financiering staat nog open. Het ligt er helemaal aan welke variant gekozen gaat worden; - Zwavelterugwinning: er is een conceptueel ontwerp gemaakt voor de zwavelrecyclingfabriek. Dit ontwerp is geëvalueerd waarbij twee belangrijke technische aandachtspunten zijn geconstateerd. Ten eerste het risico op kristallisatie in de zwavelrecyclingfabriek en ten tweede het risico dat er gips achterblijft in het teruggewonnen natronloog. Dit laatst heeft mogelijk gevolgen voor het dichtgroeien van de rookgaswassers waar het SO₂ met natronloog wordt afgevangen. Naast deze technische aandachtspunten had SNB meer verwacht van de business case. Daarom is besloten dit project voorlopig stop te zetten. Wel worden de ontwikkelingen in de markt in het oog gehouden die de

	technische uitdagingen weg kunnen nemen dan wel de business case kunnen verbeteren. Er is nog een 5^e project toegevoegd: CO2-afvang. Hiervoor wordt een pilotonderzoek opgezet met behulp van een mobiele pilotinstallatie. In de loop van 2026 moet duidelijk worden of deze pilot doorgang gaat vinden. De daadwerkelijke pilot wordt dan in 2027 uitgevoerd.
Beleidsmatige en financiële risico's	De beschikbaarheid van voldoende verwerkingscapaciteit voor de eigen aandeelhoudende waterschappen in relatie tot de benodigde bezetting van de installatie (bouw energiefabrieken) en de ontwikkelingen op de slibmarkt is bijzonder aandachtspunt/risico. In het ondernemingsplan 2021-2026 'Samen Natuurlijk Beter' is de heroriëntatie (verduurzaming) slibstrategie ingevuld. Belangrijk aandachtspunt hierbij zijn de speerpuntprojecten waaronder de terugwinning van fosfaat en de bijbehorende investering. Inmiddels is er een concept ondernemingsplan 2027-2047. Dit is een actualisatie van het huidige ondernemingsplan. Maatschappelijke, technologische, ruimtelijke en financiële ontwikkelingen en veranderingen bij de rioolwaterzuiveringen zelf raken direct de slibeindverwerking en maken duidelijk dat een langetermijn strategie noodzakelijk is waarin continuïteit, betaalbaarheid, duurzaamheid, circulariteit, innovatie en risicobeheersing in samenhang worden ontwikkeld. Tegen deze achtergrond heeft SNB het strategisch ondernemingsplan 2027–2047 opgesteld: 'Samen Natuurlijk Beter; de kracht van een circulaire toekomst'. Met dit ondernemingsplan kiest SNB nadrukkelijk voor een strategie waarbij de bestaande slibverwerkingsinstallatie tot en met 2047 de stabiele en robuuste basis onder de afvalwaterketen blijft vormen. Tegelijkertijd wordt maximaal ingezet op verdere verduurzaming, circulariteit en innovatie, terwijl in nauwe samenwerking met de waterschappen tijdig wordt toegewerkt naar de slibeindverwerking van de toekomst voor de periode na 2047.
Aandachtspunten/kaders	Het algemeen bestuur wordt nauw betrokken bij toekomstige investeringen op het gebied van grondstoffenterugwinning (fosfaat) met de bijbehorende oprichting van een nieuwe verbonden partij en overige investeringen om de bedrijfsvoering te borgen als gevolg van veranderende wet- en regelgeving.

Naam verbonden partij (VP)	Meervoudige centrumregeling waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en De Dommel ("De Brabantse samenwerking")
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Erik de Ridder
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	Doelstelling is om op verschillende terreinen de samenwerking tussen de Brabantse waterschappen te bevorderen om zo de kwetsbaarheid te verminderen, de kwaliteit te verbeteren en de kosten te beheersen (te verminderen). De verschillende terreinen zijn afzonderlijk benoemd als taakveld met per taakveld een aangewezen centrum waterschap. Binnen "De Brabantse samenwerking" is de Brabant Aquademie (gezamenlijk verzorgen van opleidingstrajecten) een taakveld met bijzondere aandacht.
Relatie met beleidsveld	"De Brabantse samenwerking" heeft een relatie met het beleidsveld "Bestuur en Bedrijfsvoering". De onderliggende taakvelden kunnen in een aantal gevallen ook worden toebedeeld aan Watersysteem of Waterketen.
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Samenwerking tussen de Brabantse waterschappen bevorderen en juridische en fiscale risico's beheersen.
Ontwikkelingen verbonden partij	De Brabantse samenwerking is in 2023 nieuw leven ingeblazen om zo de verschillende terreinen waarop wordt samengewerkt aan de hand van formele afspraken vorm en inhoud te geven en om te voorkomen dat er juridische of fiscale (BTW) risico's worden gelopen. Samenwerkingen die gaan leiden tot nieuwe taakvelden zullen afzonderlijk worden voorgelegd aan het dagelijks bestuur.
Beleidsmatige en financiële risico's	Door taakvelden onder te brengen in de GR en te werken met een centrumwaterschap en kosten voor gemene rekening betekent dat juridische en fiscale risico's worden beheerst.
<u>Taakveld van samenwerking</u>	
PSA infrastructuur	Waterschap De Dommel richt in, beheert en onderhoud een infrastructuur personeels- en salarisadministratie ten behoeve van het personeel werkzaam bij Waterschap De Dommel en ten behoeve van Waterschap Aa en Maas. Dit betreft een overeenkomst kosten gemene rekening. De overeenkomst is per 1 januari 2024 geactualiseerd.
PSA gegevensverwerking	Waterschap De Dommel voert een professionele gegevensverwerking personeel- en salarisadministratie uit ten behoeve van het eigen personeel. Waterschap De Dommel voert deze gegevensverwerking tevens uit ten behoeve van Waterschap Aa en Maas. Dit betreft een overeenkomst kosten gemene rekening. De overeenkomst is per 1 januari 2024 geactualiseerd.

CISO/FG (Chief Information Security Officer en Functionaris Gegevensbescherming)	De CISO tevens FG in het kader van de Wet politiegegevens (Wpg) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG, VERORDENING (EU) 2016/679) bij waterschap Aa en Maas zal tevens bij waterschappen Brabantse Delta en De Dommel alle werkzaamheden als CISO en FG verrichten. De aard en omvang van de werkzaamheden neemt toe vanwege wijzigingen in de wet- en regelgeving (o.a. door Cbw (Cyberbeveiligingswet) en Wwke (Wet weerbaarheid kritieke entiteiten)). Dit betekent een uitbreiding van de formatie vanaf 2027. Deze uitbreiding betekent dat de vermenging van de functie CISO/FG zal verdwijnen en dat gekozen wordt voor een invulling van de taken door één CISO en één FG voor de 3 Brabantse waterschappen. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan opmerkingen vanuit de Autoriteit Persoonsgegevens over de ongewenste functievermenging van CISO/FG in één functionaris. Dit betreft een overeenkomst kosten gemene rekening. De overeenkomst is per 1 januari 2024 geactualiseerd.
WEB (Waterschapseisenbibliotheek)	De drie waterschappen beogen met het sluiten van deze overeenkomst de voorwaarden vast te leggen waaronder kosten en risico's van de externe kosten aangaande WEB worden verdeeld. De personele bezetting zal evenredig verdeeld worden over de drie waterschappen en valt derhalve buiten de centrumregeling. Dit betreft een overeenkomst kosten gemene rekening.
Brabant Aquademie	Doelstelling is het verzorgen van onderwijsactiviteiten specifiek toegespitst op de behoefte van de drie Brabantse waterschappen. De overeenkomst is per 1 januari 2024 geactualiseerd.
Secretaris rekenkamers	Het invullen van de rol van secretaris/onderzoeker voor de 3 rekenkamers van Waterschap Aa en Maas, De Dommel en Brabantse Delta. De overeenkomst is ingegaan op 1 januari 2026.

Naam verbonden partij (VP)	Overeenkomst waterschappen De Dommel en Brabantse Delta afvalwater Tilburg
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Vincent Lokin, bestuurlijk aanspreekpunt
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	Transporteren en zuiveren van beheersgebiedoverschrijdend afvalwater van Waterschap De Dommel door Brabantse Delta en visa versa (betreft Tilburg, Baarle-Nassau, Loon op Zand).
Relatie met beleidsveld	Bestuur en Bedrijfsvoering
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Voor het effectief en efficiënt verwerken van de belastingheffing in de overlap gebieden van de waterzuivering zijn afspraken gemaakt. De partij die het water zuivert krijgt een vergoeding vanuit de belastingopbrengsten van de heffende partij.
Ontwikkelingen verbonden partij	Geen nieuwe ontwikkelingen t.o.v. voorgaand jaar. De gemaakte afspraken worden uitgevoerd.
Beleidsmatige en financiële risico's	n.v.t.
Aandachtspunten/kaders	-

Naam verbonden partij (VP)	Overeenkomst waterschappen Aa en Maas en De Dommel afvalwater Vught
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Vincent Lokin, bestuurlijk aanspreekpunt
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	Vanuit doelmatigheidsoverwegingen ontvangt en behandelt Aa en Maas voor Waterschap De Dommel het afvalwater van de gemeente Vught op de RWZI te 's-Hertogenbosch.
Relatie met beleidsveld	Bestuur en Bedrijfsvoering
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Voor het effectief en efficiënt verwerken van de belastingheffing in de overlap gebieden van de waterzuivering zijn afspraken gemaakt. De partij die het water zuivert krijgt een vergoeding vanuit de belastingopbrengsten van de heffende partij.
Ontwikkelingen verbonden partij	Geen nieuwe ontwikkelingen t.o.v. voorgaand jaar. De gemaakte afspraken worden uitgevoerd.
Beleidsmatige en financiële risico's	n.v.t.
Aandachtspunten/kaders	-

Naam verbonden partij (VP)	Muskusrattenbestrijding
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Martijn Tholen, bestuurlijk aanspreekpunt
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	Doelmatige bestrijding van de muskus- en beverrat en voorkomen van schade door deze soorten aan waterstaatswerken.
Relatie met beleidsveld	Watersysteem
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Voor het voldoen van de wettelijke taak om Muskus- en beverratten te bestrijden. WDD betaald een jaarlijkse bijdrage aan WBD, die met de uitvoer belast is.
Ontwikkelingen verbonden partij	Muskus- en beverrattenbestrijding is vanaf 1 juli 2011 een wettelijke taak van de waterschappen. Dit betekent dat vanaf 2011 geen bijdrage van de provincie meer wordt ontvangen. Het aandeel van de provincies is voor rekening van de waterschappen. Op basis van de herziening Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) is de evaluatiebepaling en uittredingsregeling in de GR aangepast. Het AB heeft hier op 2 juli 2025 mee ingestemd.
Beleidsmatige en financiële risico's	Alle lasten en baten die voortvloeien uit de regeling worden verantwoord in de jaarrekening van waterschap Brabantse Delta. Tevens wordt in de jaarrekening van Brabantse Delta een inhoudelijke jaarrapportage over de muskus- en beverrattenbestrijding opgenomen. Daarnaast wordt jaarlijks een separate begroting opgesteld en in de bestuurlijke overlegcommissie – met instemming waterschap (DB)- vastgesteld.
Aandachtspunten/kaders	Belangrijk bespreekpunt landelijk is de landelijke solidariteitsbijdrage. Bestrijdingsorganisatie West- en Midden-Nederland (WMNL) heeft grote moeite om de muskusratten in hun gebied terug te dringen en zij vragen de waterschappen capaciteitsgroei bij hen mee te financieren. Op 25 mei jl. is een bestuurlijk vooroverleg gevoerd met waterschappen Aa & Maas, De Dommel en Brabantse Delta. Hier is afgesproken dat de waterschappen niet zomaar overgaan tot een financiële bijdrage aan WMNL. Eerst moeten zij inzicht geven in waar het is misgegaan en wat daaraan gedaan gaat worden. Dit betreft immers niet alleen een capaciteitsprobleem, maar ook een organisatorisch probleem. Vervolgens moet WMNL bewijzen dat de verbeterde aanpak ook echt werkt. Als dat vervolgens zo is, dan zijn de Brabantse waterschappen bereid mee te financieren, te beginnen (en wellicht te eindigen) met 12 fte (van de gevraagd 48 fte).

Naam verbonden partij (VP)	Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Vincent Lokin is de portefeuillehouder Waterschap De Dommel. Vertegenwoordiging vanuit de 2 Brabantse waterschappen in het bestuur van BHIC is overgedragen naar Waterschap Aa en Maas.
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	Het BHIC heeft als doel het behartigen van de belangen van de deelnemende partijen bij alle aangelegenheden betreffende de archiefbescheiden en collecties in rijksarchiefbewaarplaats in de Provincie Noord-Brabant en de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten en waterschappen.
Relatie met beleidsveld	Bestuur en Bedrijfsvoering
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Binnen de kaders van de Archiefwet is het waterschap verplicht een archieffunctie in te richten. Deze rol is essentieel voor een betrouwbare, toegankelijke en duurzame informatiehuishouding en voor het afleggen van verantwoording over het handelen van het waterschap. Het BHIC vervult voor ons waterschap meerdere functies in samenhang: 1. het invullen van de wettelijk verplichte archivarisfunctie; 2. de advisering over archiefbeheer en duurzame toegankelijkheid van informatie; 3. het uitvoeren van onafhankelijke archiefinspecties; 4. het beheer van fysiek archief op een toegankelijke locatie; 5. het beheer van digitaal archief via het e-depot; 6. het zichtbaar en toegankelijk maken van het cultureel erfgoed van ons watersysteem, in samenwerking met andere overheden en archiefpartners.
Ontwikkelingen verbonden partij	De Tweede Kamer heeft op 18 februari 2025 de nieuwe Archiefwet aangenomen. Op 12 mei 2026 heeft ook de Eerste Kamer ingestemd met de Archiefwet 2026. Daarmee gaat de Wet per 1 januari 2027 in werking. De invoering van de nieuwe Archiefwet leidt ertoe dat de Minister van OCW uittreedt uit de gemeenschappelijke regeling van het BHIC (hetzelfde geldt voor de andere Regionale Historische Centra (RHC's) in Nederland). Op 2 oktober 2024 heeft het AB het toestemmingsbesluit wijziging BHIC GR 2025 genomen. Het AB heeft hiermee haar formele instemming (inclusief haar toestemming) verleend aan het DB om het lidmaatschap aan de GR BHIC te continueren. Tevens heeft het AB dezelfde datum het DB gemandateerd de noodzakelijke besluiten te nemen en vervolghandelingen te verrichten welke noodzakelijk zijn voor de verdere afwikkeling rondom de besluitvorming, communicatie en correspondentie richting BHIC te verzorgen. De belangrijkste wijzigingen, zoals verwerkt in het Wijzigingsbesluit BHIC GR 2025, betreffen: - Uittreden Rijk - Samenstelling algemeen bestuur - Samenstelling dagelijks bestuur: 2 externe leden De uiteindelijke besluitvorming door het DB is vertraagd, omdat gewacht moest worden op de inwerkingtreding van de definitieve Archiefwet, zodat eventuele redactionele wijzigingen die daarmee samenhangen, opgenomen konden worden. De redactionele wijzigingen zijn nu doorgevoerd, ze betreffen de jaartallen. Op 12 mei 2026 heeft ook de Eerste Kamer ingestemd met de Archiefwet 2026. Daarmee gaat de Wet per 1 januari 2027 in werking. De definitieve besluitvorming door het DB heeft plaatsgevonden op 1 september 2026.

Beleidsmatige en financiële risico's	Ontwikkeling van de huisvestingskosten in relatie tot het onderhoud van de huisvesting. Per januari 2019 is het eigenaarsonderhoud van het pand door het Rijksvastgoedbedrijf overgedragen aan het BHIC. Het BHIC ontvangt hiervoor een vergoeding. Een en ander is vastgelegd in een nieuw huisvestingsstelsel. Deze is per 1 januari 2026 in werking getreden.
Aandachtspunten/kaders	-

Naam verbonden partij (VP)	AquaMinerals
Rechtsvorm	B.V.
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Bas Peeters, lid AVA
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	AquaMinerals stelt zich tot doel het actief verlenen van diensten aan participanten om voor huidige en in de toekomst te verwachten grondstoffen uit de watercyclus economische- en duurzaamheidswaarde te creëren.
Relatie met beleidsveld	Waterketen
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Versterken en versnellen van de realisatie van de ambities voor duurzaamheid en circulariteit, door het (sneller) ontwikkelen van rendabele en duurzame afzetketens voor de geproduceerde rest- en grondstoffen van De Dommel én het creëren van de mogelijkheid om, voor zover dit voor De Dommel wenselijk is, deze stromen op termijn via één kanaal te verwaarden.
Ontwikkelingen verbonden partij	Afgelopen jaren zijn naast de drinkwaterbedrijven meerdere waterschappen aandeelhouder geworden. Voor De Dommel verzorgt AquaMinerals de vermarkting en afzet van CO ₂ die afgevangen wordt op RWZI Tilburg. Ook werkt AquaMinerals aan de marktontwikkeling voor Caleyda (natuurlijk polymeer uit afvalwater) vanuit het PHA2Use project.
Beleidsmatige en financiële risico's	Financiële risico's zijn in principe beperkt tot de waarde van de aandelen.
Aandachtspunten/kaders	-

Naam verbonden partij (VP)	Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)
(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s)	Vincent Lokin, beoogd lid AB
Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties)	Uitvoeren van belastingtaak voor deelnemers. BSOB zorgt ervoor dat iedereen die belasting moet betalen (belastingplichtigen) een aanslagbiljet krijgt en betaalt.
Relatie met beleidsveld	Bestuur en Bedrijfsvoering
Belang WDD (strategisch, operationeel en uitvoerend, financieel)	Schaalvoordeel en vermindering kwetsbaarheid.
Ontwikkelingen verbonden partij	Vanaf 1 januari 2026 is de belastingtaak overgedragen aan de BSOB. De overgang is inmiddels nagenoeg afgerond.
Beleidsmatige en financiële risico's	Verandering van werkwijzen/uitgangspunten t.o.v. de werkwijzen/uitgangspunten van De Dommel vanwege de uniformiteit met de werkwijzen/uitgangspunten van Aa en Maas. Hierover vindt momenteel nog nadere afstemming plaats.
Aandachtspunten/kaders	Uitbreiding van het aantal aangesloten gemeenten uit het werkgebied van WDD bij de BSOB. Doel is om in september documenten m.b.t. toekomstvisie en groeistrategie te bespreken en in december vast te laten stellen door AB van BSOB. Monitoring ontwikkeling opgelegde aanslagen, aantal kwijtscheldingen. Informatievoorziening.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Waterakkoord Midden-Limburgse en Noord-Brabantse kanalen (Watak MLNBK)	2022	<i>Partijen: Rijkswaterstaat en waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta, De Dommel en Limburg</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Martijn Tholen
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): In het Waterakkoord zijn de belangrijkste afspraken vastgelegd over de uitwisseling van water tussen de Midden-Limburgse en Noord-Brabantse kanalen en de aanliggende regionale watersystemen. Het gaat om afspraken tussen Rijkswaterstaat en de waterschappen over waterkwantiteit en waterkwaliteit. Op 27 juni 2022 is het nieuwe Waterakkoord voor de Midden-Limburgse en Noord-Brabantse Kanalen ondertekend. Daarmee is het oude Waterakkoord uit 1994 vervallen.
		Ontwikkelingen/ risico's: Afstemming waterafvoer en -invoer via kanalen is een belangrijk aandachtspunt voor De Dommel. Hierop is de afweging Droge Voeten Boven-Dommel uit 2013 gebaseerd met onder andere de aanleg van waterbergingsgebieden ten zuiden van Eindhoven. In de toekomst zal binnen WATAK ook de inzetvolgorde van nieuwe Howabo-maatregelen worden vastgelegd.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)		<i>Partijen: Rijkswaterstaat en waterschappen</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Fabian Tijhof
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): Het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) is een alliantie van alle 21 waterschappen en Rijkswaterstaat. Om overstromingen in Nederland te voorkomen, versterken wij samen de komende dertig jaar in heel Nederland ongeveer 1.400 kilometer aan dijken en zo'n 400 sluizen en gemalen.
		Ontwikkelingen/ risico's: De alliantie betaalt samen de projecten: Gezamenlijk storten Rijkswaterstaat en de waterschappen jaarlijks circa € 500 miljoen op de dijkrekening. Op dit moment wordt ieder dijkversterkingsproject solidair gefinancierd: het Rijk betaalt 50%, de gezamenlijke waterschappen 40% en het waterschap dat het project uitvoert 10% (=PGEB). Dat vraagt wel om heldere afspraken die blijvend worden nagekomen. In 2024 zijn het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), Unie van Waterschappen (UvW) en Programmadirectie HWBP (PD HWBP) gestart met de herijking van het HWBP. Directe aanleiding van de herijking was de toename van de totale versterkingsopgave die volgde uit het Landelijk Veiligheidsbeeld en Globale Kosteninschatting uit 2023. Daarnaast bleek na 10 jaar HWBP dat de kosten voor de uitvoering van het programma stijgen, het tempo van de uitvoering achterblijft op planning en de realisatie van de PGEB achterblijft op de afspraak van 10%. Deze drie ontwikkelingen zetten het realiseren van het programmadoel onder druk en gaven in 2024 de inschatting dat de bijdragen aan het HWBP onvoldoende zijn om met de huidige kaders de doelstelling te bereiken. In de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen van 13 december 2024 hebben de 21 waterschappen unaniem ingestemd met de intentie om € 1,25 miljard extra financiële middelen voor het HWBP voor de periode 2030-2036 beschikbaar te stellen. Zij hebben aan het beschikbaar stellen van deze middelen voorwaarden verbonden (voorwaarden is dat het Rijk eenzelfde bedrag ter beschikking stelt). De huidige situatie rondom de Rijksbegroting is dat het Rijk slechts een bedrag heeft opgenomen van € 1 miljard. Er loopt een bestuurlijke discussie over het effect van deze "reservering" op het investeringsprogramma HWBP qua effect op doelrealisatie c.q. (voor-)financiering door de waterschappen. Naast de financieringsafspraken voor de periode 2030-2036 is besloten de HWBP-afspraken te herijken. De belangrijkste inzichten en ontwikkelingen tijdens het herijkingsproces waren dat: • Opgave & middelen – gezamenlijke strategie om de totale opgave te programmeren en op een stabiele wijze uit te voeren

		• Regie op programmaniveau – vertaling van strategie op programmaniveau naar projectafspraken en bijbehorende hulp- en sturingsmogelijkheden • Sturing aan de voorkant – verbetering van de prestaties van projecten door duidelijkeresturingsafspraken aan de voorkant van projectfasen • Doelmatigheid programma – aanpassing van de risicoverdeling en de relatie met de andere doelmatigheidsprikkels zoals de projectgebonden eigen bijdrage. Het pakket aan verbetervoorstellen voor de Herijking HWBP zijn ambtelijk verder uitgewerkt en zijn in de vergaderingen van het programmabestuur van 15 juni en 9 juli 2026 vastgesteld. In het overleg van het programmabestuur van 9 oktober 2026 zal de implementatiestrategie worden behandeld. De gevolgen (effectuering) van de uitgewerkte afspraken zal in 2027 worden gevolgd en getoetst.
--	--	--

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Samenwerkingsovereenkomst LEADER Het Groene Woud	Juli 2024	<i>Partijen: Stichting Streekhuis Het Groene Woud en Waterschap De Dommel</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Vincent Lokin
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): De overeenkomst beoogt vooral de lokale samenwerking ten behoeve van de uitvoering van projecten te faciliteren, ze gaan niet in op projecten zelf.
		Ontwikkelingen/ risico's: Stichting Landschap het Groene Woud ondersteunt de lokale samenwerking in gebiedsontwikkeling door het aanbieden van kennis, ervaring en vooral ook de erkenning dat lokale projecten van groot belang voor de hogere doelstellingen van het grote geheel. Waterschap De Dommel heeft de jaarlijkse bijdrage gecontinueerd. Het Groene Woud is aangewezen als LEADER-gebied voor de periode t/m 2027. LEADER focust met name op initiatieven vanuit de gemeenschap. Lokaal dus. Inwoners, bedrijven en organisaties kunnen projectideeën indienen en de LEADER-subsidie aanvragen. De aanvraagperiode is inmiddels beëindigd wegens groot succes. Stichting Landschap Het Groene Woud is als penvoerder de schakel tussen subsidieverstrekker en projectindieners. De Lokale Actiegroep Het Groene Woud (de LAG-HGW) is eigenaar en bewaker van het LEADER-programma en verantwoordelijk voor een goede uitvoering van de LEADER-regeling in Het Groene Woud. Op onderstaande website is alle info te vinden van Leader en de projecten. https://www.hetgroenewoud.com/initiatieven/leader/

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Samenwerkingsovereenkomst LEADER Kempenland-West	Maart 2024	<i>Publiek-private samenwerking, Stichting Brabantse Kempen is penvoerder en uitvoeringsorganisatie</i> <i>LEADER Kempenland-West is de officiële Lokale Actie Groep (LAG, officiële naam) van het EU-Leaderprogramma voor de Kempen. De LAG heeft geen rechtspersoonlijkheid.</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Bas Peeters Er is geen bestuurlijke verantwoordelijkheid of binding tussen Waterschap De Dommel en de LAG-KLW. Er is een eenmalige financiële bijdrage versterkt door Waterschap De Dommel. Vertegenwoordiging (ambtelijk) biedt gelegenheid om ook de watertransitiedoelen uit te dragen en zo mogelijk in projectaanvragen te laten terugkomen.
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): De LAG heeft in 2023 een plan opgesteld om de ontwikkelingskracht van de Kempen te versterken via 2 sporen: - stimuleren en faciliteren van projectaanvragen, gericht op de sociaal-maatschappelijke betekenis van projecten rond landbouw, natuur, klimaat en leefbaarheid; - verantwoorde uitponding van ca. € 2,5 mln door selectie en beoordeling van projectaanvragen.
		Ontwikkelingen/ risico's: De LAG heeft de Leader Ontwikkelstrategie (LOS) opgesteld en heeft nu als taak de totstandkoming én beoordeling van projectaanvragen die aan de strategie voldoen. Leefbaarheid en verduurzaming van het platteland is van groot belang. Bewoners en maatschappelijke organisaties hebben vaak goede ideeën voor verbetering van de leefbaarheid en verduurzaming van hun gebied. Zij kennen hun leefomgeving en de lokale gemeenschap, waarbij ook continuïteit en perspectief voor de landbouw van belang is. Het LEADER-programma voor Kempenland-West (KLW) is min of meer complementair aan de gebiedsgerichte aanpak (GGA-KLW). Waar GGA zich richt op fysiek-ruimtelijk ontwikkeling via gebiedspartners is LEADER-KLW bedoeld voor de sociaal-maatschappelijk versterking van het platteland, via bottom-up initiatieven. https://www.leaderkempenland.nl

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Samenwerkingsovereenkomst Doelmatig waterbeheer werkeenheden Hart van Brabant		<i>Partijen: de gemeenten Dongen, Gilze-Rijen, Goirle, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg, Waalwijk, de waterschappen Brabantse Delta en De Dommel.</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Mado Ruijs
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): De overeenkomst heeft tot doel om de doelmatige samenwerking in waterbeheer tussen de partners te bevorderen met als oogmerk het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven tegen de maatschappelijk laagste kosten. De samenwerkingsovereenkomst liep af op 1 januari 2021. Samenwerking is (zonder overeenkomst) voortgezet onder de vlag van de Regio Hart van Brabant. In het portefeuilleoverleg Fysiek, wordt via de stuurgroep REKS (Regionale Energie en Klimaat Strategie), de Regionale Agenda Klimaatadaptatie 2022-2027 jaarlijks geactualiseerd en geprioriteerd. Op basis hiervan wordt cofinanciering gezocht voor de realisatie van de maatregelen.
		Ontwikkelingen/ risico's: De samenwerking is een vervolg op het behouden van het goede vanuit de doelstellingen uit het Bestuursakkoord water en een doorontwikkeling op de vraagstukken en opgaves van de toekomst zoals klimaatadaptatie en energietransitie. In de regionale uitvoeringsagenda klimaatadaptatie scoren projecten waar De Dommel trekker van is hoog vanwege de regionale (grote) impact. Binnen het uitvoeringsprogramma van De Dommel staan deze projecten verder in de tijd (minder hoog) geprogrammeerd. Dit vraagt om duidelijkheid van onze kant zodat de regio weet wat men wel/niet kan verwachten vanuit onze eigen prioritering en mogelijkheid tot adaptief programmeren. Hierop is inmiddels actie ondernomen om de "Dommelprojecten" een stap verder te brengen. Het is van belang om hierbij de juiste verwachtingen te managen. Groot knelpunt en afbreukrisico hierbij is de inzet en beschikbaarheid van hydrologische kennis vanuit De Dommel. Vanuit de regio is een klimaatscoretool opgeleverd die is vormgegeven als een regionale vertaling van de Landelijke Maatlat voor een groene klimaatadaptieve bebouwde omgeving. Op dit moment is de toepassing van de klimaatscoretool nog (te) vrijblijvend. In de komende periode gaan we tot eind 2027, met hulp van landelijke ondersteuning een traject in om de klimaatscoretool meer doorwerkingskracht te geven door deze juridisch en ruimtelijk te borgen binnen de gemeentelijke organisaties in Hart van Brabant.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Samenwerkingsovereenkomst Doelmatig waterbeheer Meierij	2021	<i>Partijen: Best, Boxtel, Den Bosch, Heusden, Meierijstad, Oirschot, St. Michielsgestel, Vught, waterschappen Aa en Maas en De Dommel.</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Vincent Lokin
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): De overeenkomst heeft tot doel om de doelmatige samenwerking in waterbeheer tussen de partners te bevorderen met als oogmerk het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven tegen de maatschappelijk laagste kosten. Per 1 januari 2027 is de samenwerkingsovereenkomst voor onbepaalde tijd verlengd, inhoudelijk zo goed als ongewijzigd. Brabant Water is vanaf dat moment uit de samenwerking gestapt, net als in andere soortgelijke samenwerkingsregio's. loopt t/m 1 januari 2028.
		Ontwikkelingen/ risico's: Voor 2026 en 2027 zijn er 2 extra uitdagingen ten opzichte van 2025: meer regionale inzet op het gebied van DPRA en KRW. Hiertoe zijn vanaf voorjaar 2026 twee externe projectleiders aangesteld die de individuele partners gaan betrekken en begeleiden in de vragen en taken die op hen afkomen. In navolging van de regio Klimaatportaal ZuidOost Brabant is ook De Meierij in 2026 gestart met het opstellen van een grondwaterkansenkaart. Dit gebeurt in RNOB verband, dus samen met de regio's As50+ en Land van Cuijk. Verwachte oplevering is eind 2026. Uitwerking van vervolgprojecten (uitvoerings-pilots) volgt vanaf 2027. Extra projecten Operationeel Team • Opstellen van formats voor: beheerprotocollen infiltratie- en bergingsvoorzieningen, beheerprotocollen sloten, greppels en duikers • Gezamenlijk contract in de markt voor onderzoek en testen infiltratievoorzieningen • Kennisdelen op het gebied van persleidingen (ligging en staat) • Gezamenlijk platform voor verwerking stedelijk water (gemalen, overstorten, debieten RWZI) • Samenwerken met het delen van data en functioneel gebruik van data

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Samenwerkingsovereenkomst Klimaatportaal Zuid Oost Brabant	2021 t/m 2027	<i>Partijen: gemeenten Bergeijk, Bladel, Cranendonck, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Nuenen, Reusel-De Mierden, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre, Waterschap De Dommel en drinkwaterbedrijf Brabant Water.</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Martijn Tholen
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): Meerjarenprogramma voor samenwerking tussen diverse gemeenten, waterschap De Dommel en Brabant Water dat zal bijdragen aan: • De doelen van het bestuursakkoord water (BW 2011): beheersing van kosten van de afvalwaterketen, kennisontwikkeling en kennisoverdracht. Duurzame en innovatieve oplossingen in beeld brengen en reduceren kwetsbaarheid van organisaties. • De doelen van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA): Vanuit de netwerksamenwerking wordt invulling gegeven aan klimaatadaptatie door kennisuitwisseling en afstemming op het gebied van: ○ het aanleggen, beheren en onderhouden van een robuust watersysteem en een robuuste waterketen; ○ de stappen uit het DPRA: klimaatstresstest, risicodialog en uitvoeringsprogramma ruimtelijke adaptatie; ○ het waterbewustzijn van onze inwoners door hen actief te betrekken door middel van participatie en co-creatie; ○ instrumenten binnen de Omgevingswet waarmee klimaatadaptatie wordt geëffectueerd. Hierbij wordt gewerkt aan de hand van een door de stuurgroep vastgesteld jaarplan met doorlopende of eenmalige (projectmatige) activiteiten. In 2026 werkt het waterportaal op: - Vervolg van de uitwerkingen van 2025: ○ Waterhergebruik ○ Wat te doen met bronneringwater ○ Casussen infiltratiegebieden in hoge koppen - Vervolg op de voorbereiding voor de nieuwe Europese richtlijn. - Overleg t.b.v. Stroomgebiedsbeheerplannen. - 'Bruidsschatregels': verder kennis opdoen en waar mogelijk afspraken. - De DPRA-doelenaanpak van het Rijk. - Afstemming van het afvalwatertransportsysteem op gemeentelijke aanvoer. - Samenwerkingsovereenkomst Klimaatportaal verlengen. - Vervolg stresstesten. - Kennisagenda, bepaald op basis van actuele onderwerpen en de behoefte van partners.

		Ontwikkelingen/ risico's: • Brabant Water verlaat de samenwerking i.v.m. veranderende strategie. • Door structurele onderbezetting en de noodzaak tot kennisbehoud wordt het uitvoeren van taken steeds uitdagender. De werkvoorraad groeit naargelang de ambities opstapelen, waardoor de focus en prioritering verwateren. • Binnen deze context verschuift de focus naar een regionale samenwerking in het kader van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), gericht op urgente thema's zoals wateroverlast, hittestress, droogte en overstromingen. Ondanks de intensivering van deze samenwerking, worden grenzen in capaciteit steeds zichtbaarder. • De ontwikkeling van een gezamenlijke droogtestrategie biedt kansen om de samenwerking met partners te verdiepen. Maatwerk vergroot het draagvlak; er ontstaat ruimte voor innovatieve concepten / werkgebieden mogelijk buiten het conventionele.
--	--	--

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Bestuursovereenkomst trekkerschap N2000/PAS	07-2016	<i>Partijen: Waterschap De Dommel en provincie Noord-Brabant</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Erik de Ridder
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): De overeenkomst heeft betrekking op de coördinatie van het waterschap van de uitvoering van de N2000/PAS-maatregelen in de N2000-gebieden Kempenland-West en Leenderbos, Groote Heide en de Plateaux. We werken projectmatig en integraal (dus in samenhang met de overige doelen; voor het waterschap met name beekherstel, waterberging en Natte Natuurparels). Naast de voorbereiding en uitvoering van een 10-tal waterschapsprojecten zijn we ook verantwoordelijk voor de coördinatie van de grondverwerving in deze projecten. Ontwikkelingen/risico's: De meeste projecten zijn in uitvoering of reeds uitgevoerd. Voor delen van projecten is dit nog niet mogelijk doordat de benodigde grondposities (nog) niet beschikbaar zijn. Voor 2 projecten heeft de provincie besloten om aanvullend instrumentarium in te zetten.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Convenant: Samenwerking Veiligheidsregio, Rijkswaterstaat en Waterschappen	2012	<i>Partijen: Veiligheidsregio's Brabant, Rijkswaterstaat, waterschappen Brabantse Delta, De Dommel, Rivierenland en Aa en Maas.</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Erik de Ridder
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): Samenwerking tussen veiligheidsregio('s) (VR), waterschappen en Rijkswaterstaat (RWS) stimuleren en richting geven om onze rol als (h)erkende, volwaardige en structurele crisisbeheersingspartner te zijn. De samenwerkingsconvenanten helpen de betrokken waterbeheerders en veiligheidsregio's richting te geven aan hun gezamenlijke inspanningen in de voorbereiding op en de daadwerkelijke bestrijding van water gerelateerde, multidisciplinaire crises. De convenanten helpen in het maken van (bestuurlijke) keuzes ten aanzien van capaciteit en prioriteit. De samenwerking met RWS en de VR is een continu proces. Per VR is een gezamenlijk convenant gesloten (voor De Dommel dus 3 stuks). Belangrijke thema's zijn afstemming van diverse planvorming, samenwerking op gebied van opleiden, trainen en oefenen en borgen van een goed wederzijds informatiemanagement tijdens calamiteiten. Jaarlijks worden deze convenanten ambtelijk besproken met de betrokken partners en waar nodig aangepast.
		Ontwikkelingen/ risico's: De Brabantse veiligheidsregio's, Rijkswaterstaat en waterschappen werken in een meerjarig project (trekker tot 2027 is de provincie) aan o.a. verbetering van de samenwerking (plannen en structuur), beschikbaarheid van informatie, risico- en crisiscommunicatie (waterrisico-bewustzijn) en nazorg bij bovenregionale wateroverlast (als vervolg op de evaluatie Brabantbrede hoogwateroefening 2022). Ook wordt in dit perspectief naar de ruimtelijke ordening gekeken. Er komen steeds meer langdurige en grootschalige (dreigende) crises op de maatschappij af (cybercrime, grootschalige energiestoring, klimaatextremen) met grote onzekerheden. Dergelijke thema's zijn onderwerp van gesprek tussen partijen en vragen ook iets van de wijze waarop de (ook de samenwerking in) crisisbeheersing is vormgegeven, waaronder op het thema informatie-gestuurde veiligheid (risicomonitoring). Sinds 2025 is het thema 'weerbare samenleving / continuïteit van de samenleving' en de rol van de crisispartners daarin nadrukkelijk een thema dat extra aandacht heeft, waarvan de urgentie met name gelegen is in de geopolitieke situatie in de wereld.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
MOK (Maatwerkovereenkomst)	2022	<i>Partijen: Provincie Noord-Brabant en Waterschap De Dommel</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Erik de Ridder
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): Met deze maatwerkovereenkomst willen partijen tot en met 2027 het verschil maken en een trendbreuk in de waterhuishouding in gang zetten, op weg naar 2050. Een waterhuishouding die robuust is, in balans met de omgeving is en een goede waterkwaliteit heeft. De grote uitdaging zit hem vooral in de vraag hoe partijen dit samen met de gebiedspartners gaan bereiken. Partijen werken vanuit de leidende principes van het Regionaal Water- en Bodemprogramma (RWP) en het Waterbeheerprogramma (WBP5) samen.
		Ontwikkelingen/risico's: In de maatwerkovereenkomst zijn afspraken gemaakt gezamenlijk te werken aan resultaatbereik en financiering van groenblauwe opgaven. Via een proces van adaptief programmeren maakt de provincie financiële budgetten vrij. Als gevolg van toenemende complexiteit in de planvoorbereiding en uitvoering én inflatie nemen de kosten sterk toe. Nu er duidelijkheid is over de verdeling van de middelen die het rijk beschikbaar heeft gesteld uit het voormalige transitiefonds (ALG middelen), wordt een aanvullende overeenkomst opgesteld waarin de financiering van de projecten wordt vastgelegd. Op basis van deze overeenkomst kan het waterschap een werkbudget aanvragen (regeling conform de Bestuursovereenkomst trekkerschap N2000/PAS).

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Samenwerkingsovereenkomst #3 Van Gogh Nationaal Park voor de periode 2024-2028	Juli 2024	<i>Partijen: Inmiddels meer dan 70 strategische partners, waaronder gemeenten, Brabantse Waterschappen, Natuurorganisaties en Landbouw.</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Erik de Ridder
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): - Deelname als partner aan het van Gogh Nationaal Park draagt bij aan de doelen en aan de ambitie van De Dommel om van een sectorale aanpak naar een integrale aanpak te komen; samen met overheden en gebiedspartners te werken aan meerdere doelen in het gebied. Door deel te nemen aan het Van Gogh Nationaal Park komen er kansen op cofinanciering voor aan Van Gogh gerelateerde projecten en projecten op het gebied van water, natuur en landschap, erfgoed, recreatie, landbouw en ruimtelijke kwaliteit. Ontwikkelingen / risico's: Sinds 2019 is Waterschap De Dommel partner van het Van Gogh Nationaal Park. Het van Gogh Nationaal Park is in volle gang en heeft in 2024 de officiële status van Nationaal Park Nieuwe Stijl ontvangen van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNV). Dit betekent dat een groot deel van Noord-Brabant, inclusief natuurgebieden zoals de Loonse en Drunense Duinen en de Kampina, nu onderdeel is van het park. Inmiddels is ook de nieuwe voorzitter bekend geworden; Annemarie Moons.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Convenant Klimaatadaptatie Vught (Spoor en N65)	2020	<i>Partijen: Ministerie van I en W, Provincie Noord-Brabant, Gemeente Vught, Prorail, Waterschap Aa en Maas, Waterschap De Dommel</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Vincent Lokin
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): De projecten Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS) Meteren-Boxtel en reconstructie N65 in Vught hebben vanwege de aanleg van het verdiept spoor (tunnelbak) en de verdiepte ligging van de N65 een impact op de waterhuishouding in Vught. In het convenant is afgesproken dat partijen een pakket van maatregelen nemen voor de water- en klimaatopgave in en rond Vught.
		Ontwikkelingen/ risico's: Als onderdeel van de totaaloplossing voor Vught nemen waterschappen Aa en Maas en De Dommel de voorbereiding, uitvoering en realisatie van maatregel "Fort Isabella Buitengracht" op zich. Hiermee wordt ca. 1.500 m ³ aan extra hemelwaterberging gerealiseerd en daardoor het watersysteem van het Drongelens kanaal ontzien. Tevens wordt met deze maatregel meerwaarde gerealiseerd op het vlak van natuur en cultuurhistorie. In 2021 is gestart met de voorbereiding van dit project. De hiervoor benodigde extra onderzoeken zijn uitgevoerd en de aanbesteding van het werk is in 2023 afgerond. Realisatie is eind 2023 afgerond. In het 1 ^e kwartaal van 2024 zijn de financiële verplichtingen afgerond. Project "Fort Isabella Buitengracht" is hiermee afgerond. Bij de realisatie van de waterberging Groensche Hoeve (maatregel uit het klimaatconvenant) hebben wij geconstateerd dat de voorziene ruimte aan berging niet haalbaar is vanwege hogere grondwaterstanden. Ter compensatie worden alternatieve maatregelen uitgewerkt voor een meer klimaat robuust Vught, Risico voor het totale convenant is dat provincie Noord-Brabant, vanwege vernietiging van de plannen voor verdiepte ligging N65 (o.a. stikstof) mogelijk uit het convenant wil stappen. Het risico hiervan is dat de verplichtingen van de provincie niet worden nagekomen en de maatregelen die de provincie zou realiseren niet worden uitgevoerd. Hierover zijn we op managementniveau in overleg met de gemeente Vught en de partners. Indien nodig zal dit bestuurlijk worden aangekaart.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
RNOB (Regio Noordoost-Brabant)	Juli 2024	16 gemeenten (Heusden, Vught, Boxtel, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, 's-Hertogenbosch, Oss, Bernheze, Uden, Boekel, Landerd, Grave, Mill en Sint Hubert, Sint Anthonis, Boxmeer en Cuijk) en 2 waterschappen (De Dommel en Aa en Maas)
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Vincent Lokin
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): Er zijn uitdagingen die te groot zijn om als gemeente of waterschap alleen aan te gaan. Bijvoorbeeld omdat ze grenzen overschrijden, te ingewikkeld zijn of te duur zijn. Die opgaven vragen om een gezamenlijke aanpak. Regio Noordoost Brabant is daarvoor het platform. Daarom is de agenda van de samenwerkende overheden, zeventien gemeenten en twee waterschappen opgesteld. De agenda focust zich op mobiliteit en ruimte, leefomgeving (onder andere klimaat en energie) en vestigingsklimaat. (https://www.samenwerkingsagendarnob.nl/) Wát ze doen, legt men vast in de Samenwerkingsagenda Richting 2030. Hoe ze het doen, leggen ze vast in een Samenwerkingsconvenant. Wat ze jaarlijks gaan doen leggen ze vast in uitvoeringsplannen, zodat de uitvoering en stappen naar resultaat zichtbaar zijn.
		Ontwikkelingen / risico's: Waterschap De Dommel heeft geen actieve ambtelijke vertegenwoordiging in het regionetwerk Noordoost-Brabant. Wij blijven aangesloten via de collega's van Aa en Maas. Waterschap de Dommel heeft in 2024 continuering in de samenwerking binnen RNOB herbevestigd. Daarmee draagt de Dommel bij in ontwikkelingen en kunnen we (toekomstige) wateropgaven koppelen aan water gerelateerde issues in de regio.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Coöperatieve vereniging de Waterbank U.A.		<i>Partijen: Waterschap De Dommel en de overige leden van de Coöperatieve Vereniging u.a.</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Martijn Tholen
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): De WaterBank draagt bij aan het Programma Voldoende water van het WBP5 om minder grondwater te gebruiken. Bovendien levert het tevens een bijdrage aan het vergroten van het waterbewustzijn (zoals opgenomen in het Beleidskader Voldoende water). Doel van de WaterBank is om vraag en aanbod van 'restwater' met elkaar te verbinden en zodoende de onnodige toepassing van kostbaar drinkwater te verminderen en ook onttrekkingen op het grondwater in droge periodes te beperken. Het restwater dient daarbij als alternatieve waterbron. Het platform de WaterBank is dus bedoeld om door bemiddeling tussen vraag en aanbod van restwater een alternatief te bieden voor de huidige drink- en grondwatergebruikers en daarmee op termijn de waterbalans substantieel te verbeteren. De Coöperatieve vereniging de WaterBank U.A. is officieel opgericht met de doelstelling om restwater te hergebruiken. Dit past feilloos in het beleid van het kabinet om water en bodem sturend te maken bij de inrichting van het land. Dit is een omslag in het denken en doen en daarom stelt de coöperatieve vereniging de vraag omtrent gebruik van restwater centraal. Sinds 1 januari 2023 kunnen publieke en private partijen zich aansluiten en lid worden van de vereniging. De coöperatieve vereniging stuurt ten behoeve van haar leden het bedrijf De WaterBank B.V. aan met het oogmerk om bij te dragen aan het in evenwicht brengen van de waterbalans middels hergebruik van restwater.
		Ontwikkelingen/ risico's: Waterschappen Brabantse Delta en Aa en Maas en Vechtstromen zijn ook lid geworden. We kijken gezamenlijk naar optimale inzet van de WaterBank voor het bereiken van de waterdoelen, nu ook in Oost Nederland. Recent is ook de Nederlandse Waterschaps Bank lid en financier geworden. De B.V. werkt inmiddels met de opdrachtgevers samen aan de eerste waterdeals. Het bestuur van de coöperatieve vereniging zoekt een aantal publieke en private financiers om een schaa sprong te realiseren. Een eerste stap daartoe is gezet door een investering van Rabobank eind 2024. Recent is daar nog een impuls aan gegeven door een subsidie van de Provincie N-B Er is ondanks een veelbelovende pilotperiode en voortvarende start geen garantie dat De WaterBank het succes gaat brengen dat we er van verwachten. Met name het niet inbrengen van potentiële waterdeals door ons eigen waterschap en ook de andere waterschappen blijft een punt van zorg. We zoeken naar een manier om dit beter te faciliteren, inclusief de bijbehorende financiën.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Programmabureau Maas (KRW/DHZ)		<i>Partijen:</i> Provincies Limburg en Noord-Brabant, inliggende waterschappen, Rijkswaterstaat, Evides, Waterleiding Maatschappij Limburg, Brabant Water, Dunea,
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Erik de Ridder
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): Het Programmabureau Maas is een faciliterende organisatie die de uitvoerende partijen helpt bij het implementeren van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ), de uitvoering Maasbreed coördineert, partijen informeert, eventuele knelpunten signaleert en initiatief neemt om deze op te heffen. Daarnaast begeleidt en verzorgt het programmabureau de Maasbrede, nationale en internationale afstemming op zowel ambtelijk als bestuurlijk vlak.
		Ontwikkelingen/ risico's: Indirecte lozingen vormen een complex, maar cruciaal onderdeel van de waterkwaliteitsopgave. De Maasregio wil in 2026–2032 structureel grip krijgen op indirecte lozingen door: • een uniforme methodiek, • regionale samenwerking, • bestuurlijke inzet, • bronaanpak, • en heldere prioritering. De bereikte toestand moet voor de KRW worden verantwoord. Hiervoor zijn standaardmotiveringen opgesteld. Standaardmotiveringen zijn “next best”: ze voldoen niet volledig aan KRW eisen, maar voorkomen discussie tussen partijen. Het Rijk neemt hiermee impliciet verantwoordelijkheid richting Europese Commissie. Risico op juridische toetsing blijft bestaan.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Water Ambassade	2026 tm 2030	<i>Partijen: Provincie Noord-Brabant, Gemeente Eindhoven, Waterschap De Dommel en van der Poll Office</i>
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Fabian Tijhof
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): De Water Ambassade is een vrijplaats waar regionale partners in de waterkringloop samen ontwerptrajecten opzetten de watertransitie te ondersteunen. De verbeeldingskracht van ontwerpen laten zien wat er mogelijk is nu en in de toekomst. Omdenken en meer waarderen van water wordt gestimuleerd. Lopende trajecten in 2026 zijn: (1) CoLab Healing Bridge; een ontwerptraject met opgave om een brug te ontwerpen over het Eindhovens Kanaal, die niet allen de overs verbindt, maar ook de omwonende met elkaar en het water en die tevens de waterkwaliteit verbeterd. Dit jaar werken we samen met Floris Schoonderbeek, de DDF en RWS. De expo tijdens de Dutch Design Week gaat gehouden worden in de Melkfabriek bij Bouwen aan Morgen. (2) de stem van water is nu Lien de Ruyck van de Elders. (3) Water in Goede Handen, de beweging die in 2025 in gang gezet is, met het netwerk van waterinnovaties in de bouw, loopt door.
		Ontwikkelingen/ risico's: Eind 2026 heeft gemeente Eindhoven een go no go moment i.v.m. nieuwe budgettering na de verkiezingen van afgelopen jaar.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Schone Maaswaterketen (SMWK)	Start 2015	Partijen: Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel, Waterschap Limburg, Waterschap Rivierenland, Drinkwaterbedrijf Brabant Water, Drinkwaterbedrijf Dunea, Evides Water, Waterleidingbedrijf Limburg, Rijkswaterstaat, RIWA Maas
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Bas Peeters (Erik de Ridder is ambassadeur)
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): De partners in de Schone Maaswaterketen willen de waterkwaliteit van de Maas en het stroomgebied verbeteren. De aandacht richt zich op organische microverontreinigingen die via afvalwaterstromen in het milieu terecht komen. Vanaf 2023 wordt jaarlijks een meting uitgevoerd om de voortgang van reductie van organische microverontreinigingen te kunnen toetsen. In de Atlas voor een Schone Maas wordt informatie gedeeld over de waterkwaliteit in het Maasstroomgebied, de herkomst van verontreinigingen: en de acties en ambities van de partners tav het verbeteren van de waterkwaliteit.
		Ontwikkelingen/ risico's: Het afgelopen jaar is een werkwijze ontwikkeld om grip te krijgen op indirecte lozingen. Verdere uitrol moet nu plaatsvinden. De voorbereidingen zijn volop gaande voor een nieuw actieprogramma. Het actieprogramma 2028–2033 wil stevig inzetten op bronaanpak, datagedreven werken, ketensamenwerking en systeemrobustheid. De SMWK wil de watertransitie versnellen door als verbinder, aanjager en proeftuin op te treden. Doel: een schone, gezonde en toekomstbestendige Maas.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Phario	Start 2020	Partijen: Waterschappen Brabantse Delta, Wetterskip Fryslân, De Dommel, Hollandse Delta en Scheldestromen samen met HVC, SNB, STOWA, TU Delft, Paques, Wetsus en de Energie- & Grondstoffenfabriek.
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Bas Peeters
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): Het is mogelijk uit afvalwater een hoogwaardig biobased biologisch afbreekbaar plastic te maken dat bestaat uit polyhydroxyalkanoaat (PHA), met de commerciële naam Caleyda. Het is sterk, maar ook volledig (koud) afbreekbaar onder natuurlijke omstandigheden. Dit soort plastic heeft het voordeel dat er geen gebruik wordt gemaakt van voedselgewassen of aardolie. PHA is te gebruiken voor allerlei toepassingen. Om de volgende stap in de ontwikkeling te maken is een jaar lang getest met een demo-fabriek om voldoende PHA terug te winnen uit het zuiveringsslib om te testen door beoogde marktpartijen.
		Ontwikkelingen/ risico's: De demo is succesvol afgerond. Voor het volledig commercieel produceren is meer onderzoek en ontwikkeling nodig, onder meer naar het produceren van vetzuren – een noodzakelijk grondstof - uit primair slib wat tot een betere business case opleveren. Hiervoor worden momenteel pilots uitgevoerd, waaronder een pilot op de RWZI Eindhoven voor de potentie van vetzuren van primair slib. Vanuit een beter beeld van de mogelijkheden zelf vetzuren te produceren is het de intentie om in 2027 met een investeringsvoorstel voor commerciële productie te komen.

(Type) overeenkomst	Datum	Partijen, ontwikkelingen/ risico's
Samenwerkingsovereenkomst Drinkwaterlandschap Grootte Heide <i>Deze samenwerkingsovereenkomst is een navolging op de samenwerkingsovereenkomst met Brabant Water in 2024 voor de uitwerking van de gebiedsvisie.</i>	2026	<i>Partijen:</i> Brabant Water, Provincie Noord-Brabant en Waterschap De Dommel.
		(Bestuurlijk) vertegenwoordiger(s) vanuit Waterschap De Dommel: Martijn Tholen (maar ondertekening van de SOK was door Erik de Ridder)
		Openbaar belang (doelstelling, activiteiten en prestaties): Project ziet toe op het realiseren van een waterbuffer van ca 100 ha op een hoge kop en het implementeren van water- en bodemsturend binnen het totale projectgebied (1200 ha). Daarmee is het een voorbeeld van een project voor klimaat adaptatie en de watertransitie. Huidige fase - en samenwerkingsovereenkomst- ziet toe op de uitvoering van de gezamenlijke gebiedsvisie, resultaat van de eerdere samenwerkingsovereenkomst met Brabant Water.
		Ontwikkelingen/ risico's: Project is ingediend in het kader van de Aanpak Landelijk Gebied (ALG) bij de provincie en wordt via de GGA Grenscorridor verder opgepakt. De realisatie van het project wordt gedaan door Brabant Water, met een financiële bijdrage van zowel Provincie Noord-Brabant als Waterschap De Dommel. Het project wordt gefaseerd uitgevoerd. Waterschap De Dommel is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunningen met wateractiviteiten.

Bijlage 3: Definitie Verbonden Partij

Het Waterschapsbesluit (artikel 4.1.) geeft de volgende definitie van “verbonden partij”:

een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt zeggenschap verstaan, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Financieel belang betreft een aan een verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat respectievelijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Verbonden partijen worden niet geconsolideerd in de begroting en de jaarverslaggeving van het waterschap.

In bijlage 2 “Overige samenwerkingsvormen” zijn de samenwerkingsvormen opgenomen die niet voldoen aan de formele criteria van “verbonden partijen (bestuurlijk en financieel belang) maar die voor het behalen van de resultaten/ doelen van het waterschap van belang zijn.

Algemeen Bestuur

Dossiernummer 4809
Extern Zaak ID 0539405787
Vergaderdatum 30 september 2026
Agendapunt 4.2
Titel Controleprotocol 2026 en Normen/Toetsingskader 2026

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	30 september 2026

Kenmerk: 405787/405788

Aan het algemeen bestuur

Datum: 30 september 2026

Onderwerp: Controleprotocol 2026 en Normen/Toetsingskader 2026

Voorstel

1. Het controleprotocol 2026 met als bijlage het Normen/Toetsingskader 2026 - zonder inhoudelijke wijzigingen vast te stellen
2. Geen eventuele aanvullende onderzoeks- en rapportageposten ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2026 door de accountant te benoemen

0. Korte samenvatting

Het algemeen bestuur stelt het controleprotocol 2026 vast. Als bijlage bij dit controleprotocol is het Normen/Toetsingskader gevoegd dat is geactualiseerd op basis van de huidige wet- en regelgeving. De aanpassingen zijn minimaal en beleidsarm van aard. Het controleprotocol en de bijlagen zijn besproken met de Auditcommissie. De Auditcommissie heeft een positief advies gegeven bij het voorstel en de bijlagen

Dit controleprotocol en Normenkader vormt de basis voor de accountantscontrole en de – rapportage 2026.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Op grond van de Waterschapswet, het Waterschapsbesluit, de richtlijnen van de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en de voorschriften uit het Bado (Besluit accountantscontrole decentrale overheden) bepaalt het algemeen bestuur de inhoud van de accountantscontrole, inclusief de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole. Hiertoe stelt het algemeen bestuur periodiek het controleprotocol vast. Object van de controle is de jaarrekening, en daarmee ook het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het dagelijks bestuur van Waterschap De Dommel.

Het Normen/Toetsingskader vormt de basis voor het controleprotocol. Het voorstel is om jaarlijks het controleprotocol en het Normen/Toetsingskader te actualiseren en ter vaststelling voor te leggen aan het algemeen bestuur.

Bij het actualiseren van het Normenkader wordt gebruik gemaakt van het overzicht van ontwikkelingen in de externe wet- en regelgeving zoals deze door de Unie van Waterschappen wordt geïnventariseerd. Dit betekent dat de informatie in of kort na de zomervakantie beschikbaar komt. Het voorstel tot vaststelling van het Normen/Toetsingskader en Controleprotocol kan daarom pas in het 3^e kwartaal worden voorbereid en opgesteld, en afhankelijk van de planning van de vergaderingen van het algemeen bestuur in het 3^e of 4^e kwartaal ter besluitvorming aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

2. Doel/meetbaar effect

Door het periodiek herdefiniëren van het Controleprotocol en het Normen/Toetsingskader geeft de accountant nadere aanwijzingen over de reikwijdte van de accountantscontrole in het kader van het rechtmatigheidstraject. Het Normen/Toetsingskader geeft aanwijzingen

voor de geldende normstelling. Het Controleprotocol geeft aanwijzingen voor de te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties bij de controle van de jaarrekening van Waterschap De Dommel.

Het algemeen bestuur kan de accountant alleen nadere aanwijzingen geven voor zover dit uitgaat boven de wettelijke minimumeisen welke aan de jaarrekeningcontrole en aan de accountant zijn gesteld.

Het algemeen bestuur wordt inzicht gegeven in welke verordeningen worden meegenomen in de accountantscontrole.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1.1 Controleprotocol – met als bijlage het Normen/Toetsingskader 2026 - zonder inhoudelijke wijzigingen vast te stellen

Controleprotocol

Het periodiek vaststellen van het Controleprotocol door het algemeen bestuur is op grond van de Waterschapswet, het Waterschapbesluit, richtlijnen van de commissie BBV en de voorschriften vanuit het Bado wettelijk verplicht.

De ervaringen uit het verleden met betrekking tot de rapportages en de ervaringen van de huidige accountant bij de controle van en rapportage over voorgaande boekjaren, geven geen aanleiding het protocol aan te passen. In bijlage 1 is het controleprotocol 2026 opgenomen.

Het controleprotocol dient echter wel een vooraf vastgestelde looptijd te kennen. Het Normen/Toetsingskader dient periodiek (jaarlijks) te worden geactualiseerd en vormt een belangrijke bouwsteen voor de accountantscontrole.

Omdat het voorstel (met bijlagen) betrekking heeft op de invulling van de controleopdracht door de accountant is het voorstel met bijlagen ter bespreking /advisering voorgelegd aan de leden van de Auditcommissie. Dit sluit aan bij de aangepaste werkwijze vanaf 2023.

Normen/Toetsingskader

Het Normen/Toetsingskader beperkt zich tot alle externe wet- en regelgeving en alle door het algemeen bestuur vastgestelde regelingen met een financieel karakter. Een geactualiseerd Normen/Toetsingskader is opgenomen als bijlage 2 t/m 4 van het voorstel.

Het Normen/Toetsingskader is geen statisch stuk, maar de ervaring leert dat de wijzigingen in wet- en regelgeving beperkt van aard zijn. Door veranderingen in de wetgeving en in de interne en externe regelgeving, dient de reikwijdte van de controle jaarlijks te worden geactualiseerd. Het actualiseren geschiedt jaarlijks volgens de systematiek van de Unie van Waterschappen. De wijzigingen in de externe wet- en regelgeving alsmede de “interne regelgeving vanuit de CAO Waterschappen” worden gemonitord en op systematische wijze voor alle waterschappen in beeld gebracht. Voor de interne regelgeving zoals deze door het algemeen bestuur wordt vastgesteld worden de vergaderingen van het algemeen bestuur (agenda's en verslagen) gebruikt om de ontwikkelingen in beeld te brengen.

2.1.2 Geen eventuele aanvullende onderzoeks- en rapportageposten te benoemen.

Het controleprotocol en het normenkader is voor de accountant bepalend voor de kaders waarbinnen deze de jaarrekeningcontrole uitvoert en vormt daarmee het bestek van de controleopdracht.

Het algemeen bestuur (eventueel via de Auditcommissie) kan, indien gewenst, dit bestek uitbreiden. Het algemeen bestuur kan een of meerdere posten aanwijzen waar de accountant bij zijn controle specifieke aandacht aan dient te besteden. Het algemeen bestuur afwijkingen kan benoemen die in de rapportage aanvullend dienen te worden gemeld zonder dat zij de strekking van de accountantsverklaring beïnvloeden.

Het onder de aandacht brengen van de mogelijkheden om aanvullende onderzoeken aan te dragen of rapportage-eisen te formuleren doet recht aan de positie en rol van het algemeen bestuur in het traject rondom de jaarrekeningcontrole en het vaststellen van de jaarrekening.

In het kader van de pré-auditbespreking van de Auditcommissie met de accountant kan de auditcommissie, naast hetgeen in het controleprotocol is opgenomen, te allen tijde posten aandragen die extra onderzoek behoeven.

Het voorgestelde controleprotocol, met bijbehorende Normen/Toetsingskader, vormt de basis voor de accountantscontrole en het (eventueel op verzoek van de auditcommissie te voeren) pré-auditgesprek met de accountant. In het pré-auditgesprek kan de Auditcommissie aanvullende posten of aanscherping van de rapportagecriteria aanreiken.

3.2. Risico's

3.2.1. *Rechtmatigheid*

a Financiële rechtmatigheid

Het controleprotocol richt zich uitsluitend op de financiële rechtmatigheid. Een uitbreiding van het controleprotocol tot de niet-financiële rechtmatigheid is binnen de wettelijke kaders mogelijk, maar niet noodzakelijk.

Het uitbreiden van het protocol met de niet-financiële rechtmatigheid leidt tot een grotere omvang van de controle door de accountant en tot extra kosten. Tevens betekent dit een groter beslag op de ambtelijke organisatie. Het beperken van het controleprotocol tot de financiële rechtmatigheid is conform het advies van de Unie van Waterschappen.

b. Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2025 is er sprake van een wijziging van het traject rondom de rechtmatigheidsverantwoording. De verklaring rondom Rechtmatigheid wordt vanaf boekjaar 2025 afgegeven door het dagelijks bestuur en is onderdeel van de jaarrekening en daarmee object van de accountantscontrole.

3.2.2. *Benoemen aanvullende onderzoekposten*

Het benoemen van aanvullende onderzoekposten voor de uit te voeren controlewerkzaamheden zal leiden tot hogere controlekosten voor de jaarrekeningcontrole. Tevens zal dit leiden tot een hogere belasting van de ambtelijke organisatie.

In de huidige en toekomstige begrotingen is geen rekening gehouden met extra kosten als gevolg van het benoemen van aanvullende onderzoekposten.

4. Financiën

Het voorstel heeft geen financiële consequenties. Mocht het algemeen bestuur besluiten tot het benoemen van aanvullende onderzoeksvragen dan zal dit leiden tot extra controlekosten waarvoor aanvullende dekkingsmiddelen moeten worden gevonden.

5. Uitvoering en evaluatie

5.1. Bestuurlijke vervolgstappen

Na behandeling in het portefeuillehouderoverleg, dagelijks bestuur, de afstemming met de leden van de auditcommissie en de behandeling in het algemeen bestuur is geen verdere bestuurlijke behandeling meer aan de orde.

In het proces van behandeling is de Auditcommissie gevraagd om een advies over het voorstel en de bijlagen. De Auditcommissie heeft de stukken beoordeeld en heeft een positief advies gegeven bij het voorstel en de bijlagen

5.2. Externe communicatie

Het (concept) controleprotocol, het normenkader en de aanvullende onderzoekposten zullen worden meegenomen in de communicatie van de ambtelijke organisatie en de Auditcommissie met de accountant ter uitvoering en voorbereiding van de interim- en jaarrekeningcontrole.

5.3. Bestuurlijke evaluatie

De bestuurlijke evaluatie zal na afronding van de jaarrekeningcontrole 2026 plaatsvinden zodat deze kan worden meegenomen bij het in 2027 opstellen van een nieuw controleprotocol 2027.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):

Bijlage 1	Controleprotocol 2026
Bijlage 2	Normen/Toetsingskader 2026 externe wetgeving en regelingen
Bijlage 3	Normen/Toetsingskader 2026 externe wetgeving en regelingen: wijzigingen 2026
Bijlage 4	Normen/Toetsingskader 2026 interne regelingen

Besluit

Controleprotocol 2026 en Normen/Toetsingskader 2026

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel zonder hoofdelijke stemming.

- 1 Het controleprotocol 2026 met als bijlage het Normen/Toetsingskader 2026 - zonder inhoudelijke wijzigingen vast te stellen
- 2 Geen eventuele aanvullende onderzoeks- en rapportageposten ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2026 door de accountant te benoemen

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 september 2026.

het algemeen bestuur

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage I

CONTROLEPROTOCOL 2026 Waterschap De Dommel

VOOR DE ACCOUNTANTSCONTROLE OP DE JAARREKENING

Controleprotocol 2026 Waterschap De Dommel

Inleiding

Op grond van de Waterschapswet, het Waterschapsbesluit en de Bado (Besluit accountantscontrole decentrale overheden) bepaalt het algemeen bestuur de inhoud van de accountantscontrole inclusief de reikwijdte van de rechtmatigheidcontrole. Vanaf 2009.

Waterschap De Dommel volgt ten aanzien van de reikwijdte van de rechtmatigheidcontrole het advies van de Unie van Waterschappen. Daartoe is het noodzakelijk dat het algemeen bestuur ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de jaarlijkse accountantscontrole, de reikwijdte van de controle nader regelt. Dat gebeurt in dit Controleprotocol.

Doelstelling

Het Controleprotocol heeft als doel aan de accountant nadere aanwijzingen te geven over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Vanuit de Waterschapswet, het Waterschapsbesluit en de Bado worden minimumeisen geformuleerd. Het algemeen bestuur mag voor de controle strengere eisen vaststellen. Het is niet toegestaan de wettelijke eisen minder streng te formuleren.

Met dit controleprotocol stelt het algemeen bestuur nadere aanwijzingen vast die van toepassing zijn vanaf het verslagjaar 2026. Object van controle is de jaarrekening van Waterschap De Dommel en daarmee tevens het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het dagelijks bestuur. Voor de tolerantiegrenzen (goedkeuring en rapportage) conformeert Waterschap De Dommel zich aan de wettelijke minimumeisen.

In de opdrachtverstrekking aan de accountant kan het algemeen bestuur nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. De accountant mag verwachten dat het waterschap inzichtelijk maakt, door middel van een normenkader, welke wet- en regelgeving van toepassing is. Tevens moet in de opdrachtverstrekking worden aangegeven welke wet- en regelgeving in het kader van het financieel beheer onderwerp van de rechtmatigheidcontrole is.

Wettelijk kader

De Waterschapswet schrijft in artikel 109, lid 2 voor dat het algemeen bestuur één of meer accountants aanwijst als bedoeld in artikel 393 eerste lid van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek voor de controle van de jaarrekening, het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

Het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel heeft aan de accountant opdracht verstrekt de accountantscontrole als bedoeld in art. 109, lid 2 van de Waterschapswet uit te voeren.

In deze AB vergadering van 30 september 2026 ligt het controleprotocol 2026 en het gewijzigde Normen/ Toetsingskader 2026 voor aan het algemeen bestuur. Het voorstel is om het controleprotocol met terugwerkende kracht tot 1 januari 2026 in werking te laten treden.

Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid) zoals geregeld in artikel 109, derde lid, Waterschapswet.

De controle is gericht op het afgeven van een oordeel over:

- De getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten, alsmede de activa en passiva;
- Het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten, alsmede balansmutaties (in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen van het algemeen bestuur);
- De inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- Het in overeenstemming zijn van de door het algemeen bestuur opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels als bedoeld in artikel 98a Waterschapswet (zie het Waterschapsbesluit);
- De verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels van het Waterschapsbesluit, de Kadernota Platform Rechtmatigheid, de Nederlandse controlestandaarden (NBA), de Richtlijnen van de Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en dit Controleprotocol bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens de Waterschapswet dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties “in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen van het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel”.

De accountant zal in de controleverklaring een oordeel geven over de getrouwheid van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten alsmede de activa en passiva.

Het dagelijks bestuur zal in de jaarrekening via de “Rechtmatigheidsverantwoording” een oordeel afgeven over de mate waarin de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstolerantie

De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyses, vastgestelde toleranties en statistische deelwaarnemingen en extrapolaties.

De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming en de strekking van de af te geven accountantsverklaring.

In onderstaand schema zijn de voorgestelde goedkeuringstoleranties opgenomen. De goedkeuringstoleranties omschreven in artikel 5.2 Waterschapsbesluit zijn van toepassing op de accountantscontrole bij Waterschap De Dommel. Dit betreft het wettelijk minimum.

Goedkeuringstolerantie	Strekking accountantsverklaring:			
	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle	≤ 2%	>2% - <4%	-	≥ 4%

Op basis van de begroting van het betreffende jaar, houdt het bovenstaande in dat een percentage van ≤ 2% van de bruto lasten aan fouten in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle van de jaarrekening (indicatie boekjaar 2025 op basis van de begroting 2025 circa € 3.850.000) een goedkeurende verklaring van de accountant niet in de weg zal staan. Het algemeen bestuur kan de goedkeuringstoleranties lager vaststellen. Hieraan zijn extra organisatie- en accountantskosten verbonden om kleinere fouten en onzekerheden te kunnen ontdekken. Ook wordt de kans groter dat geen goedkeurende accountantsverklaring wordt verkregen. Waterschap De Dommel kiest daarom (vooralsnog) voor het wettelijk minimum.

De rapporteringstolerantie is op grond van artikel 5.5 Waterschapsbesluit een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportage plaats in het verslag van bevindingen van de accountant.

Het algemeen bestuur kan de accountant bedragen voor de rapporteringstolerantie voorschrijven die lager zijn dan de bedragen die voortvloeien uit de goedkeuringstolerantie. Aan een lagere rapporteringstolerantie zijn extra organisatie- en/of accountantskosten verbonden. Het algemeen bestuur handhaaft de rapporteringstolerantie en stelt deze, conform voorgaande jaren, vast op: 5% van de betreffende hoofdkostensoort met een minimum van € 100.000,-

Dit houdt in dat de accountant elke fout of onzekerheid vanaf 5% van de betreffende hoofdkostensoort met een minimum van €100.000,- meldt in zijn verslag van bevindingen.

Reikwijdte controle rechtmatigheidstoetsing

De controle op rechtmatigheid is, aanvullend op de getrouwheidscontrole door de accountant, limitatief gericht op het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium en het misbruik- en oneigenlijk gebruik-criterium. Deze criteria zijn als volgt nader omschreven:

- Begrotingscriterium; passen de lasten, baten en balansmutaties binnen de door het algemeen bestuur vastgestelde begrotingskaders?;
- Voorwaardencriterium; wordt aan de voorwaarden uit de wet- en regelgeving voldaan?;
- Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium; wordt geen misbruik en oneigenlijk gebruik van financiële mogelijkheden gemaakt?

Bij de uitwerking van het voorwaardencriterium worden ten aanzien van interne regelgeving alleen de aspecten die betrekking hebben op recht, hoogte en duur mee in zijn beoordeling.

Communicatie en periodiek overleg

In de verordening op grond van artikel 109 Waterschapswet (ook wel Controleverordening) is opgenomen dat periodiek overleg plaatsvindt tussen de accountant, de portefeuillehouder Financiën, een lid van de directie, de concerncontroller en de procesmanager Financiën / P&C.

In de Controleverordening zijn ook de communicatiemomenten benoemd tussen het algemeen bestuur (eventueel via een afvaardiging vanuit het algemeen bestuur in de vorm van een Auditcommissie) en de accountant. Het betreft de communicatie voorafgaand aan de accountantscontrole en de communicatie na afloop van de jaarrekeningcontrole.

Rapportage accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant als volgt:

- Interim controle
In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag uitgebracht aan het dagelijks bestuur.
- Verslag van bevindingen
Overeenkomstig de Waterschapswet wordt omtrent de controle een verslag van bevindingen uitgebracht aan het algemeen bestuur. Het verslag van bevindingen wordt in afschrift toegestuurd aan het dagelijks bestuur. In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen.
- Uitgangspunten voor rapportagevorm "rechtmatigheidsverantwoording" dagelijks bestuur
Gesignaleerde fouten of onzekerheden met betrekking tot de rechtmatigheidscriteria (Begrotingscriterium, Voorwaardencriterium en Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium) die de rapporteringstolerantie overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. In de bedrijfsvoeringsparagraaf wordt gerapporteerd over eventuele bevindingen met betrekking tot de rechtmatigheid voor wat betreft tijdig gerapporteerde afwijkingen (onderschrijdingen in kosten en over- en onderschrijdingen in inkomsten) die passend zijn binnen het eigen (waterschaps-)beleid.
- Rechtmatigheidsverantwoording
In de rechtmatigheidsverantwoording legt het dagelijks bestuur op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de uitgevoerde (interne) controle verantwoording af aan het algemeen bestuur. Deze rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van de jaarrekening. In het proces naar het vaststellen van de jaarrekening door het algemeen bestuur kan het algemeen bestuur aan de hand van deze rechtmatigheidsverantwoording met het algemeen bestuur het gesprek aangaan met het dagelijks bestuur over de werkwijze ten aanzien van de beoordeling van het rechtmatig handelen.
- Uitgangspunten voor de rapportagevorm accountant
Gesignaleerde fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door het waterschap gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

- Accountantsverklaring
In de accountantsverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven ten aanzien van de getrouwheid, uitmondend in een oordeel over de jaarrekening. Deze accountantsverklaring is bestemd voor het algemeen bestuur, zodat deze de door het dagelijks bestuur opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 30 september 2026.

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlagen bij dit Controleprotocol

Bijlage 2	Normen/Toetsingskader 2026 externe regelingen
Bijlage 3	Normen/Toetsingskader 2026 externe regelingen: wijzigingen 2026
Bijlage 4	Normen/Toetsingskader 2026 interne regelingen

Inventarisatie wet- en regelgeving waterschappen

Nr.	Wet- en regelgeving extern
A	Europees
1	De-minimisverordening (verordening (EU) Nr. 1407/2013)
2	Algemene de-minimisverordening (EU/2023/2831)
3	DAEB-de-minimisverordening (EU/2023/2832)
4	diverse INTERREG-programma's
5	INTERREG-Europe
6	INTERREG-programma North Sea Region (NSR)
7	INTERREG-programma North West Europe (NWE)
8	Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) (EU/2014/651)
9	Landbouwvrijstellingsverordening (EU/2022/2472)
10	Vrijstellingsverordening (VJV) (EU/2022/2473)
11	Groepsvrijstellingsverordening Vervoer (TBER) (EU/2026/562)
12	EU-verordening 2022/2472
13	Subsidieregeling ESF 2021–2027
14	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
15	Verordening (EU) 2021/2116 Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB 2023-2027)
16	GEDELEGEERDE VERORDENING (EU) 2025/2152 VAN DE COMMISSIE
B	Nationaal
B.1	Algemeen
17	Algemene wet bestuursrecht
18	Besluit proceskosten bestuursrecht
19	Besluit maximumtarieven open overheid
20	Burgerlijk wetboek boek 6 en boek 7
21	Mededingingswet
22	Pachtprijzenbesluit 2007
23	Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers
24	Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers
25	Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet
26	Uitvoeringsbesluit Wet normering topinkomens
27	Wet Basisregistratie Personen
28	Wet normering topinkomens
B.2	Ruimtelijk (bestuurs)recht
B.3	Milieu / Natuur
29	Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009
30	Regeling garanties van oorsprong voor energie uit hernieuwbare energiebronnen en HR-WKK-elektriciteit
31	Uitvoeringsregeling Meststoffenwet
32	Visserijwet 1963
33	Warmtebesluit
34	Warmteregeling
35	Warmtewet
B.4	Verkeer en vervoer (**) (**) alleen relevant voor zover het waterschap taak heeft als wegbeheerder en/of vaarwegbeheerder.
36	Wet vrachtwagenheffing
B.5	Belastingen
37	Algemene wet inzake Rijksbelastingen
38	Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009
39	Fiscale vereenvoudigingswet 2010
40	Fiscale vereenvoudigingswet 2017
41	Invorderingswet 1990
42	Kostenwet invordering rijksbelastingen
43	Regeling diplomatieke en internationale vrijstellingen waterschapsbelastingen
44	Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken
45	Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994
46	Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990
47	Waterbesluit
48	Waterregeling

49	Waterschapsbesluit
50	Waterschapswet
51	Waterwet
52	Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen
53	Wet op de vennootschapsbelasting 1969
54	Wet Waardering Onroerende Zaken
55	Wet wederzijdse bijstand in de Europese Unie bij de invordering van belastingschulden en enkele andere schuldvorderingen 2012
56	Natuurschoonwet 1928
B.6	Financiën
57	Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden
58	Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen
59	Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
60	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
61	Uitvoeringsbeschikking omzetbelasting 1968
62	Uitvoeringsbesluit belastingen op milieugrondslag
63	Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968
64	Uitvoeringsregeling belastingen op milieugrondslag
65	Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden
66	Waterschapswet
67	Wet belastingen op milieugrondslag
68	Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO)
69	Wet houdbare overheidsfinanciën
70	Wet inkomstenbelastingen 2001
71	Wet op de accijns
72	Wet op de belastingen van rechtsverkeer
73	Wet op de Omzetbelasting
74	Wet terugvordering staatssteun
B.7	Personeel en organisatie
75	Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers
76	Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen
77	CAO Werken voor Waterschappen 2026
78	Wet Arbeid en Zorg (WAZ)
79	Participatiewet
80	Pensioenreglement ABP
81	Pensioenwet
82	Besluit uitvoering Pensioenwet
83	Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965
84	Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011
85	Werkloosheidswet
86	Wet arbeid vreemdelingen
87	Wet financiering sociale verzekeringen
88	Wet kaderregeling VUT overheidspersoneel
89	Wet minimumloon en minimum vakantiebijslag
90	Wet op de loonbelasting 1964
91	Wet overheidspersoneel onder de werknemersverzekeringen
92	Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
93	Wet verbetering poortwachter
94	Wet tegemoetkoming loondomein (Wtl)
95	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
96	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
97	Ziektewet
98	Zorgverzekeringswet
B.8	Archief

B.9 Inkoop en aanbestedingen

100 Aanbestedingsbesluit

101 Gids Proportionaliteit

102 Aanbestedingswet 2012

103 Aanbestedingsreglement Werken 2016 (Arw 2016)

B.10 Subsidies

104 Regeling bijzondere subsidies waterkeren en waterbeheren

105 Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027

106 Regeling subsidies hoogwaterbescherming 2014

107 Regeling Europese EZK- en LNVsubsidies

B.12 Privacy/informatiebeveiliging (nieuw)

legenda:

toegevoegd

gewijzigd

verwijderd

versie juli 2026

Financieel	Opmerkingen
F	Niet meer van kracht; Laatste geconsolideerde versie: 25/10/2023
F	Drempel van max 200.000 naar max 300.000 / safe harbours
F	Drempel van max 500.000 naar max 750.000
F	website https://interreg.eu/programmes
F	divers; webadres gewijzigd in: https://interregeurope.eu/
F	divers; http://www.northsearegion.eu/
F	divers; http://www.nweurope.eu/
F	laatste geconsolideerde versie: 1/7/2023
F	laatste geconsolideerde versie: 13/12/2023
F	laatste geconsolideerde versie: 13/12/2023
F	laatste geconsolideerde versie: 30/3/2026
F	vervangt verordening EU nr. 702/2014
F	vervangt regeling ESF 2014-2020
F	art. 107, 108 en 109 (staatssteun)
F	Financieel zodra een waterschap subsidie aanvraagt
F	Van 23-10-2025. Bepaalt de drempelbedragen voor overheidsopdrachten voor levering, diensten en werken voor de jaren 2026-2027.
F	artikelen 5:25, 5:31d t/m 5:39, titel 4.2 (subsidies) en 4.4 (bestuurlijke geldschulden) van hoofdstuk 4
F	art. 2. Is per 01-01-26 gewijzigd
F	art. 2. Nieuwe regeling per 15-06-22
F	arbeidsovereenkomsten/aansprakelijkstellingen
F	artikelen 6, 24, 25g t/m 25m, 56, 57 - Is op 01-01-23 gewijzigd
F	hoofdstuk 4
F	hoofdstuk 4 - Is op 01-07-24 gewijzigd
F	hoofdstuk 4 - Is op 01-01-24 gewijzigd
F	van toepassing op zuiveringsslib
F	Is op 01-01-26 gewijzigd
F	
F	Is op 01-01-26 gewijzigd
F	art. 2, 3 en 4
F	artikelen in § 7
F	
F	art. 56; wet is per 1-1-2019 gewijzigd
F	artikelen in § 2
F	artikelen in § 2
F	artikelen 2, 3a, 3d, 4a, 5, 5a, 6, 8, 8a, 18, 20; laatste wijziging t/m 31dec2020: per 25-10-2020
F	geldend vanaf 01-07-2026
F	art. 20, 67a
F	art. 2 t/m 4
F	art. XXVa
F	art. VII en X; nieuwe regeling per 1-1-2024
F	art. 36a, 63b, 63c, 64, 65 en 66; Artikel 63b is gewijzigd
F	art. 2 t/m 4
F	art. 1 t/m 4
F	art. 2 t/m 6
F	art. 27 en 31
F	art. 7, 27 t/m 28a. Verwijderd art. 28abis, aangezien dat artikel is vervallen per 01-01-2023
F	art. 7.1 en 7.2
F	artikelen hoofdstuk 7

F	Hoofdstuk 4 en 5 geldend per 1-1-25; art. 6.1 t/m 6.13 is komen te vervallen per 1-1-2026; art.6.14 t/m 6.17 zijn gewijzigd als gevolg van het nieuw belastingstelsel (en de wijziging van de Waterschapswet).
F	art. 110 t/m 147 is komen te vervallen. De geldende artikelen voor de kostentoedeling zijn art. 116 t/m 122 (kostentoedeling en profijtbeginnsel) en art. 122a t/m 122h (aangepaste regels zuiverings- en verontreinigingsheffing)
F	art. 7.1 t/m 7.26
F	art. 34a
F	art. 2, lid 1, onder g en 7
F	Hoofdstukken III en IV
F	art. 6, 40 en 46
F	fiscale korting waterschapsbelasting vanwege koppeling met WOZ waarde
F	art. 1 t/m 3
F	Nieuwe versie per 1/1/2025
F	art. 2 lid 3 en 7 lid 2
F	art. 2 t/m 4
F	art. 3 en 7
F	art. 4, 5, 11a en 22;
F	art. 5
F	art. 6
F	art. 1 t/m 3
F	art. 98 t/m 109c
F	art. 22 t/m 31 en 47 t/m 71
F	art. 1 t/m 6 en 8
F	art. 3, 6 en 7
F	art. 2.1 en 3.1;
F	art. 1;
F	art. 15 lid 1 sub c;
F	art. 1 en 7;
F	art. 3 en 7;
F	hoofdstuk 3, 5, 6, 10 t/m 12; Invoering Partnerpensioen; wijziging per 2023
F	art. 40 en 41
F	iwt 1/1/26
F	wordt per 2/8/2022 uitgebreid met betaald ouderschapsverlof; wijziging per 2023
F	wijziging per 2023
F	versie 2025 geldt t/m 30 juni 2025, versie 2026 geldt vanaf 1-7-2026
F	in werking sinds 1 juli 2023, overgangsperiode loopt tot uiterlijk 1 januari 2028
F	
F	hoofdstuk 3 is vervallen door vernummering / hoofdstuk 4 betreft pensioenregelingen
F	
F	
F	Paragraaf IV
F	art. 6 t/m 12, 16 t/m 56; wetvoorstel
F	art. 6
F	art. 7, 8, 12, 14, 15 t/m 18, 18b.
F	hoofdstuk II, IIB, IIC, III, IV, VB; Belastingplan 2015
F	art. 2 t/m 5, 13 t/m 20, 23 t/m 28, 31 t/m 34, 40, 43/citeertitel aangepast: Wet overheidspersoneel onder de werknemersverzekeringen
F	hoofdstuk 8
F	
F	geldig per 1 januari 2018; voor werkgevers is dit het belangrijkste wettelijke kader voor loonkostensubsidies (LKV-regelingen, banenafpraak, doelgroepverklaringen, participatiebanen)
F	
F	art. 15, 23 t/m 26, 36, 37, 82 t/m 86, 91, 96, 134;
F	
F	

F/NF	Bk2: art 10, lid 1 en 3 Bewaartermijn voor financiële stukken van 7 jaar, geldend voor het bestuur van een rechtspersoon. Bewaarplicht is van toepassing op privaatrechtelijke rechtspersonen, maar kan evengoed als richtlijn dienen bij het bepalen van de vernietigingstermijnen van overheidsarchieven Bk2: art. 24 Bewaarplicht voor financiële stukken, geldend voor een ontbonden rechtspersoon Bk2: art. 61 Bewaarplicht van 10 jaar voor geschriften m.b.t. het aanvragen van een lidmaatschap van een coöperatie Bk2: art. 394, lid 6 Bewaarplicht van 7 jaar voor bescheiden m.b.t. de openbaarmaking van de jaarrekening van de rechtspersoon Bk 3: art. 52, 306 t/m 311 Verjaringstermijnen voor rechtsvorderingen (indirecte bewaarplicht van (archief)bescheiden: uit wet- en regelgeving wordt het bewaren van specifieke gegevens verondersteld Bk3: art. 15a t/m 15f Elektronisch vermogensrechtelijk rechtsverkeer, o.a. de rechtsgeldigheid van de elektronische handtekening. Zie ook de wet elektronische handtekeningen Bk 6: art. 191 Verjaringstermijn voor rechtsvorderingen bij productaansprakelijkheid; termijn waarop recht op schadevergoeding komt te vervallen (indirecte bewaarplicht voor archiefbescheiden) Bk 7: art. 454 t/m 458 Medisch patiëntendossier (bewaartermijn van bescheiden behorende tot het patiëntendossier)
F	is per 18-4-2019, 1-7-2020 en 1-1-2022 gewijzigd
F	is per 1-1-2022 gewijzigd. (Bindende) richtsnoeren voor het redelijke toepassen van het proportionaliteitsbeginsel in het aanbestedingsproces.
F	laatst gewijzigd per 30-04-2026; afdeling 2.1.1 en 2.1.2;
F	geen nieuwe regelgeving, wel nieuw (voor de eerste keer opgenomen) in dit normenkader
F	artikelen 2 t/m 12
F	Toegevoegd vanwege artikel 14, lid 2
F	artikelen 2 t/m 27
F	Gewijzigd per 31-12-2025

Gewijzigd	Naam	F/NF	Toelichting
	Waterschapsbesluit	F	Hoofdstuk 4 en 5 geldend per 1-1-25; art. 6.1 t/m 6.13 is komen te vervallen per 1-1-2026; art.6.14 t/m 6.17 zijn gewijzigd als gevolg van het nieuw belastingstelsel (en de wijziging van de Waterschapswet).
	Waterschapswet	F	art. 110 t/m 147 is komen te vervallen. De geldende artikelen voor de kostentoedeling zijn art. 116 t/m 122 (kostentoedeling en profijtbeginssel) en art. 122a t/m 122h (aangepaste regels zuiverings- en verontreinigingsheffing)
	Pensioenwet	F	in werking sinds 1 juli 2023, overaanasperiode loopt tot uiterlijk 1-1-2026
	Aanbestedingswet 2012	F	laatst gewijzigd per 30-04-2026; afdeling 2.1.1 en 2.1.2
	Regeling Europese EZK- en LNVsubsidies	F	Gewijzigd per 31-12-2025
	Besluit proceskosten bestuursrecht	F	art. 2. Is per 01-01-26 gewijzigd
	Uitvoeringsbesluit Wet normering topinkomens	F	Is op 01-01-26 gewijzigd
	Wet normering topinkomens	F	Is op 01-01-26 gewijzigd
	Wet vrachtwagenheffing	F	geldend vanaf 01-07-2026
Verwijderd	Naam	F/NF	Toelichting
	CAO Werken voor Waterschappen 2021	F	versie 14-12-2021
	CAO Werken voor Waterschappen 2024	F	versie 1-1-2024
	Pensioenstelsel 2023	F	wijziging per 1-7-2023
	Pensioenreglement ABP 2021	F	hoofdstuk 15; pensioenreglement 2021 geldig vanaf 1-7-2021
	Pensioenreglement ABP 2022	F	geldig vanaf 1-7-2022
	Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen	F	art. 3 t./m 6, 30a, 31, 33, 34
	MKB Landbouwwijzigingsverordening (verordening EU Nr. 702/2014)	F	artikelen 4 en 14; Laatste geconsolideerde versie: 10/12/2020
Toegevoegd	Naam	F/NF	Toelichting
	CAO Werken voor Waterschappen 2026	F	iwt 1/1/26
	Pensioenreglement ABP	F	versie 2025 geldt t/m 30 juni 2025, versie 2026 geldt vanaf 1-7-2026
	Besluit uitvoering Pensioenwet	F	
	Wet tegemoetkoming loondomein (Wtl)	F	geldig per 1 januari 2018; voor werkgevers is dit het belangrijkste wettelijke kader voor loonkostensubsidies (LKV-regelingen, banenafpraak, doelgroepverklaringen, participatiebanen)
	GEDELEGEERDE VERORDENING (EU) 2025/2152 VAN DE COMMISSIE	F	Van 23-10-2025. Bepaalt de drempelbedragen voor overheidsopdrachten voor levering, diensten en werken voor de jaren 2026-2027.

Inventarisatie wet- en regelgeving waterschappen

Nr.	Wet- en regelgeving extern
A	Europees
1	De-minimisverordening (verordening (EU) Nr. 1407/2013)
2	Algemene de-minimisverordening (EU/2023/2831)
3	DAEB-de-minimisverordening (EU/2023/2832)
4	diverse INTERREG-programma's
5	INTERREG-Europe
6	INTERREG-programma North Sea Region (NSR)
7	INTERREG-programma North West Europe (NWE)
8	Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) (EU/2014/651)
9	Landbouwvrijstellingsverordening (EU/2022/2472)
10	Vrijstellingsverordening (VJV) (EU/2022/2473)
11	Groepsvrijstellingsverordening Vervoer (TBER) (EU/2026/562)
12	EU-verordening 2022/2472
13	Subsidieregeling ESF 2021–2027
14	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
15	Verordening (EU) 2021/2116 Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB 2023-2027)
16	GEDELEGEERDE VERORDENING (EU) 2025/2152 VAN DE COMMISSIE
B	Nationaal
B.1	Algemeen
17	Algemene wet bestuursrecht
18	Besluit proceskosten bestuursrecht
19	Besluit maximumtarieven open overheid
20	Burgerlijk wetboek boek 6 en boek 7
21	Mededingingswet
22	Pachtprijzenbesluit 2007
23	Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers
24	Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers
25	Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet
26	Uitvoeringsbesluit Wet normering topinkomens
27	Wet Basisregistratie Personen
28	Wet normering topinkomens
B.2	Ruimtelijk (bestuurs)recht
B.3	Milieu / Natuur
29	Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009
30	Regeling garanties van oorsprong voor energie uit hernieuwbare energiebronnen en HR-WKK-elektriciteit
31	Uitvoeringsregeling Meststoffenwet
32	Visserijwet 1963
33	Warmtebesluit
34	Warmteregeling
35	Warmtewet
B.4	Verkeer en vervoer (**)
	(**) alleen relevant voor zover het waterschap taak heeft als wegbeheerder en/of vaarwegbeheerder.
36	Wet vrachtwagenheffing
B.5	Belastingen
37	Algemene wet inzake Rijksbelastingen
38	Besluit vervuilingswaarde ingenomen water 2009
39	Fiscale vereenvoudigingswet 2010
40	Fiscale vereenvoudigingswet 2017
41	Invorderingswet 1990
42	Kostenwet invordering rijksbelastingen
43	Regeling diplomatieke en internationale vrijstellingen waterschapsbelastingen
44	Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken
45	Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994
46	Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990
47	Waterbesluit
48	Waterregeling

49	Waterschapsbesluit
50	Waterschapswet
51	Waterwet
52	Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen
53	Wet op de vennootschapsbelasting 1969
54	Wet Waardering Onroerende Zaken
55	Wet wederzijdse bijstand in de Europese Unie bij de invordering van belastingschulden en enkele andere schuldvorderingen 2012
56	Natuurschoonwet 1928
B.6	Financiën
57	Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden
58	Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen
59	Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
60	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
61	Uitvoeringsbeschikking omzetbelasting 1968
62	Uitvoeringsbesluit belastingen op milieugrondslag
63	Uitvoeringsbesluit omzetbelasting 1968
64	Uitvoeringsregeling belastingen op milieugrondslag
65	Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden
66	Waterschapswet
67	Wet belastingen op milieugrondslag
68	Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO)
69	Wet houdbare overheidsfinanciën
70	Wet inkomstenbelastingen 2001
71	Wet op de accijns
72	Wet op de belastingen van rechtsverkeer
73	Wet op de Omzetbelasting
74	Wet terugvordering staatssteun
B.7	Personeel en organisatie
75	Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers
76	Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen
77	CAO Werken voor Waterschappen 2026
78	Wet Arbeid en Zorg (WAZ)
79	Participatiewet
80	Pensioenreglement ABP
81	Pensioenwet
82	Besluit uitvoering Pensioenwet
83	Uitvoeringsbesluit loonbelasting 1965
84	Uitvoeringsregeling loonbelasting 2011
85	Werkloosheidswet
86	Wet arbeid vreemdelingen
87	Wet financiering sociale verzekeringen
88	Wet kaderregeling VUT overheidspersoneel
89	Wet minimumloon en minimum vakantiebijslag
90	Wet op de loonbelasting 1964
91	Wet overheidspersoneel onder de werknemersverzekeringen
92	Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
93	Wet verbetering poortwachter
94	Wet tegemoetkoming loondomein (Wtl)
95	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
96	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
97	Ziektewet
98	Zorgverzekeringswet
B.8	Archief

B.9 Inkoop en aanbestedingen

100 Aanbestedingsbesluit

101 Gids Proportionaliteit

102 Aanbestedingswet 2012

103 Aanbestedingsreglement Werken 2016 (Arw 2016)

B.10 Subsidies

104 Regeling bijzondere subsidies waterkeren en waterbeheren

105 Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027

106 Regeling subsidies hoogwaterbescherming 2014

107 Regeling Europese EZK- en LNVsubsidies

B.12 Privacy/informatiebeveiliging (nieuw)

legenda:

toegevoegd

gewijzigd

verwijderd

versie juli 2026

Financieel	Opmerkingen
F	Niet meer van kracht; Laatste geconsolideerde versie: 25/10/2023
F	Drempel van max 200.000 naar max 300.000 / safe harbours
F	Drempel van max 500.000 naar max 750.000
F	website https://interreg.eu/programmes
F	divers; webadres gewijzigd in: https://interregeurope.eu/
F	divers; http://www.northsearegion.eu/
F	divers; http://www.nweurope.eu/
F	laatste geconsolideerde versie: 1/7/2023
F	laatste geconsolideerde versie: 13/12/2023
F	laatste geconsolideerde versie: 13/12/2023
F	laatste geconsolideerde versie: 30/3/2026
F	vervangt verordening EU nr. 702/2014
F	vervangt regeling ESF 2014-2020
F	art. 107, 108 en 109 (staatssteun)
F	Financieel zodra een waterschap subsidie aanvraagt
F	Van 23-10-2025. Bepaalt de drempelbedragen voor overheidsopdrachten voor levering, diensten en werken voor de jaren 2026-2027.
F	artikelen 5:25, 5:31d t/m 5:39, titel 4.2 (subsidies) en 4.4 (bestuurlijke geldschulden) van hoofdstuk 4
F	art. 2. Is per 01-01-26 gewijzigd
F	art. 2. Nieuwe regeling per 15-06-22
F	arbeidsovereenkomsten/aansprakelijkstellingen
F	artikelen 6, 24, 25g t/m 25m, 56, 57 - Is op 01-01-23 gewijzigd
F	hoofdstuk 4
F	hoofdstuk 4 - Is op 01-07-24 gewijzigd
F	hoofdstuk 4 - Is op 01-01-24 gewijzigd
F	van toepassing op zuiveringsslib
F	Is op 01-01-26 gewijzigd
F	
F	Is op 01-01-26 gewijzigd
F	art. 2, 3 en 4
F	artikelen in § 7
F	
F	art. 56; wet is per 1-1-2019 gewijzigd
F	artikelen in § 2
F	artikelen in § 2
F	artikelen 2, 3a, 3d, 4a, 5, 5a, 6, 8, 8a, 18, 20; laatste wijziging t/m 31dec2020: per 25-10-2020
F	geldend vanaf 01-07-2026
F	art. 20, 67a
F	art. 2 t/m 4
F	art. XXVa
F	art. VII en X; nieuwe regeling per 1-1-2024
F	art. 36a, 63b, 63c, 64, 65 en 66; Artikel 63b is gewijzigd
F	art. 2 t/m 4
F	art. 1 t/m 4
F	art. 2 t/m 6
F	art. 27 en 31
F	art. 7, 27 t/m 28a. Verwijderd art. 28abis, aangezien dat artikel is vervallen per 01-01-2023
F	art. 7.1 en 7.2
F	artikelen hoofdstuk 7

F	Hoofdstuk 4 en 5 geldend per 1-1-25; art. 6.1 t/m 6.13 is komen te vervallen per 1-1-2026; art.6.14 t/m 6.17 zijn gewijzigd als gevolg van het nieuw belastingstelsel (en de wijziging van de Waterschapswet).
F	art. 110 t/m 147 is komen te vervallen. De geldende artikelen voor de kostentoedeling zijn art. 116 t/m 122 (kostentoedeling en profijtbeginnsel) en art. 122a t/m 122h (aangepaste regels zuiverings- en verontreinigingsheffing)
F	art. 7.1 t/m 7.26
F	art. 34a
F	art. 2, lid 1, onder g en 7
F	Hoofdstukken III en IV
F	art. 6, 40 en 46
F	fiscale korting waterschapsbelasting vanwege koppeling met WOZ waarde
F	art. 1 t/m 3
F	Nieuwe versie per 1/1/2025
F	art. 2 lid 3 en 7 lid 2
F	art. 2 t/m 4
F	art. 3 en 7
F	art. 4, 5, 11a en 22;
F	art. 5
F	art. 6
F	art. 1 t/m 3
F	art. 98 t/m 109c
F	art. 22 t/m 31 en 47 t/m 71
F	art. 1 t/m 6 en 8
F	art. 3, 6 en 7
F	art. 2.1 en 3.1;
F	art. 1;
F	art. 15 lid 1 sub c;
F	art. 1 en 7;
F	art. 3 en 7;
F	hoofdstuk 3, 5, 6, 10 t/m 12; Invoering Partnerpensioen; wijziging per 2023
F	art. 40 en 41
F	iwt 1/1/26
F	wordt per 2/8/2022 uitgebreid met betaald ouderschapsverlof; wijziging per 2023
F	wijziging per 2023
F	versie 2025 geldt t/m 30 juni 2025, versie 2026 geldt vanaf 1-7-2026
F	in werking sinds 1 juli 2023, overgangsperiode loopt tot uiterlijk 1 januari 2028
F	
F	hoofdstuk 3 is vervallen door vernummering / hoofdstuk 4 betreft pensioenregelingen
F	
F	
F	Paragraaf IV
F	art. 6 t/m 12, 16 t/m 56; wetvoorstel
F	art. 6
F	art. 7, 8, 12, 14, 15 t/m 18, 18b.
F	hoofdstuk II, IIB, IIC, III, IV, VB; Belastingplan 2015
F	art. 2 t/m 5, 13 t/m 20, 23 t/m 28, 31 t/m 34, 40, 43/citeertitel aangepast: Wet overheidspersoneel onder de werknemersverzekeringen
F	hoofdstuk 8
F	
F	geldig per 1 januari 2018; voor werkgevers is dit het belangrijkste wettelijke kader voor loonkostensubsidies (LKV-regelingen, banenafpraak, doelgroepverklaringen, participatiebanen)
F	
F	art. 15, 23 t/m 26, 36, 37, 82 t/m 86, 91, 96, 134;
F	
F	

F/NF	Bk2: art 10, lid 1 en 3 Bewaartermijn voor financiële stukken van 7 jaar, geldend voor het bestuur van een rechtspersoon. Bewaarplicht is van toepassing op privaatrechtelijke rechtspersonen, maar kan evengoed als richtlijn dienen bij het bepalen van de vernietigingstermijnen van overheidsarchieven Bk2: art. 24 Bewaarplicht voor financiële stukken, geldend voor een ontbonden rechtspersoon Bk2: art. 61 Bewaarplicht van 10 jaar voor geschriften m.b.t. het aanvragen van een lidmaatschap van een coöperatie Bk2: art. 394, lid 6 Bewaarplicht van 7 jaar voor bescheiden m.b.t. de openbaarmaking van de jaarrekening van de rechtspersoon Bk 3: art. 52, 306 t/m 311 Verjaringstermijnen voor rechtsvorderingen (indirecte bewaarplicht van (archief)bescheiden: uit wet- en regelgeving wordt het bewaren van specifieke gegevens verondersteld Bk3: art. 15a t/m 15f Elektronisch vermogensrechtelijk rechtsverkeer, o.a. de rechtsgeldigheid van de elektronische handtekening. Zie ook de wet elektronische handtekeningen Bk 6: art. 191 Verjaringstermijn voor rechtsvorderingen bij productaansprakelijkheid; termijn waarop recht op schadevergoeding komt te vervallen (indirecte bewaarplicht voor archiefbescheiden) Bk 7: art. 454 t/m 458 Medisch patiëntendossier (bewaartermijn van bescheiden behorende tot het patiëntendossier)
F	is per 18-4-2019, 1-7-2020 en 1-1-2022 gewijzigd
F	is per 1-1-2022 gewijzigd. (Bindende) richtsnoeren voor het redelijke toepassen van het proportionaliteitsbeginsel in het aanbestedingsproces.
F	laatst gewijzigd per 30-04-2026; afdeling 2.1.1 en 2.1.2;
F	geen nieuwe regelgeving, wel nieuw (voor de eerste keer opgenomen) in dit normenkader
F	artikelen 2 t/m 12
F	Toegevoegd vanwege artikel 14, lid 2
F	artikelen 2 t/m 27
F	Gewijzigd per 31-12-2025

Gewijzigd	Naam	F/NF	Toelichting
	Waterschapsbesluit	F	Hoofdstuk 4 en 5 geldend per 1-1-25; art. 6.1 t/m 6.13 is komen te vervallen per 1-1-2026; art.6.14 t/m 6.17 zijn gewijzigd als gevolg van het nieuw belastingstelsel (en de wijziging van de Waterschapswet).
	Waterschapswet	F	art. 110 t/m 147 is komen te vervallen. De geldende artikelen voor de kostentoedeling zijn art. 116 t/m 122 (kostentoedeling en profijtbeginssel) en art. 122a t/m 122h (aangepaste regels zuiverings- en verontreinigingsheffing)
	Pensioenwet	F	in werking sinds 1 juli 2023, overgangperiode loopt tot uiterlijk 1 januari 2028
	Aanbestedingswet 2012	F	laatst gewijzigd per 30-04-2026; afdeling 2.1.1 en 2.1.2;
	Regeling Europese EZK- en LNVsubsidies	F	Gewijzigd per 31-12-2025
	Besluit proceskosten bestuursrecht	F	art. 2. Is per 01-01-26 gewijzigd
	Uitvoeringsbesluit Wet normering topinkomens	F	Is op 01-01-26 gewijzigd
	Wet normering topinkomens	F	Is op 01-01-26 gewijzigd
	Wet vrachtwagenheffing	F	geldend vanaf 01-07-2026
Verwijderd	Naam	F/NF	Toelichting
	CAO Werken voor Waterschappen 2021	F	versie 14-12-2021
	CAO Werken voor Waterschappen 2024	F	versie 1-1-2024
	Pensioenstelsel 2023	F	wijziging per 1-7-2023
	Pensioenreglement ABP 2021	F	hoofdstuk 15; pensioenreglement 2021 geldig vanaf 1-7-2021
	Pensioenreglement ABP 2022	F	geldig vanaf 1-7-2022
	Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen	F	art. 3 t./m 6, 30a, 31, 33, 34
	MKB Landbouwwijzigingsverordening (verordening EU Nr. 702/2014)	F	artikelen 4 en 14; Laatste geconsolideerdeversie: 10/12/2020
Toegevoegd	Naam	F/NF	Toelichting
	CAO Werken voor Waterschappen 2026	F	iwt 1/1/26
	Pensioenreglement ABP	F	versie 2025 geldt t/m 30 juni 2025, versie 2026 geldt vanaf 1-7-2026
	Besluit uitvoering Pensioenwet	F	
	Wet tegemoetkoming loondomein (Wtl)	F	geldig per 1 januari 2018; voor werkgevers is dit het belangrijkste wettelijke kader voor loonkostensubsidies (LKV-regelingen, banenafpraak, doelgroepverklaringen, participatiebanen)
	GEDELEGEERDE VERORDENING (EU) 2025/2152 VAN DE COMMISSIE	F	Van 23-10-2025. Bepaalt de drempelbedragen voor overheidsopdrachten voor levering, diensten en werken voor de jaren 2026-2027.

Inventarisatie wet- en regelgeving Waterschappen - INTERN - 2026

versie juli 2026

Nr.	Regeling	Financieel	Opmerkingen
	Algemeen, bestuur		
1	Verordening voorziening/rechtspositie bestuursleden	F	
2	Verordening fractievergoeding	F	
3	Vergoedingsregeling voorzitter, leden en plaatsvervangend leden bezwaren- en klachtencommissie	F	
4	Vaarwegenverordening	F	
5	Verordening bestuursrechtelijke geldschulden	F	c.f. 4e tranche AWB. Deze geeft regels die van toepassing zijn op betaling van geldschulden aan de overheid en op betaling van geldschulden door de overheid.
	Gemeenschappelijke regelingen	F	
	Nadeelcompensatie		
6	Verordening schadevergoeding/Nadeelcompensatieregeling	F	is opgenomen in de Waterschapsverordening
	Keur		
7	Waterschapsverordening (watersysteem/waterkeringen en wateren/wegen)	F / NF	vanwege de sanctiebepaling en de incorporatie van de verordening schadevergoeding
	Belastingen		
8	Verordening verontreinigingsheffing	F	
9	Verordening watersysteemheffing	F	
10	Verordening zuiveringsheffing	F	
	Intern beleid rondom separate lozers	F	kaderstellend besluit (*)
11	Kostentoedelingsverordening 2026	F	Vastgesteld september 2025
12	Verordening precariobelasting	F	
13	Legesverordening	F	
14	Verordening sluis- en bruggelden	F	
15	Vaarwegenverordening	F	
16	Kwijtscheldingsverordening	F	
	privaatrechtelijke afspraken over hoogte van vergoeding van kosten van het waterschap ipv belastingheffing.	F	Afhankelijk van keuze waterschap om privaatrechtelijke weg te kiezen
	Financiën		
17	Controleverordening	F	Controleprotocol en Normenkader wordt jaarlijks geactualiseerd
18	Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie	F	Vanaf 2025 maakt Rechtmatigheidsverantwoording deel uit van de jaarrekening
19	Financieringsstatuut	F	kaderstellend besluit (*)
20	Regeling budget beheer	F	kaderstellend besluit (*)
21	Regeling financieel beheer	F	kaderstellend besluit (*); Vanaf 2025 maakt Rechtmatigheidsverantwoording deel uit van de jaarrekening
22	Beleidsnota Kostentoerekening	F	kaderstellend besluit (*): Per 1 januari '26 is het stelsel gewijzigd en is kostentoedelingsverordening (zie Belastingen) aangepast.
23	Beleidsnota Waardering, activering & afschrijving van activa	F	kaderstellend besluit (*)
24	Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen	F	kaderstellend besluit (*)
	Subsidies		
26	Subsidieregeling	F	
27	Subsidieverordening	F	
28	Stimuleringsregeling	F	
	Inkoop en aanbesteding		
29	Beleid inkoop en aanbestedingen	F	kaderstellend besluit (*) In 2026 is het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de 21 waterschappen herzien (zie site Unie). Het nieuwe inkoopbeleid heeft de titel 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact'.
	Archief		
	Personeel		
30	Sociaal Statuut	F	

Gewijzigd	Naam	F/NF	Toelichting
	Beleidsnota Kostentoerekening	F	kaderstellend besluit (*): Per 1 januari '26 is het stelsel gewijzigd dus in '25 moet er een nieuwe nota/verordening zijn vastgesteld.
	Beleid inkoop en aanbestedingen	F	kaderstellend besluit (*) In 2026 is het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de 21 waterschappen herzien (zie site Unie). Het nieuwe inkoopbeleid heeft de titel 'Professioneel inkopen met maatschappelijke impact'.
Verwijderd	Naam	F/NF	Toelichting

Toegevoegd	Naam	F/NF	Toelichting
	Intern beleid rondom separate lozers	F	kaderstellend besluit (*)
	Gemeenschappelijke regelingen	F	
	privaatrechtelijke afspraken over hoogte van vergoeding van kosten van het waterschap ipv belastingheffing.	F	Afhankelijk van keuze waterschap om privaatrechtelijke weg te kiezen

Algemeen Bestuur

Dossiernummer 4457
Extern Zaak ID 0539406872
Vergaderdatum 30 september 2026
Agendapunt 4.3
Titel Financieel overzicht jaareindeverwachting 2026-2

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	30 september 2026

Kenmerk: 406872 / 406873

Aan het algemeen bestuur

Datum: 30 september 2026

Jaareindeverwachting 2026-2 (JEV2026-2)

Voorstel

1. Kennis te nemen van de Jaareindeverwachting 2026-2
2. In te stemmen met de kostenoverschrijding beleidsveld Waterketen deze blijkt uit de opgenomen in de Jaareindeverwachting 2026-2 en de daarbij behorende begrotingswijziging.
3. In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026 en de onttrekking voor de bij de jaarrekening 2025 gevormde bestemmingsreserve afwaardering immateriële vaste activa.

0. Korte samenvatting

Bij het herijken van de P&C cyclus is afgesproken dat het AB in het najaar wordt voorzien in een financiële jaareindeverwachting van het lopende jaar, zodat het AB:

- beschikt over een realistische jaareindeverwachting, zodat er sprake kan zijn van een realistische Beleidsbegroting met bijbehorende tarieven.
- in de gelegenheid is om opmerkingen mee te geven aan het DB in voorbereiding van de Beleidsbegroting 2027.

Het DB neemt de opmerkingen naar aanleiding van de beeldvormende en oordeelsvormende bijeenkomsten meer richting de voorbereiding van de beleidsbegroting 2027.

Het algemene beeld is positief. Op basis van de huidige inzichten zijn geen substantiële financiële risico's geïdentificeerd die de Jaareindeverwachting 2026-1 ondermijnen.

De financiële rapportage bevat een verwachte onrechtmatigheid bij het beleidsveld Waterketen. Naar aanleiding hiervan is een begrotingswijziging opgesteld die in dit voorstel formeel wordt voorgelegd aan het AB ter besluitvorming.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De Jaareindeverwachting 2026-2 omvat de ontwikkeling van de financiële resultaten van de maanden januari tot en met augustus. De Jaareindeverwachting 2026-2 is geen bestuursrapportage (Burap) maar een financiële thermometer die een doorkijk geeft naar het verwachte resultaat eind 2026. De rapportage maakt inzichtelijk welke ontwikkelingen en risico's van invloed kunnen zijn op de jaaruitkomst, zodat waar nodig tijdig kan worden bijgestuurd.

1.2. Beleidscontext/Historie

Het AB heeft ingestemd met het herijken van de P&C cyclus en de P&C producten aan te passen naar 2-buraps en een tussentijdse financiële rapportage tot en met augustus 2026.

2. Doel/meetbaar effect

Met de jaareindeverwachting 2026-2 legt het dagelijks bestuur verantwoording af aan het Algemeen Bestuur en wordt voldaan aan de toezegging om een tussentijdse financiële update te geven en daarmee het AB de gelegenheid te geven om bij te sturen. Daarnaast wordt het AB in de gelegenheid gesteld om opmerkingen mee te geven aan het DB in het kader van de voorbereiding van de Beleidsbegroting 2027.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Exploitatie

De Jaareindeverwachting 2026-2 is positief. Op basis van de huidige inzichten zijn geen substantiële risico's geïdentificeerd die de Jaareindeverwachting 2026-1 ondermijnen.

Overzicht Baten en Lasten (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m augustus 2026	JEV 2026-1	JEV 2026-2
Watersysteem					
Lasten	51.413	50.693	28.164	45.852	47.841
Baten	1.106	1.106	989	1.594	1.932
Totaal Nettolasten	-50.308	-49.588	-27.176	-44.257	-45.910
Waterketen					
Lasten	59.675	60.955	42.873	60.955	61.425
Baten	3.505	3.505	1.229	3.725	4.081
Totaal Nettolasten	-56.169	-57.449	-41.644	-57.230	-57.344
Bestuur en Bedrijfsvoering					
Lasten	105.537	107.890	62.179	107.890	107.843
Baten	14.115	14.115	9.993	14.116	14.531
Totaal Nettolasten	-91.422	-93.775	-52.187	-93.774	-93.312
Totaal netto kosten programmaplan	-197.900	-200.813	-121.006	-195.262	-196.566
Dekkingsmiddelen	192.480	192.480	180.842	192.480	193.172
Onvoorzien	-834	-834	-	-834	-834
Saldo baten en lasten	-6.254	-9.167	59.836	-3.616	-4.228

Op basis van de inzichten per augustus wordt de Jaareindeverwachting 2026 geraamd op een tekort van 4,2 mln. Ten opzichte van de Jaareindeverwachting 2026-1 betekent dit een beperkte "verslechtering" van circa 0,6 mln. (- € 4,228 mln / - € 3,616 mln). De Jaareindeverwachting 2026-2 blijft daarmee binnen de bandbreedte van het eerder geschetste financiële beeld bij Jaareindeverwachting 2026-1 [bandbreedte tussen € 1,884 mln en - € 4,8 mln] en ligt onder het begrote tekort van - € 9,2 mln Begroting na wijziging.

De gehanteerde systematiek van het bepalen van de bandbreedtes, monitoring en sturing biedt op dit moment een beter inzicht om bij te sturen. Op basis hiervan is er geen aanleiding de prognose wezenlijk bij te stellen.

Investerings

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m augustus 2026	JEV 2026-1	JEV 2026-2
Uitgaven	48.526	36.036	11.769	36.036	32.575
Inkomsten	16.734	19.463	879	19.463	21.472
Totaal netto uitgaven Watersysteem	31.792	16.573	10.891	16.573	11.103
Uitgaven	64.269	54.965	28.105	54.965	56.570
Inkomsten	2.302	4.256	1.351	4.256	3.950
Totaal netto uitgaven Waterketen	61.967	50.708	26.754	50.708	52.620
Uitgaven	6.207	5.419	2.080	5.419	3.900
Inkomsten	-	-	0	-	0
Totaal netto uitgaven Bestuur & Bedrijfsvoering	6.207	5.419	2.080	5.419	3.900
Uitgaven	119.002	96.420	41.954	96.420	93.045
Inkomsten	19.037	23.719	2.230	23.719	25.422
Totaal netto uitgaven WDD	99.966	72.700	39.724	72.700	67.623

Watersysteem

De actualisatie van de projectramingen laat zien dat de verwachte investeringsrealisatie binnen het programma Watersysteem afneemt van 16,6 mln. in Jaareindeverwachting 2026-1 naar € 11,1 mln. in Jaareindeverwachting 2026-2. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Hogere inkomsten op investeringsprojecten, € 2 mln.
- Vertragingen in de uitvoering van projecten, € 3,1 mln.
- Bijstellingen op projectenniveau, € 0,4 mln.

De vertragingen zijn deels het gevolg van bewuste keuzes om projecten doelmatiger uit te voeren en de risico's te beperken (o.a. € 1,5 mln. ten behoeve van de vervanging van de stuw bij Bortel) waardoor een deel van de uitvoering verschuift naar 2027. De lagere investeringsrealisatie heeft gevolgen voor de ontwikkeling van de kapitaallasten, maar leidt op dit moment niet tot een wezenlijke wijziging van de Jaareindeverwachting 2026-2.

Waterketen

De actualisatie laat zien dat de verwachte investeringsrealisatie licht toeneemt naar € 52,6 mln. ten opzichte van de Jaareindeverwachting 2026-1 van € 50,7 mln. De gezamenlijke inspanningen binnen het assetmanagement werpen hiermee de vruchten af, wat leidt tot steeds betrouwbaardere prognoses.

Bestuur en Bedrijfsvoering

De actualisatie laat zien dat de verwachte investeringsrealisatie afneemt van € 5,4 mln. in Jaareindeverwachting 2026-1 naar € 3,9 mln. in Jaareindeverwachting 2026-2. Uitstel van het project Huisvesting 3.0 naar 2027 is hiervan de oorzaak.

Rapportage majeure projecten

De rapportage majeure projecten is nu niet opgenomen en wordt later apart geagendeerd voor bespreking in het AB.

Begrotingsrechtmatigheid Exploitatie

De huidige Jaareindeverwachting 2026-2 laat binnen beleidsveld Waterketen een verwachte overschrijding van de begrote *lasten* zien € 0,4 mln (€ 60,955 mln. Begroting na wijziging naar € 61,425 mln. Jaareindeverwachting 2026-2). Deze overschrijding wordt met name veroorzaakt door hogere kosten goederen en diensten, oa de verwerking van slibkoek SNB en afvoer roostergoed.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m augustus 2026	JEV 2026-1	JEV 2026-2
Waterketen					
Lasten	59.675	60.955	42.873	60.955	61.425
Baten	3.505	3.505	1.229	3.725	4.081
Totaal Nettolasten	-56.169	-57.449	-41.644	-57.230	-57.344

Op grond van de geldende rechtmatigheidsvereisten wordt deze verwachte overschrijding nu aan het Algemeen Bestuur voorgelegd. Met deze vaststelling van de verwachte overschrijding van de lasten met € 0,4 mln. wordt de begroting in overeenstemming gebracht met de meest actuele inzichten en draagt bij aan het voorkomen van een begrotingsonrechtmatigheid in 2026. Over deze werkwijze is het Algemeen Bestuur eerder geïnformeerd.

Voorstel 2:

In te stemmen met de kostenoverschrijding beleidsveld Waterketen deze blijkt uit de opgenomen in de Jaareindeverwachting 2026-2 en de daarbij behorende begrotingswijziging.

Begrotingsrechtmatigheid Investerings

Voor de investeringen geldt dat er geen sprake is van mogelijke onrechtmatigheden en op basis van de beschikbare informatie er geen aanleiding is om een overschrijding te verwachten. Investerings worden beoordeeld over de gehele programmaperiode en niet per jaarschijf.

Financiële onzekerheden

Bij het opstellen van de begroting 2026 is geen rekening gehouden met bandbreedtes voor financiële onzekerheden. In de Jaareindeverwachting 2026-1 zijn deze voor het eerst expliciet gemaakt voor een beperkt aantal posten waarvan de financiële uitkomst ten tijde van de begroting nog onvoldoende voorspelbaar was. Het betrof de pilot Herwaardering gronden, de stimuleringsregelingen en het personeelsbudget. De actualisatie in de Jaareindeverwachting 2026-2 laat zien dat de financiële ontwikkelingen op deze onderdelen binnen de in Jaareindeverwachting 2026-1 geschetste bandbreedtes blijven. Daarmee bevestigt de nieuwe Jaareindeverwachting het eerder gepresenteerde beeld en zijn er geen aanwijzingen dat deze onzekerheden leiden tot een wezenlijke afwijking.

Aanvullende onzekerheden

Tijdens het proces van de totstandkoming van de Jaareindeverwachting is een aantal onzekerheden geïdentificeerd die onderstaand worden toegelicht:

Stimuleringsregelingen

Het bestuur heeft eerder aandacht gevraagd voor de voortgang en effectiviteit van de diverse stimuleringsregelingen. De werkelijkheid blijft dat de uitputting van de stimuleringsregelen wispelturig en lastig te voorspellen is. Door onder andere communicatie en het verlagen van de drempels wordt geprobeerd de regeling bekender en aantrekkelijker te maken. Dit zal in 2026 naar verwachting niet leiden tot een grotere uitputting van de begrote lasten in 2026. Om die reden is de Jaareindeverwachting naar beneden bijgesteld. De effectiviteit van de ingezette beheersmaatregelen moet in 2027 zichtbaar worden.

Waterschapsbelasting en kwijtschelding

Er bestaat een onzekerheid in de ontwikkeling van de waterschapsbelastingopbrengsten en omvang van de kwijtscheldingen. In de Jaareindeverwachting is nu aangesloten bij de door de BSOB aangeleverde gegevens. Op basis van de huidige inzichten kan dit resulteren in een financieel effect van circa € 0,5 mln nadeel tot € 2,5 mln. voordeel.

Projecten

Daarnaast bestaat er nog onzekerheid over projecten 2026 die niet voldoen aan het activeringsbeleid ter grootte van € 1,25 mln. en diens gevolge als lasten moeten worden verwerkt. Door vertragingen in projecten bestaat er nog een onzekerheid in de omvang van de kapitaallasten met een maximaal verwachte impact van € 0,8 mln.

Conclusie

Het DB concludeert dat de organisatie financieel op koers ligt en op dit moment, met uitzondering van de begrotingsonrechtmatigheid van € 0,4 mln. in de exploitatie van Waterketen, geen aanleiding geeft voor aanvullende bestuurlijke interventies. De huidige inzichten geven vertrouwen dat de afgesproken doelstellingen binnen de beschikbare financiële kaders worden gerealiseerd. Ontwikkelingen die extra aandacht vragen, worden actief gevolgd en waar nodig tijdig aan het Algemeen Bestuur voorgelegd.

Het werken met bandbreedtes helpt bij de duiding van de financiële verwachting en doet recht aan de onzekerheden en risico's hierbinnen. De meerwaarde van de toepassing van bandbreedtes wordt ook voor de Beleidsbegroting 2027 toegepast. Hiermee zijn we in 2027 in staat om realistischer te programmeren, prioriteren en begroten.

Opvolging bestuursbesluit bij Jaarrekening 2025

Bij de bestemming van het resultaat 2025 is door het AB besloten om een bestemmingsreserve te vormen voor de afwaardering van een gedeelte van de immateriële vaste activa waarvan het bestaan niet meer is vast te stellen. In 2026 wordt ter dekking van deze afwaardering een onttrekking uit de bij de jaarrekening 2025 gevormde bestemmingsreserve als besluit voorgelegd aan het AB.

Voorstel 4:

In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026 en de onttrekking voor de bij de jaarrekening 2025 gevormde bestemmingsreserve afwaardering immateriële vaste activa.

3.2. Risico's

De risico's zijn bovenstaand toegelicht.

4. Financiën

nvt

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

Geen

5.2 Externe communicatie:

Niet van toepassing

5.3 Bestuurlijke evaluatie:

Het Algemeen Bestuur wordt verzocht de nieuwe opzet van de Jaareindeverwachting te evalueren, met name in hoeverre deze bijdraagt aan de mogelijkheid om op basis van actuele inzichten de begroting voor te bereiden en zo nodig bij te sturen. De uitkomsten worden benut voor de verdere doorontwikkeling van de P&C-cyclus. Aansluitend vindt een ambtelijke evaluatie plaats.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Besluit

Jaareindeverwachting 2026-2

Het Algemeen Bestuur besluit conform voorstel

1. Kennis te nemen van de Jaareindeverwachting 2026-2
2. In te stemmen met de kostenoverschrijding beleidsveld Waterketen deze blijkt uit de opgenomen in de Jaareindeverwachting 2026-2 en de daarbij behorende begrotingswijziging.
3. In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026 en de onttrekking voor de bij de jaarrekening 2025 gevormde bestemmingsreserve afwaardering immateriële vaste activa.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 september 2026.

het Algemeen Bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

AB-vergadering	30-9-2026
Motie van	Gerrit Verhoeven
Titel motie	<i>Dommeldialoog over het aanvullen van grondwater</i>
Volgnummer	7.1
Constateringen: • Er veel gesproken wordt over grondwateraanvulling, maar dat het realiseren ervan in de praktijk nog steeds een uitdaging is. • We door klimaatverandering steeds langere droge periodes krijgen. • Mens, dier en plant afhankelijk zijn van water voor hun voortbestaan. • Het Dommelgebied geen water kan aanvoeren. • Het Dommelgebied voor 1/3 bebouwd is waardoor water heel snel wordt afgevoerd. • Voor veel mensen de beschikbaarheid van water vanzelfsprekend lijkt, terwijl die beschikbaarheid onder druk staat.	
Overwegende dat: • Waterschap De Dommel al een aantal jaren een negatieve grondwaterbalans heeft. • De bodem niet overal goed water doorlaat door storende lagen. • Water en bodem samenwerken waarbij water de bodem voedt en vormt. Zo stroomt water over de laagste gronden en zet daar mineralen af. • Het van belang is om kennis over water en kennis over bodem en bodemsamenstelling sterker met elkaar te verbinden. Een Dommeldialoog kan hierbij helpen. • Er toekomstgericht moeten gedacht moet worden over te nemen maatregelen. We moeten nu gaan doen om voor de toekomst grotere schades te voorkomen.	
Spreekt uit: Een dommeldialoog te organiseren over de vraag hoe kan worden gezorgd voor voldoende aanvulling van het grondwater in het Dommelgebied, waarbij aandacht wordt besteed aan de verschillende waterpakketten.	
Namen ondersteuners van de motie: Mark van de Ven (BBB) Marlies van der Zanden (Ongebouwd)	

Handtekening(en) indiener(s)

CDA:

Gerrit Verhoeven

Handtekening(en) ondersteuner(s)

BBB:

Mark van de Ven

Ongebouwd:

Marlies van der Zanden

AB-vergadering	30 september 2026
Motie van	Wim van der Hulst (CDA)
Titel motie	<i>Minder procederen, schade voorkomen of vergoeden</i>
Volgnummer	7.2
Constateringen: • Zoals blijkt uit de antwoorden op technische vragen van leden Kwinten en v.d. Hulst april 2026 blijkt, dat van schadeclaims door overstromingen in mei en juni 2016 een beperkte hoeveelheid schade is vergoed. Daarentegen is een veelvoud van het vergoede bedrag besteed aan adviesuren en dossieropbouw • Over de wateroverlast 2023 en 2024 is zelfs géén schade vergoed; • Bij verschillende schadeclaims, zoals in Lage Mierde, discussie bestaat over de oorzaak van de overlast en de aansprakelijkheid van het waterschap. Als gevolg van deze beide posities zijn vele studies en contra-studies uitgevoerd. • Heel veel partijen hebben niet de tijd, geld en energie om hun zaak aan te kaarten. • Er is een tijdelijke regeling dat schadeclaims onder € 5000,- niet door de verzekeraar maar door het waterschap zelf worden afgedaan, binnen 6 tot 8 weken.	
Overwegende dat: • Wanneer overlast begint op te treden, het waterschap weinig genegen blijkt te kijken naar eigen mogelijkheden om te bergen en af te voeren. Burgers, boeren, bedrijven en gemeenten worden erop gewezen dat zij verantwoordelijk zijn voor regen- en grondwater bij eigen percelen, en dat als ze overlast ervaren het grondgebruik kennelijk niet goed is. Deze houding zet zware druk op de verhouding van genoemde partijen met het waterschap. • Door steeds extremer weer vaker piekbuien en zeer natte periodes zullen optreden. Het waterschap kan dan geen garantie geven dat geen schade optreedt. Er kan sprake zijn van overmacht. Echter het waterschap zou aangesproken moeten kunnen worden op inspanningen. • Wateroverlast treedt vaker op in het winterhalfjaar. Dit maakt nu ingaan van een verandertraject rondom overlast actueel. • Door het vastleggen van omslagpunten tussen vasthouden en afvoeren de omgeving en het waterschap zelf beter weet waar men aan toe is. • Door de strenge gedragscode flora en fauna kan op diverse momenten niet gemaaid worden, terwijl dit wel nodig is om voldoende afvoer te realiseren in geval van zware regen. De kans op verwijtbare overlast neemt hierdoor toe. • We het grondwater zo hoog mogelijk willen hebben om water geconserveerd te hebben voor droge perioden. Echter als het freatisch grondwater al erg hoog staat, of vlak onder maaiveld slecht waterdoorlaatbare lagen zitten, hoeft er maar weinig regenwater erbij te komen voordat overlast ontstaat. Beheermarges worden	

smaller, waardoor het extra belangrijk is voorbereid te zijn op mogelijke natte situaties. • In participatie plannen maken en overlast evalueren veel meer begrip kweekt tussen waterschap en betrokkenen. • Bij minder angst voor overlast ingezetenen meer bereid blijken maatregelen te nemen voor de watertransitie.
Verzoekt het Dagelijks Bestuur om: • Per gebied concrete scenario's te beschrijven met maatregelen bij dreigende wateroverlast (zware regen, niet genoeg kunnen onderhouden). • Tijdens en na hoog water situaties het eigen functioneren te evalueren en ervan te leren. Verbetering van het waterbeheer moet voorop staan. • Met voorstellen te komen om middelgrote schadeclaims zelf te behandelen ipv via de verzekeraar.
Namen ondersteuners van de motie: Ria van Santvoort (AWP Water, Klimaat en Natuur) Frank Aarts (50PLUS) Marloes Jansen (BBB)

Handtekening indiener

CDA:
Wim van der Hulst

Handtekeningen ondersteuners

AWP Water, Klimaat en Natuur:
Ria van Santvoort

50PLUS:
Frank Aarts

BBB:
Marloes Jansen